

**UCHWAŁA NR LII/444/2023
RADY GMINY CZERNICHÓW**

z dnia 13 września 2023 r.

w sprawie przyjęcia "Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Czernichów na lata 2023-2027"

Na podstawie art. 7 ust.1 pkt 1, art. 18 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 40 z późn. zm.) oraz art.18 ust.1 w zw. z art. 14 i 17 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 824 z późn. zm.), po zasięgnięciu opinii Zarządu Powiatu Żywieckiego.

**Rada Gminy Czernichów
uchwala, co następuje:**

§ 1.

Przyjąć „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Czernichów na lata 2023-2027 ”w brzmieniu określonym w załączniku stanowiącym integralną część niniejszej uchwały.

§ 2.

Traci moc Uchwała Nr Rady Gminy Czernichów nr III/21/2018 z dnia 28 grudnia 2018 r. w sprawie: przyjęcia „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Czernichów na lata 2018-2021 z perspektywą do roku 2025”.

§ 3.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Czernichów.

§ 4.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy
Czernichów

Patryk Smola

Załącznik do uchwały Nr LII/444/2023
Rady Gminy Czernichów
z dnia 13 września 2023 r.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CZERNICHÓW NA LATA 2023-2027

Czernichów, czerwiec 2023

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej w Katowicach

**Dofinansowano ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej w Katowicach**

**Treści zawarte w publikacji nie stanowią oficjalnego stanowiska organów Wojewódzkiego Funduszu Ochrony
Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach.**

ZLECENIODAWCA:

GMINA CZERNICHÓW

Urząd Gminy Czernichów

Tresna, ul. Żywiecka 2, 34-311 Czernichów

tel.: 33 866 13 25

mail: gmina@czernichow.com.pl, www.czernichow.com.pl

ZLECENIOBIORCA:

EKO – TEAM KONSULTING

ul. Spokojna 3, 43-330 Hecznarowice

tel.: 33 486 53 53, faks: 33 486 54 54, kom. 513 100 869

mail: biuro@eko-team.com.pl

AUTORZY OPRACOWANIA:

Agnieszka Chylak

Sebastian Kulikowski

INFORMACJE ZAMIESZCZONE W NINIEJSZYM OPRACOWANIU ZOSTAŁY UDOSTĘPNIONE PRZEZ:

- Urząd Gminy Czernichów,
- Starostwo Powiatowe w Żywcu,
- Zakład Usługowo-Produkcyjny Gospodarki Wodno-Ściekowej „ISEPNICA”,
- Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach,
- Powiatowy Zarząd Dróg w Żywcu,
- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach,
- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach,
- Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie w Gliwicach,
- Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Częstochowie, Śląski Oddział Regionalny,
- Śląski Urząd Marszałkowski w Katowicach,
- PGL Lasy Państwowe Nadleśnictwo Andrychów,
- PGL Lasy Państwowe Nadleśnictwo Jeleśnia,
- PGL Lasy Państwowe Nadleśnictwo Bielsko-Biała,
- TAURON Dystrybucja Sp. z o. o. Oddział w Bielsko-Białej.

SPIS TREŚCI

1.	Wstęp	10
1.1.	CEL I PODSTAWA OPRACOWANIA	10
1.2.	METODOLOGIA OPRACOWANIA I ZAWARTOŚĆ DOKUMENTU	10
2.	UWARUNKOWANIA PRAWNE, SPÓJNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PROGRAMOWYMI	12
3.	OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY CZERNICHÓW	18
4.	OCENA STANU ŚRODOWISKA	20
4.1.	LIKWIDACJA ŹRÓDEŁ EMISJI ZANIECZYSZCZEŃ DO POWIETRZA LUB ISTOTNE ZMNIEJSZENIE ICH ODDZIAŁYWANIA	20
4.1.1.	OPIS STANU OBECNEGO	24
4.1.1.1.	<i>Jakość powietrza na obszarze gminy Czernichów</i>	24
4.1.1.2.	<i>Emisja z emitorów liniowych</i>	28
4.1.1.3.	<i>Niska emisja na terenie gminy Czernichów</i>	29
4.1.1.4.	<i>Warunki wykorzystania OZE</i>	31
4.1.2.	ANALIZA SWOT	36
4.1.3.	CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE Z ZAKRESU LIKWIDACJI ŹRÓDEŁ EMISJI ZANIECZYSZCZEŃ	37
4.2.	ZAGROŻENIA HAŁASEM	39
4.2.1.	OPIS STANU OBECNEGO	39
4.2.1.1.	<i>Hałas przemysłowy</i>	40
4.2.1.2.	<i>Hałas drogowy</i>	40
4.2.1.3.	<i>Hałas kolejowy i lotniczy</i>	41
4.2.2.	ANALIZA SWOT	41
4.2.3.	CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE W ZAKRESIE ZAGROŻEŃ HAŁASEM	42
4.3.	POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	43
4.3.1.	OPIS STANU OBECNEGO	44
4.3.2.	ANALIZA SWOT	45
4.3.3.	CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE W ZAKRESIE PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH	45
4.4.	ZRÓWNOWAŻONE GOSPODAROWANIE WODAMI	47
4.4.1.	OPIS STANU OBECNEGO	50
4.4.1.1.	<i>Wody powierzchniowe</i>	50
4.4.1.2.	<i>Monitoring rzek w rejonie gminy Czernichów</i>	52
4.4.1.3.	<i>Wody podziemne</i>	53
4.4.1.4.	<i>Monitoring wód podziemnych</i>	54
4.4.1.5.	<i>Ochrona przed powodzią oraz skutkami suszy</i>	55
4.4.2.	ANALIZA SWOT	59
4.4.3.	CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE W ZAKRESIE ZRÓWNOWAŻONEGO GOSPODAROWANIA WODAMI	59
4.5.	GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA	61
4.5.1.	OPIS STANU OBECNEGO	62
4.5.1.1.	<i>Zaopatrzenie w wodę</i>	62
4.5.1.2.	<i>Odbiór ścieków</i>	64
4.5.2.	ANALIZA SWOT	66
4.5.3.	CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE W ZAKRESIE GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ	66
4.6.	ZASOBY GEOLOGICZNE	67
4.6.1.	OPIS STANU OBECNEGO	68
4.6.1.1.	<i>Budowa geologiczna</i>	68
4.6.1.2.	<i>Surowce naturalne</i>	69
4.6.1.2	<i>Osuwiska</i>	70
4.6.2.	ANALIZA SWOT	71

4.6.3.	CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE Z ZAKRESU ZARZĄDZANIA ZASOBAMI GEOLOGICZNYMI	71
4.7.	GLEBY I TERENY ROLNICZE.....	72
4.7.1.	OPIS STANU OBECNEGO	74
4.7.1.1.	Gleby	74
4.7.1.2.	Struktura użytkowania terenu	74
4.7.1.3.	Rolnictwo.....	75
4.7.1.4.	Badania gleb	77
4.7.2.	ANALIZA SWOT	78
4.7.3.	CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE Z ZAKRESU OCHRONY GLEB I TERENÓW ROLNICZYCH.....	78
4.8.	GOSPODARKA ODPADAMI W KIERUNKU GOSPODARKI O OBIEGU ZAMKNIĘTYM	79
4.8.1.	OPIS STANU OBECNEGO	81
4.8.1.1.	Zasady gospodarowania odpadami na terenie gminy	83
4.8.1.2.	Ilości zebranych odpadów	84
4.8.1.3.	Azbest	85
4.8.2.	ANALIZA SWOT	87
4.8.3.	CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE Z ZAKRESU GOSPODARKI ODPADAMI W KIERUNKU GOSPODARKI O OBIEGU ZAMKNIĘTYM.....	87
4.9.	ZARZĄDZENIE ZASOBAMI DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO ORAZ WSPIERANIE WIELOFUNKCYJNEJ I TRWAŁE ZRÓWNOWAŻONEJ GOSPODARKI LEŚNEJ	88
4.9.1.	OPIS STANU OBECNEGO	91
4.9.1.1.	Formy ochrony przyrody na terenie gminy Czernichów	91
4.9.1.2.	Ochrona i zrównoważony rozwój lasów	92
4.9.2.	ANALIZA SWOT	96
4.9.3.	CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE W ZAKRESIE ZARZĄDZANIE ZASOBAMI DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO ORAZ WSPIERANIE WIELOFUNKCYJNEJ I TRWAŁE ZRÓWNOWAŻONEJ GOSPODARKI LEŚNEJ	96
4.10.	PRZECIWDZIAŁANIE ZAGROŻENIOM ŚRODOWISKA.....	97
4.10.1.	OPIS STANU OBECNEGO.....	98
4.10.2.	ANALIZA SWOT	99
4.10.3.	CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA ZAGROŻENIOM ŚRODOWISKA.....	99
5.	ZAGADNIENIA HORYZONTALNE	100
5.1.	ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU	100
5.2.	NADZWYCZAJNE ZAGROŻENIA.....	101
5.3.	DZIAŁANIA EDUKACYJNE	101
5.4.	MONITORING ŚRODOWISKA.....	102
6.	CELE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA I ICH FINANSOWANIE	104
7.	SYSTEM REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	128
8.	STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM.....	129

SPIS RYSUNKÓW

RYСУNEK 1	LOKALIZACJA GMINY CZERNICHÓW NA TLE POWIATU ŻYWIECKIEGO.....	18
RYСУNEK 2	ŚREDNIE STĘŻENIE DWUTLENKU SIARKI NA STACJI W ŻYWCU PRZY UL. KOPERNIKA 83A W LATACH 2019-2022 ($\mu\text{G}/\text{M}^3$).....	25
RYСУNEK 3	ŚREDNIE STĘŻENIE PYŁU PM ₁₀ NA STACJI W ŻYWCU PRZY UL. KOPERNIKA 83A W LATACH 2019-2022 ($\mu\text{G}/\text{M}^3$).....	26
RYСУNEK 4	ZUŻYCIE ENERGII FINALNEJ I EMISJA CO ₂ Z POSZCZEGÓLNYCH SEKTORÓW NA TERENIE GMINY CZERNICHÓW ..	31
RYСУNEK 5	ENERGIA WIATRU W kWh/(m ² /rok) NA WYSOKOŚCI 10 I 30 M N.P.M.	32
RYСУNEK 6	ŚREDNIE ROCZNE SUMY USŁONECZNIECIA.....	33
RYСУNEK 7	MAPA ROZKŁADU GĘSTOŚCI ZIEMSKIEGO STRUMIENIA CIEPLNEGO NA OBSZARZE POLSKI	34
RYСУNEK 8	WODY POWIERZCHNIOWE NA TERENIE GMINY CZERNICHÓW	51
RYСУNEK 9	LOKALIZACJA LZWP W REJONIE GMINY CZERNICHÓW	53

RYSUNEK 10 OBSZAR SZCZEGÓLNEGO ZAGROŻENIA POWODZIOWEGO WYSTĘPUJĄCEGO NA TERENIE GMINY CZERNICHÓW	57
RYSUNEK 11 ROZKŁAD PRZESTRZENNY WARTOŚCI SPI NA TERENIE KRAJU W CZERWCU 2022 ROKU	58
RYSUNEK 12 BUDOWA GEOLOGICZNA OBSZARU GMINY CZERNICHÓW NA PODSTAWIE MAPY GEOLOGICZNEJ POLSKI	68
RYSUNEK 13 IŁOŚĆ ODPADÓW ZEBRANYCH Z TERENU GMINY CZERNICHÓW W LATACH 2020-2022	85
RYSUNEK 14 OBSZARY CHRONIONE NA TERENIE GMINY CZERNICHÓW	92
RYSUNEK 15 OBSZARY LEŚNE NA TERENIE GMINY CZERNICHÓW	93

SPIS TABEL

TABELA 1 RELACJA KIERUNKÓW INTERWENCJI OKREŚLONYCH W POŚ DLA WOJ. ŚLĄSKIEGO ORAZ W POLITYCE EKOLOGICZNEJ PAŃSTWA 2030	11
TABELA 2 ZESTAWIENIE DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH I PRZEDSTAWIENIE SPÓJNOŚCI Z CELAMI ZAPISANYMI W „PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CZERNICHÓW NA LATA 2023-2027”	12
TABELA 3 WYBRANE EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ	20
TABELA 4 WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE OCHRONY POWIETRZA	24
TABELA 5 ŚREDNIE DOBOWE NATĘŻENIE RUCHU NA DRODZE WOJEWÓDZKIEJ NR 948 W REJONIE GMINY CZERNICHÓW W 2020/2021 ROKU	28
TABELA 6 POWIERZCHNIA UPRAW NA TERENIE GMINY CZERNICHÓW	35
TABELA 7 ZAPOTRZEBOWANIE NA SŁOMĘ DLA POSZCZEGÓLNYCH GATUNKÓW ZWIERZĄT HODOWANYCH	35
TABELA 8 WSKAŹNIK WIELKOŚCI PRODUKCJI BIOGAZU W PRZELICZENIU NA SZTUKI DUŻE [M ³ /SD/d]	36
TABELA 9 POGŁOWIE ZWIERZĄT GOSPODARSKICH NA TERENIE GMINY CZERNICHÓW ORAZ PRODUKCJA BIOGAZU	36
TABELA 10 WYBRANE EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ	39
TABELA 11 WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE KLIMATU AKUSTYCZNEGO – OCHRONY PRZED HAŁASEM	39
TABELA 12 WYBRANE EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ	43
TABELA 13 WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH	43
TABELA 14 WYBRANE EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ	47
TABELA 15 WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE OCHRONY PRZED POWODZIĄ	50
TABELA 16 WYBRANE EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ	61
TABELA 17 WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ	62
TABELA 18 WYBRANE EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ	67
TABELA 19 WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE ZASOBÓW GEOLOGICZNYCH	67
TABELA 20 WYBRANE EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ	72
TABELA 21 WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE OCHRONY GLEB I TERENÓW ROLNICZYCH	73
TABELA 22 SZCZEGÓŁOWE ZESTAWIENIE UŻYTKOWANIA POWIERZCHNI GMINY CZERNICHÓW	74
TABELA 23 WYBRANE EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ	79
TABELA 24 WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE GOSPODARKI ODPADAMI	81
TABELA 25 WYBRANE EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ	88
TABELA 26 WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE ZASOBÓW PRZYRODNICZYCH I ZASOBÓW LEŚNYCH	90
TABELA 27 WYBRANE EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ	97
TABELA 28 WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE NADZWYCZAJNYCH ZAGROŻEŃ ŚRODOWISKOWYCH	98
TABELA 29 CELE, KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA Z ZAKRESU LIKWIDACJI ŹRÓDEŁ ZANIECZYSZCZEŃ	104
TABELA 30 HARMONOGRAM ZADAŃ WŁASNYCH W ZAKRESIE LIKWIDACJI ŹRÓDEŁ ZANIECZYSZCZEŃ	106
TABELA 31 HARMONOGRAM ZADAŃ MONITOROWANYCH W ZAKRESIE LIKWIDACJI ŹRÓDEŁ ZANIECZYSZCZEŃ	107
TABELA 32 CELE, KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA Z ZAKRESU OCHRONY PRZED HAŁASEM	108
TABELA 33 HARMONOGRAM ZADAŃ WŁASNYCH W ZAKRESIE OCHRONY PRZED HAŁASEM	109
TABELA 34 HARMONOGRAM ZADAŃ MONITOROWANYCH W ZAKRESIE OCHRONY PRZED HAŁASEM	109
TABELA 35 CELE, KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA Z ZAKRESU OCHRONY PRZED PROMIENIOWANIEM ELEKTROMAGNETYCZNYM	110
TABELA 36 HARMONOGRAM ZADAŃ WŁASNYCH W ZAKRESIE OCHRONY PRZED PROMIENIOWANIEM ELEKTROMAGNETYCZNYM	110
TABELA 37 HARMONOGRAM ZADAŃ MONITOROWANYCH W ZAKRESIE OCHRONY PRZED PROMIENIOWANIEM ELEKTROMAGNETYCZNYM	111
TABELA 38 CELE, KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA W ZAKRESIE ZRÓWNOWAŻONEGO GOSPODAROWANIA WODAMI	111
TABELA 39 HARMONOGRAM ZADAŃ WŁASNYCH W ZAKRESIE ZRÓWNOWAŻONEGO GOSPODAROWANIA WODAMI	113
TABELA 40 HARMONOGRAM ZADAŃ MONITOROWANYCH W ZAKRESIE ZRÓWNOWAŻONEGO GOSPODAROWANIA WODAMI	114
TABELA 41 CELE, KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA W ZAKRESIE GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ	115
TABELA 42 HARMONOGRAM ZADAŃ WŁASNYCH W ZAKRESIE GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ	116
TABELA 43 HARMONOGRAM ZADAŃ MONITOROWANYCH W ZAKRESIE GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ	117

TABELA 44 CELE, KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA W ZAKRESIE ZARZĄDZANIA ZASOBAMI GEOLOGICZNYMI	118
TABELA 45 HARMONOGRAM ZADAŃ WŁASNYCH W ZAKRESIE ZARZĄDZANIA ZASOBAMI GEOLOGICZNYMI	119
TABELA 46 HARMONOGRAM ZADAŃ MONITOROWANYCH W ZAKRESIE ZARZĄDZANIA ZASOBAMI GEOLOGICZNYMI.....	119
TABELA 47 CELE, KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA W ZAKRESIE OCHRONY GLEB I TERENÓW ROLNICZYCH	120
TABELA 48 HARMONOGRAM ZADAŃ MONITOROWANYCH W ZAKRESIE OCHRONY GLEB I TERENÓW ROLNICZYCH	121
TABELA 49 CELE, KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA W ZAKRESIE GOSPODARKI ODPADAMI W KIERUNKU GOSPODARKI O OBIEGU ZAMKNIĘTYM	122
TABELA 50 HARMONOGRAM ZADAŃ WŁASNYCH W ZAKRESIE GOSPODARKI ODPADAMI W KIERUNKU GOSPODARKI O OBIEGU ZAMKNIĘTYM	123
TABELA 51 CELE, KIERUNKI INTERWENCJI W ZAKRESIE ZARZĄDZANIA ZASOBAMI DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO I WSPIERANIA WIELOFUNKCYJNEJ I TRWALE ZRÓWNOWAŻONEJ GOSPODARKI LEŚNEJ.....	123
TABELA 52 HARMONOGRAM ZADAŃ WŁASNYCH W ZAKRESIE ZARZĄDZANIA ZASOBAMI DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO I WSPIERANIA WIELOFUNKCYJNEJ I TRWALE ZRÓWNOWAŻONEJ GOSPODARKI LEŚNEJ.....	124
TABELA 53 HARMONOGRAM ZADAŃ MONITOROWANYCH W ZAKRESIE ZARZĄDZANIA ZASOBAMI DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO I WSPIERANIA WIELOFUNKCYJNEJ I TRWALE ZRÓWNOWAŻONEJ GOSPODARKI LEŚNEJ	125
TABELA 54 CELE, KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA Z ZAKRESU PRZECIWDZIAŁANIA ZAGROŻENIOM ŚRODOWISKA	126
TABELA 55 HARMONOGRAM ZADAŃ WŁASNYCH W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA ZAGROŻENIOM ŚRODOWISKA	126
TABELA 56 HARMONOGRAM ZADAŃ MONITOROWANYCH W ZAKRESIE Z PRZECIWDZIAŁANIA ZAGROŻENIOM ŚRODOWISKA	127
TABELA 57 DZIAŁANIA W RAMACH ZARZĄDZANIA ŚRODOWISKIEM	128

WYKAZ SKRÓTÓW:

AKPOŚK	-	Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych
BAT	-	najlepsza dostępna technika
ChZT	-	chemiczne zapotrzebowanie na tlen
DK	-	droga krajowa
DW	-	droga wojewódzka
GDDKiA	-	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
GIOŚ	-	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska
GPR	-	Generalny Pomiar Ruchu
GPZ	-	Główny punkt zasilania
GUS	-	Główny Urząd Statystyczny
GZWP	-	Główne Zbiorniki Wód Podziemnych
ITPOK	-	Instalacja Termicznego Przetwarzania Odpadów
IUNG	-	Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa
KPGO	-	Krajowy Plan Gospodarki Odpadami
KPOŚK	-	Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych
LKP	-	Leśny kompleks promocyjny
LZWP	-	Lokalny zbiornik wód podziemnych
MZP	-	mapa zagrożeń powodziowych,
MRP	-	mapa ryzyka powodzi
MPZP	-	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego
NFOŚiGW	-	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
ODR	-	Ośrodek Doradztwa Rolniczego
OOŚ	-	ocena oddziaływania na środowisko
ORSIP	-	Otwarty Regionalny System Informacji Przestrzennej
OSO	-	obszary specjalnej ochrony ptaków
OZE	-	Odnawialne Źródła Energii
PGW WP	-	Państwowe Gospodarstwo Wodne „Wody Polskie”
PIG	-	Państwowy Instytut Geologiczny
PIOŚ	-	Państwowa Inspekcja Ochrony Środowiska
PIS	-	Państwowa Inspekcja Sanitarna
POH	-	Program Ochrony przed Hałasem
POLIŚ	-	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
PONE	-	Program Ograniczania Niskiej Emisji
POP	-	Program Ochrony Powietrza
PTTK	-	Polskie Towarzystwo Turystyczno- Krajoznawcze
PWiK	-	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji
PZRP	-	Plan zarządzania ryzykiem powodziowym

RDLP	-	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych
RDOŚ	-	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
RDW	-	Ramowa Dyrektywa Wodna
RLM	-	Równoważna Liczba Mieszkańców
RPO	-	Regionalny Program Operacyjny
RZGW	-	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
SEKAP	-	System Elektronicznej Komunikacji Administracji Publicznej
SIWZ	-	Specyfikacja Istotnych Warunków Zamówienia
SOO	-	specjalne obszary ochrony siedlisk
SPA 2020	-	Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030
WFOŚiGW	-	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
WIOŚ	-	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
WODR	-	Wojewódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego
WORP	-	wstępna ocena ryzyka powodziowego
WSO	-	Wojewódzki System Odpadowy
WSSE	-	Wojewódzka Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna
WWA	-	wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne
PDR	-	zakłady o dużym ryzyku wystąpienia awarii
ZPK	-	Zespół Parków Krajobrazowych
ZZR	-	zakłady o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii
9WWA	-	dziewięć podstawowych aromatycznych węglowodorów wielopierścieniowych

1. Wstęp

1.1. Cel i podstawa opracowania

Podstawą prawną opracowania dokumentacji pt.: „**Program ochrony środowiska dla Gminy Czernichów na lata 2023-2027**” jest ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (tj. Dz. U. z 2022 r., poz. 2556 z późn. zm.) która mówi, iż „w celu realizacji polityki ochrony środowiska organ wykonawczy sporządza program ochrony środowiska, uwzględniając cele zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych”.

Niniejszy Program Ochrony Środowiska jest zbieżny z założeniami najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych obejmujących terytorialnie obszar Gminy Czernichów.

Pierwszy „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Czernichów na lata 2004-2015” został przyjęty w uchwale nr XVIII/162/2004 Rady Gminy Czernichów z dnia 31 maja 2004 r. Niniejszy „Program...” jest piątym tego typu dokumentem i obejmuje lata 2023-2027.

Zapisy ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz. U. z 2023 r. poz. 1094 z późn. zm.) stanowią, iż po uzgodnieniu braku potrzeby przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska istnieje możliwość odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny, co ma miejsce w tym przypadku.

W realizacji Programu Ochrony Środowiska istotne jest uspołecznienie całego procesu tworzenia, a następnie jego realizacji i wdrażania. W związku z tym w trakcie procedur opracowania „**Programu...**” Gmina Czernichów zapewni możliwość udziału społeczeństwa na zasadach i w trybie określonych w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz. U. z 2023 r. poz. 1094 z późn. zm.).

Po pozytywnym zaopiniowaniu niniejszego dokumentu przez Zarząd Powiatu Żywieckiego „**Program ochrony środowiska dla Gminy Czernichów na lata 2023-2027**” zostanie przyjęty uchwałą Rady Gminy Czernichów do realizacji.

Z wykonania „**Programu...**” Wójt Gminy Czernichów powinien co dwa lata sporządzać raporty i przedstawiać je Radzie Gminy oraz przekazać do wiadomości do organu wykonawczego Powiatu Żywieckiego.

Realizacja „**Programu...**” powinna doprowadzić do poprawy stanu środowiska naturalnego oraz zapewnić skuteczne mechanizmy chroniące środowisko przed degradacją, a także stworzyć warunki dla wdrożenia wymagań prawa.

1.2. Metodologia opracowania i zawartość dokumentu

„**Program ochrony środowiska dla Gminy Czernichów na lata 2023-2027**” został opracowany zgodnie z zapisami ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (tj. Dz. U. z 2022 r., poz. 2556 z późn. zm.) jako narzędzie prowadzenia polityki ochrony środowiska w gminie, czyli stworzenia warunków do działań związanych z ochroną środowiska i zrównoważonym rozwojem.

Jednocześnie niniejszy dokument został opracowany zgodnie z Wytycznymi do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska opracowanymi przez Ministerstwo Środowiska we wrześniu 2015 roku oraz zaktualizowanymi w 2017 i 2020 roku w oparciu o aktualne dokumenty strategiczne.

Przytoczone wytyczne wymagają podziału harmonogramów realizacji zadań na zadania własne Gminy Czernichów oraz zadania monitorowane.

Etap opracowania niniejszego dokumentu to:

- zebranie szczegółowych danych z Urzędu Gminy Czernichów, Starostwa Powiatowego w Żywcu, Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego w Katowicach oraz jednostek realizujących zadania środowiskowe na terenie gminy w tym między innymi Zarządów Dróg, Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego, Nadleśnictw Jeleśnia, Andrychów i Bielsko-Biała, Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wód Polskich, WIOŚ, GIOŚ, RDOŚ, ODR i ARiMR, a także większych podmiotów gospodarczych.
- ocena realizacji dotychczasowego **Programu ochrony środowiska**.
- ocena aktualnego stanu wszystkich komponentów środowiskowych na obszarze gminy. Jako punkt odniesienia dla niniejszego dokumentu przyjęto stan środowiska oraz stan infrastruktury ochrony

środowiska na dzień 31.12.2022 r., a tam, gdzie nie było możliwości uzyskania danych wykorzystano stan na dzień 31.12.2021 r.,

- analizy dotychczasowych dokumentów i opracowań planistycznych,
- wyznaczenie celów i sformułowanie kierunków działań pozwalających na realizację celów dokumentów wyższych szczebli. Cele i kierunki działań wyspecyfikowano zgodnie z aktualnymi dokumentami wyższych szczebli, danymi WPF oraz innymi dokumentami planistycznymi udostępnionymi przez Urząd Gminy Czernichów oraz instytucje, od których pozyskano niezbędne dane i informacje.
- określenie realizacji **Programu** w zakresie rozwiązań prawno-instytucjonalnych, a także możliwości ich finansowania.
- określenie zasad monitoringu, który pozwoli na badanie postępów w realizacji **Programu** co 2 lata, w trakcie opracowywania Raportów z realizacji POŚ.

Nawiązując do struktury określonej w „Polityce ekologicznej Państwa 2030” niniejszy dokument zawiera kierunki interwencji nazwane zgodnie z Polityką. Niemniej jednak odnosząc się do poprzedniego Programu niezbędne było w niektórych miejscach zastosowanie nazewnictwa z poprzedniego Programu ochrony środowiska dla Gminy Czernichów ze względu na konieczność porównania stanu środowiska. Dlatego poniżej wskazano podwójne nazewnictwo kierunków interwencji.

Tabela 1 Relacja kierunków interwencji określonych w POŚ dla woj. śląskiego oraz w Polityce ekologicznej państwa 2030

Kierunki interwencji - zgodnie z Polityką Ekologiczną Państwa 2030	Kierunki interwencji - zgodnie z Programem Ochrony Środowiska Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024
Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania	Ochrony klimatu i jakości powietrza
Zrównoważone gospodarowanie wodami w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód	Gospodarowania wodami Gospodarka wodno – ściekowa
Ochrona powierzchni ziemi w tym gleb	Gleby i tereny rolnicze
Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska oraz zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego jądowego i ochrony radiologicznej	Przeciwdziałanie poważnym awariom
Zarządzenie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu	Zasobów przyrodniczych w tym leśnych
Wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej	
Gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym	Gospodarki odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów
Zarządzanie zasobami geologicznymi	Zasoby geologiczne, tereny przemysłowe i zdegradowane
Edukacja ekologiczna Usprawnienie systemu kontroli i zarządzania ochroną środowiska Adaptacja do zmian klimatu	Zagadnienia horyzontalne (ujęto adaptacje do zmian klimatu, edukację oraz monitoring i kontrole)
Brak w Polityce Ekologicznej Państwa 2030	Pola elektromagnetyczne Hałas

Źródło: Program Ochrony Środowiska Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024, Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej

W związku z tym uznaje się, że kierunki interwencji w Programie odpowiadają i są spójne z kierunkami Polityki ekologicznej państwa 2030.

2. Uwarunkowania prawne, spójność z dokumentami strategicznymi i programowymi

Podstawowymi aktami prawnymi, które miały wpływ na treść „Programu ochrony środowiska dla Gminy Czernichów na lata 2023-2027” były następujące ustawy:

- Ustawa Prawo ochrony środowiska,
- Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko,
- Ustawa o ochronie przyrody,
- Ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych,
- Ustawa o lasach,
- Ustawa Prawo wodne,
- Ustawa Prawo geologiczne i górnicze,
- Ustawa o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków,
- Ustawa o odpadach,
- Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym,
- Ustawa o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie,
- Ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

Istotnym elementem prognozowania strategicznego jest zapewnienie spójności celów rozwoju wyznaczonych w dokumentach programowych i strategicznych opracowanych na poziomie gminy, powiatu oraz na poziomie wojewódzkim, krajowym i UE.

Poniżej przedstawiono powiązanie „Programu ochrony środowiska dla Gminy Czernichów na lata 2023-2027” z dokumentami strategicznymi szczebla krajowego i regionalnego.

Podczas tworzenia „Programu...” brano pod uwagę założenia, cele, kierunki działań i interwencji zapisane w aktualnie obowiązujących dokumentach nadrzędnych. Program ochrony środowiska w swoich założeniach uwzględnia najbardziej istotne kierunki rozwoju. Cele, obszary problemowe oraz kierunki rozwoju analizowanych dokumentów prezentuje poniższa tabela.

Tabela 2 Zestawienie dokumentów strategicznych i przedstawienie spójności z celami zapisanymi w „Programie ochrony środowiska dla Gminy Czernichów na lata 2023-2027”

Nazwa dokumentu	Cele wskazane w dokumencie strategicznym	Kierunki interwencji dokumentu strategicznego wpisujące się w cele „Programu ochrony środowiska dla Gminy Czernichów na lata 2023-2027”
NADRZĘDNE DOKUMENTY STRATEGICZNE		
Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030 Trzecia Fala Nowoczesności	Cel 7 - Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska, Cel 8 - Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych,	7.1: Modernizacja infrastruktury i bezpieczeństwo energetyczne, 7.2: Modernizacja sieci elektroenergetycznych, 7.4: Realizacja programu inteligentnych sieci w energetyce, 7.7: Stworzenie zachęt przyspieszających rozwój zielonej gospodarki, 7.8: Zwiększenie poziomu ochrony środowiska, 8.1: Rewitalizacja obszarów problemowych, 9.1: Sprawna modernizacja, rozbudowa i budowa zintegrowanego systemu transportowego.

	Cel 9 - Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego.	
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)	Cel szczegółowy I – Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną. Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony.	• Stymulowanie popytu na innowacje przez sektor publiczny, • Wsparcie dla podwyższania atrakcyjności inwestycyjnej Śląska oraz promocji zmian strukturalnych, • Aktywne gospodarczo i przyjazne mieszkańcom samorządy, • Rozwój obszarów wiejskich.
Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej	Cel szczegółowy: Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego (I). Cel szczegółowy: Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska (II). Cel szczegółowy: Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych (III). Cel szczegółowy: Środowisko i edukacja. Rozwijanie kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw) ekologicznych społeczeństwa (IV). Cel szczegółowy: Środowisko i administracja. Poprawa efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska (V).	Zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód (I.1). Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania (I.2). Ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb (I.3). Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska oraz zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego, jądrowego i ochrony radiologicznej (I.4). Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu (II.1). Wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej (II.2). Gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym (II.3). Zarządzanie zasobami geologicznymi poprzez opracowanie i wdrożenie polityki surowcowej państwa (II.4). Wspieranie wdrażania ekoinnowacji oraz upowszechnianie najlepszych dostępnych technik BAT (II.5). Przeciwdziałanie zmianom klimatu (III.1). Adaptacja do zmian klimatu i zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych (III.2). Edukacja ekologiczna, w tym kształtowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji (IV.1). Usprawnienie systemu kontroli i zarządzania ochroną środowiska oraz doskonalenie systemu finansowania (V.1).
Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku		Kierunek interwencji 3: zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności, Kierunek interwencji 5: ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko.
Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030	Cel szczegółowy II. Poprawa jakości życia, infrastruktury i stanu środowiska.	Kierunek interwencji: II.4. Zrównoważone gospodarowanie i ochrona zasobów środowiska, Kierunek interwencji: II.5. Adaptacja do zmian klimatu i przeciwdziałanie tym zmianom.
Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022	Cel 3. Rozwój odporności na zagrożenia bezpieczeństwa narodowego Cel 4. Zwiększenie integracji polityk publicznych z polityką bezpieczeństwa	Kierunek interwencji 4.1.2. Koordynacja działań i procedur planowania przestrzennego uwzględniających wymagania obronności i bezpieczeństwa państwa, Kierunek interwencji 4.1.3. Wspieranie rozwoju infrastruktury przez sektor bezpieczeństwa, Kierunek interwencji 4.1.4. Wspieranie ochrony środowiska przez sektor bezpieczeństwa.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym, Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych	Kierunek interwencji 1.3. Przyspieszenie transformacji profilu gospodarczego Śląska, Kierunek interwencji 1.4. Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych, Kierunek interwencji 1.5. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów, Kierunek interwencji 2.3. Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach.
DOKUMENTY SEKTOROWE		
Krajowy Program Ochrony Powietrza do roku 2020 (z perspektywą do roku 2030)	Cel 1 - osiągnięcie w możliwie krótkim czasie poziomów dopuszczalnych i docelowych niektórych substancji, określonych w dyrektywie 2008/50/WE i 2004/107/WE, oraz utrzymanie ich na tych obszarach, na których są dotrzymywane, a w przypadku pyłu PM_{2,5} także pułapu stężenia ekspozycji oraz Krajowego Celu Redukcji Narażenia, Cel 2 - osiągnięcie w perspektywie do roku 2030 stężeń niektórych substancji w powietrzu na poziomach wskazanych przez WHO (Światową Organizację Zdrowia) oraz nowych wymagań wynikających z regulacji prawnych projektowanych przepisami prawa unijnego.	1. Podniesienie rangi zagadnienia poprawy jakości powietrza poprzez skonsolidowanie działań na szczeblu krajowym oraz powołanie Partnerstwa na rzecz poprawy jakości powietrza, 2. Stworzenie ram prawnych sprzyjających realizacji efektywnych działań mających na celu poprawę jakości powietrza, 3. Włączenie społeczeństwa w działania na rzecz poprawy jakości powietrza poprzez zwiększenie świadomości społecznej oraz tworzenie trwałych platform dialogu z organizacjami społecznymi, 4. Rozwój i rozpowszechnienie technologii sprzyjających poprawie jakości powietrza, 5. Rozwój mechanizmów kontrolowania źródeł niskiej emisji sprzyjających poprawie jakości powietrza, 6. Upowszechnienie mechanizmów finansowych sprzyjających poprawie jakości powietrza.
Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych	Celem Programu jest ograniczenie zrzutów niedostatecznie oczyszczanych ścieków, a co za tym idzie – ochrona środowiska wodnego przed ich niekorzystnymi skutkami	1. Budowa sieci kanalizacyjnej, 2. Inwestycje związane z oczyszczalniami ścieków, 3. Dostosowanie oczyszczalni do art. 5.2.
Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2022	Cel 1 - Zmniejszenie ilości powstających odpadów, zwiększanie świadomości społeczeństwa na temat należytego gospodarowania odpadami komunalnymi, Cel 2 - osiągnięcie poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia ogólnej masy odpadów komunalnych w wysokości 50% do 2025 r., Cel 3 - zmniejszenie udziału zmieszanych odpadów	1. Zmniejszenie ilości powstających odpadów; 2. Zwiększanie świadomości społeczeństwa na temat właściwego gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym odpadami żywności i innymi odpadami ulegającymi biodegradacji; 3. Doprowadzenie do funkcjonowania systemów zagospodarowania odpadów zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami. 4. Zmniejszenie udziału zmieszanych odpadów komunalnych w całym strumieniu zbieranych odpadów (zwiększenie udziału odpadów zbieranych selektywnie); 5. Zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów, aby nie było składowanych w 2020 r. więcej niż 35% masy

	komunalnych w całym strumieniu zbieranych odpadów (zwiększenie udziału odpadów zbieranych selektywnie).	tych odpadów w stosunku do masy odpadów wytworzonych w 1995 r.; 6. Zaprzestanie składowania odpadów ulegających biodegradacji selektywnie zebranych; 7. Zaprzestanie składowania zmieszanych odpadów komunalnych bez przetworzenia; 8. Zmniejszenie liczby miejsc nielegalnego składowania odpadów komunalnych; 9. Utworzenie systemu monitorowania gospodarki odpadami komunalnymi; 10. Monitorowanie i kontrola postępowania z frakcją odpadów komunalnych wysortowywaną ze strumienia zmieszanych odpadów komunalnych i nieprzeznaczoną do składowania (frakcja 19 12 12); 11. Zbilansowanie funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi w świetle obowiązującego zakazu składowania określonych frakcji odpadów komunalnych i pochodzących z przetwarzania odpadów komunalnych, w tym odpadów o zawartości ogólnego węgla organicznego powyżej 5% s.m. i o cieple spalania powyżej 6 MJ/kg suchej masy, od 1 stycznia 2016 r.
Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA2020)	Cel 1. - Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska Cel 2. - Skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich Cel 3. - Rozwój transportu w warunkach zmian klimatu Cel 4. - Zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu Cel 5. - Stymulowanie innowacji sprzyjających adaptacji do zmian klimatu Cel 6. - Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu	Kierunek działań 1.1- dostosowanie sektora gospodarki wodnej do zmian klimatu, Kierunek działań 1.3 – dostosowanie sektora energetycznego do zmian klimatu, Kierunek działań 1.4 – ochrona różnorodności biologicznej i gospodarka leśna w kontekście zmian klimatu, Kierunek działań 2.1 - stworzenie lokalnych systemów monitorowania i ostrzegania przed zagrożeniami, Kierunek działań 2.2 – organizacyjne i techniczne dostosowanie działalności rolniczej i rybnej do zmian klimatu, Kierunek działań 3.2 – zarządzanie szlakami komunikacyjnymi w warunkach zmian klimatu, Kierunek działań 6.1 – zwiększenie świadomości odnośnie do ryzyk związanych ze zjawiskami ekstremalnymi i metodami ograniczania ich wpływu, Kierunek działań 6.2 - ochrona grup szczególnie narażonych przed skutkami niekorzystnych zjawisk klimatycznych.
DOKUMENTY O CHARAKTERZE PROGRAMOWYM		
Program Ochrony Powietrza dla Województwa śląskiego	Nadrzędnym celem Programu ochrony powietrza jest opracowanie działań naprawczych, których realizacja doprowadzi do poprawy jakości powietrza, co w konsekwencji spowoduje ograniczenie niekorzystnego wpływu zanieczyszczeń powietrza na zdrowie i życie mieszkańców województwa śląskiego.	• Redukcja emisji zanieczyszczeń ze źródeł małej mocy do 1 MW - działanie wskazane w harmonogramie; • Zaplanowanie mechanizmów wsparcia nastawionych na łagodzenie ekonomicznych skutków przeprowadzonej wymiany kotłów (np. zwiększenia kosztów paliwa lepszej jakości); • Wprowadzenie w województwie śląskim systemu wsparcia doradczego na poziomie gminnym; • Zwiększenie skuteczności przyjętych kanałów informacyjnych i komunikacyjnych; • Ograniczenie wpływu emisji zanieczyszczeń z transportu drogowego;

		• Kształtowanie polityki przestrzennej w sposób sprzyjający poprawie stanu jakości powietrza; • Prowadzenie edukacji ekologicznej - działanie wskazane w harmonogramie; • Prowadzenie działań kontrolnych - działanie wskazane w harmonogramie; • Realizacja uchwały nr V/36/1/2017 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 7 kwietnia 2017 r. w sprawie wprowadzania na obszarze województwa śląskiego ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw.
Strategię Rozwoju Województwa Śląskiego "Śląskie 2030+"	Cel strategiczny A Województwo śląskie regionem odpowiedzialnej transformacji gospodarczej Cel strategiczny B Województwo śląskie regionem przyjaznym dla mieszkańca Cel strategiczny C Województwo śląskie regionem wysokiej jakości środowiska i przestrzeni Cel strategiczny D Województwo śląskie regionem sprawnie zarządzanym	A.1. Konkurencyjna gospodarka A.2. Innowacyjna gospodarka A.3. Silna lokalna przedsiębiorczość B.1. Wysoka jakość usług społecznych, w tym zdrowotnych B.2. Aktywny mieszkani B.3. Atrakcyjny i efektywny system edukacji i nauki C.1. Wysoka jakość środowiska C.2. Efektywna infrastruktura C.3. Atrakcyjne warunki zamieszkania, kompleksowa rewitalizacja, zapobieganie i dostosowanie do zmian klimatu D.1. Zrównoważony rozwój terytorialny D.2. Aktywna współpraca z otoczeniem i kreowanie silnej marki regionu D.3. Nowoczesna administracja publiczna
Program Ochrony Środowiska Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024	Cel Powietrze atmosferyczne, Cel Zasoby wodne, Cel Gospodarka odpadami, Cel Ochrona przyrody, Cel Zasoby surowców naturalnych, Cel Tereny przemysłowe, Cel Hałas, Cel Elektromagnetyczne promieniowanie niejonizujące, Cel Przeciwdziałanie poważnym awariom przemysłowym, Cel Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków.	• Znacząca poprawa jakości powietrza na obszarze województwa śląskiego związana z realizacją kierunków działań naprawczych, • Realizacja racjonalnej gospodarki energetycznej łączącej efektywność energetyczną z nowoczesnymi technologiami, • System zrównoważonego gospodarowania wodami powierzchniowymi i podziemnymi, umożliwiający zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych regionu przy osiągnięciu i utrzymaniu co najmniej dobrego stanu wód, • Zbudowanie systemu zgodnego z hierarchią postępowania z odpadami, w której priorytetem jest zapobieganie powstawaniu odpadów, a następnie przygotowanie do ponownego użycia, recykling i inne metody odzysku oraz wdrożenie modelu gospodarowania odpadami komunalnymi opartego na ich selektywnym zbieraniu i termicznym przekształcaniu pozostałych odpadów palnych z odzyskiem energii, • Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie bioróżnorodności i georóżnorodności oraz ochrona krajobrazu, • Zrównoważona gospodarka zasobami surowców naturalnych, • Racjonalna gospodarka zasobami glebowymi, • Przekształcenie terenów przemysłowych i zdegradowanych województwa śląskiego zgodnie z wymaganiami ekologicznymi oraz uwarunkowaniami społeczno-ekonomicznymi, • Poprawa i utrzymanie dobrego stanu akustycznego środowiska,

		• Utrzymanie wartości natężenia promieniowania elektromagnetycznego na dotychczasowych, niskich poziomach, • Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków.
Program ochrony środowiska dla Powiatu Żywieckiego na lata 2023-2030	Ochrona powietrza i klimatu, Ochrona przed hałasem, Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym, Gospodarowanie wodami, Gospodarka wodno ściekowa, Gospodarowanie zasobami geologicznymi, Ochrona gleb, Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawania odpadów, Ochrona przyrody i krajobrazu.	1. Znacząca poprawa jakości powietrza na obszarze powiatu żywieckiego związana z realizacją kierunków działań naprawczych 2. Poprawa i utrzymanie dobrego stanu akustycznego środowiska 3. Utrzymanie wartości natężenia promieniowania elektromagnetycznego na dotychczasowych, niskich poziomach 4. System zrównoważonego gospodarowania wodami powierzchniowymi i podziemnymi, umożliwiający zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych regionu przy osiągnięciu i utrzymaniu co najmniej dobrego stanu wód 5. Racjonalne i efektywne gospodarowania zasobami ze złóż 6. Racjonalna gospodarka zasobami geologicznymi 7. Ochrona i zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi 8. Przekształcenie terenów poprzemysłowych i zdegradowanych zgodnie z wymaganiami ekologicznymi oraz uwarunkowaniami społeczno – ekonomicznymi 9. Racjonalna gospodarka odpadami 10. Gospodarowania odpadami innymi niż komunalne 11. Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie bioróżnorodności i georóżnorodności oraz ochrona krajobrazu 12. Przeciwdziałanie awariom instalacji przemysłowych 13. Minimalizacja skutków awarii dla ludzi i środowiska

Źródło: „Wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska”, Ministerstwa Środowiska, wrzesień 2015, oraz opracowanie własne na podstawie aktualnych dokumentów wyższych szczebli wraz z ich aktualizacją 2017 i 2020

3. Ogólna charakterystyka Gminy Czernichów

Gmina Czernichów położona jest w południowej części województwa śląskiego, w północnej części powiatu żywieckiego. Jest to gmina wiejska. Składa się z czterech sołectw:

- Czernichów wraz z przysiółkami Cendraki, Furtaki, Hankusi, Klisiowie, Laszczaki, Martyniakowie, Micherdy, Sobina, Surkowie. Sołectwo Czernichów ma powierzchnię 7,88 km² i jest położone u podnóża zapory w Tresnej, po obu stronach rzeki Soły, w dolinie potoku Roztoka, na stoku Suchego Wierchu;
- Tresna wraz z przysiółkami Barabasze, Furtakowie, Gancarze, Klimczaki, Kręplowie, Marchwice, Szataniki, Szatany, Tresna Mała, Zoniowie. Sołectwo Tresna ma powierzchnię 7,34 km² i jest położone nad północnym i południowym brzegiem Jeziora Żywieckiego, na stokach Kościelca i Góry Przysłop;
- Międzybrodzie Bialskie wraz z przysiółkami Adamki, Czulaki, Do Doliny, Do Fliska, Do Ogórka, Dudki, Kasperki, Kosy, Komarzyska, Kubice, Laszczaki, Łazy, Majdaki, Michalaki, Nasarze, Nad Sołą, Nowy Świat, Olejarze, Pod Górą, Pod Magurką, Ponikiew, Raki, Sadliki, Składy, Słowiaki, Ubocz, Waleczki, Za Obłazem, Żarnówka Duża, Żarnówka Mała. Sołectwo Międzybrodzie Bialskie ma powierzchnię 30,95 km² i jest położone na północnym brzegu rzeki Soły, w dolinach potoków: Ponikiew, Duża i Mała Żarnówka, na stokach Rogacza, Magurki i Hrobaczęj Łąki;
- Międzybrodzie Żywieckie wraz z przysiółkami Graniaki, Janosiki, Klękowie, Komarzyska, Orawczaki, Pod Zarębkami, Sobusie, Za Roztokami, Żar. Sołectwo Międzybrodzie Żywieckie ma powierzchnię 10,03 km² i jest położone nad południowymi krańcami Jeziora Międzybrodzkiego, w dolinie potoku Isepnica, na stokach Żaru, Cisowych Grap i Rogacza.

Siedzibą Gminy jest miejscowość Czernichów. Gmina Czernichów zajmuje obszar 5 626 ha. Cały obszar gminy ma charakter wiejski, typowo rolniczy. Znaczny obszar zajmują użytki leśne oraz grunty zadrzewione i zakrzewione (60,9%), a także użytki rolne (19,5%).

Gmina Czernichów graniczy z następującymi jednostkami administracyjnymi:

- od południa z gminą Żywiec należącą do Powiatu Żywieckiego,
- od południowego – zachodu z gminą Łodygowice należącą do powiatu Żywieckiego,
- od południowego wschodu z gminą Łękawica należącą do powiatu Żywieckiego,
- od północnego wschodu z gminą Porąbka należącą do powiatu Bielskiego,
- od północy z gminą Kozy należącą do powiatu Bielskiego,
- od zachodu z gminą Wilkowice i krótką granicą z miastem Bielsko – Biała

Rysunek 1 Lokalizacja gminy Czernichów na tle powiatu żywieckiego

Źródło: www.gminy.pl

Geograficznie gmina Czernichów leży w części Beskidu Małego, na obydwóch brzegach rzeki Soły. Funkcjonujący na tym terenie Park Krajobrazowy Beskidu Małego wraz z otuliną obejmuje cały obszar gminy, z wyłączeniem terenów zabudowanych.

Teren gminy zbudowany jest z wzniesień ostańcowych, gór niskich i pogórza zrównań miocenijskich. W środkowej jej części występują obszary o tendencjach podnoszących oraz liczne osuwiska. W dolinie Soły występują terasy rzeczne oraz doliny przełomowe. Wynikiem takiej budowy geologicznej jest intensywna i silna erozja, której nasilenie jest uzależnione od opadów. Użytkowanie terenów narażonych na te procesy nie może być pełne. Jednocześnie część gruntów położonych na średnich stokach powinno się przekształcać w kierunku użytków zielonych.

Główne sfery działalności na terenie gminy Czernichów to handel, budownictwo, turystyka, przetwórstwo przemysłowe, obróbka drewna, handel, naprawy pojazdów samochodowych, gastronomia, a także transport i usługi. Dominującą formę własności stanowi sektor prywatny. Charakterystyczną cechą gminy jest duża liczba obiektów wypoczynkowych o charakterze letniskowym.

Na terenie gminy nie ma zlokalizowanych dużych zakładów przemysłowych, funkcjonują tu firmy, jak:

- Wytwórnia Makaronów – „Makarony Międzybrodzkie”,
- Zespół Elektrowni Wodnych Porąbka „Żar”,
- Zakład Usługowo – budowlany ZRiB,
- Zakład Cukierniczo – Piekarniczy,
- Państwowy Zakład Opiekuńczo – Lecznicy,
- Górską Szkoła Szybowcowa.

W roku 2022 zgłoszono do użytku 5 nowych obiektów na 39 miejsc noclegowych, a także wykreślono 2 obiekty na 14 miejsc noclegowych. Na terenie gminy Czernichów w Tresnej funkcjonują ośrodki wypoczynkowe z rozbudowaną bazą sportową.

Jezioro Żywieckie ma częściowo zagospodarowane brzegi, gdzie skupione są ośrodki wypoczynkowe. Działają tu także liczne podmioty gospodarcze oferujące sprzęt do uprawiania sportów wodnych. Wspaniały potencjał przyrodniczo-krajobrazowy gminy jest skorelowany z infrastrukturą turystyczno-rekreacyjną, w tym szczególnie noclegowo-gastronomiczną.

Według danych gminy, na dzień 31 grudnia 2022 r. gminę zamieszkuje 6 229 osób, z czego 48,1% to mężczyźni, a 51,9% to kobiety. W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2022 r. liczba mieszkańców zmniejszyła się o 50 osób.

W 2022 roku zarejestrowano 192 zameldowań na pobyt stały oraz 138 zameldowań na pobyt czasowy. W 2022 roku zmarło 68 osób, zaś urodziło się 52. Przyrost naturalny w 2022 roku wyniósł -16.

59,05% mieszkańców gminy Czernichów jest w wieku produkcyjnym, 18,48% w wieku przedprodukcyjnym, a 21,88% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

4. Ocena stanu środowiska

4.1. Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania

W tabeli poniżej przedstawiono Wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza.

Tabela 3 Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ

Cel zapisany w „PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CZERNICHÓW NA LATA 2018-2021 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2025“			
Znacząca poprawa jakości powietrza na obszarze gminy związana z realizacją kierunków działań naprawczych			
L.p.	Zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Aktualizacja "Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Czernichów" oraz „Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Czernichów”	Gmina Czernichów W latach 2020-2022 zadanie nie było realizowane.	-
2.	Modernizacja i budowa oświetlenia ulicznego Gminy Czernichów	Gmina Czernichów Pozostali właściciele oświetlenia niekomunalnego W 2022 roku dokonano zakupu solarnych lamp ulicznych. Wydatkowano 18 719,32 zł.	-
3.	Ograniczenie niskiej emisji w budynkach mieszkalnych, w tym wykorzystanie odnawialnych źródeł energii	Gmina Czernichów W ramach realizacji zadania: W 2020 roku wykonano: - modernizację kotłowni w SP nr 1 w Międzybrodziu Bialskim; koszt: 43 900,00 zł, - dokumentację projektową na termomodernizację Szkoły Podstawowej nr 1 w Międzybrodziu Bialskim; koszt: 78 195,00 zł, W 2021 roku natomiast wykonano modernizację kotłowni w budynku LKS Magórka Czernichów. Koszt zadania wyniósł 11 000,00 zł. W 2022 roku: - wykonano modernizację kotłowni w budynku gminnym w Czernichowie przy ul. Strażackiej 6. Wydatkowano 12 300,00 zł, - termomodernizację Szkoły Podstawowej nr 1 w Międzybrodziu Bialskim - W czerwcu 2022 r. podpisano umowę z Wykonawcą PUH JURCZAK Sp. z o.o. na realizację termomodernizacji szkoły. Zakres inwestycji obejmuje termomodernizację budynków, polegającą na częściowej wymianie stolarki okiennej i drzwiowej, ociepleniu przegród oraz modernizacji instalacji, m.in.: częściowej wymianie instalacji c.o. z grzejnikami, c.u.w., budowie kotłowni gazowej wraz z instalacją gazową, montażem pieców, wykonanie instalacji ogrzewania powietrznego sali gimnastycznej, wykonanie energooszczędnego oświetlenia zmodernizacją instalacji elektrycznej, wykonanie instalacji fotowoltaicznej, modernizacja instalacji wod.-kan. wraz ze związanymi robotami remontowymi i wykończeniowymi oraz wyposażeniem wybranych pomieszczeń, a także wykonanie wybranych elementów zagospodarowania terenu zewnętrznego wokół budynków (np. drenaże, opaski, powierzchnie brukowane). Łączny koszt	72 szt. kotłów gazowych 4 szt. kotłów na pellet 6 szt. kotłów na węgiel 1 kocioł olejowy 12 szt. pomp ciepła 15 szt. mikroinstalacji fotowoltaicznych 1 termomodernizacja budynku użyteczności publicznej 3 modernizacje kotłowni w budynkach gminnych

		inwestycji w 2022 roku wyniósł 807 800,03 zł. (inwestycja dofinansowana ze środków z Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych w wysokości 700 110,27 zł, pozostała kwota w wysokości 107 689,76 zł ze środków własnych). W ramach realizacji zadania w 2022 roku na budynku Szkoły Podstawowej nr 1 w Międzybrodzu Bialskim zainstalowano panele fotowoltaiczne o mocy 16,1 kW. Na podstawie założeń Programu dotyczących niskiej emisji z palenisk indywidualnych podpisano z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach porozumienie, które ustala zasady wspólnej realizacji Programu „CZyste Powietrze” na terenie Gminy Czernichów. W ramach prowadzenia punktu konsultacyjnego w Urzędzie Gminy w latach 2020-2022 dla mieszkańców gminy Czernichów wypełniono i przesyłano do WFOŚiGW w Katowicach wnioski na wymianę kotłów i termomodernizację budynków: • w 2020 roku – 40 wniosków, • w 2021 roku – 76 wniosków, • w 2022 roku – 20 wniosków. WFOŚiGW w Katowicach W latach 2020-2022 na terenie Gminy Czernichów realizowano Program Czyste Powietrze. W ramach realizacji programu podpisano 106 wniosków na dofinansowanie. Zlikwidowano 95 szt. starych nieekologicznych źródeł ciepła oraz zainstalowano: • 72 szt. kotłów gazowych, • 4 szt. kotłów na pellet, • 6 szt. kotłów na węgiel, • 1 kocioł olejowy, • 12 szt. pomp ciepła, • 15 szt. mikroinstalacji fotowoltaicznych. Ponadto: • w 24 budynkach mieszkalnych wykonano docieplenia przegród budowlanych, • w 18 budynkach mieszkalnych zakupiono i wymieniono stolarkę zewnętrzną, • w 20 budynkach mieszkalnych zakupiono i wymieniono drzwi zewnętrzne.	
4.	Monitoring zużycia paliw i nośników energii w budynkach użyteczności publicznej, system zarządzania energią w budynkach użyteczności publicznej	Gmina Czernichów Zadanie realizowane jest przez odpowiednie wydziały w Urzędzie Gminy Czernichów. Na potrzeby monitoringu zużycia paliw i nośników energii w budynkach użyteczności publicznej należących do Gminy prowadzona jest ewidencja w systemie komputerowym.	na bieżąco prowadzony jest monitoring
5.	Organizacja akcji społecznych związanych z ograniczeniem emisji, efektywnością energetyczną oraz wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii	Gmina Czernichów W roku 2020 Przedszkole w Międzybrodzu Bialskim zostało zakwalifikowane do udziału w drugiej edycji kampanii edukacyjno-informacyjnej „MOGE! Zatrzymać SMOG – Przedszkolaku złap oddech”, organizowanej przez Departament Projektów Regionalnych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego. Celem kampanii było rozwijanie świadomości ekologicznej w zakresie wpływu zanieczyszczonego powietrza na zdrowie. W ramach projektu zostały przeprowadzone zajęcia edukacyjne w każdej grupie oraz akcja informacyjna dla rodziców. W czasie zajęć dzieci obejrzały bajkę edukacyjną „Książę i smog”, która była inspiracją do rozmowy nt. przyczyn powstawania smogu, jego szkodliwości dla zdrowia oraz sposobów zapobiegania zanieczyszczaniu powietrza. Dzieci wzięły udział w zabawach badawczych, wykonały plakat pod hasłem „Czyste powietrze wokół	1 akcja społeczna

		nas, NIE DLA SMOGU!”, a także rozpoczęły codzienne monitorowanie jakości powietrza.	
7.	Rozwój systemu informacyjnego dotyczącego monitoringu jakości powietrza i stanu jakości powietrza w skali lokalnej	WIOŚ w Katowicach Realizacja zadań monitoringowych jakości powietrza w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska na terenie Gminy Czernichów nie ma zlokalizowanej żadnej stacji pomiarowej. Pomiary na terenie powiatu żywieckiego prowadzone są w oparciu o stację w Żywcu przy ul. Kopernika 83a. Są tu prowadzone ciągle automatyczne pomiary imisyjne stężeń dwutlenku siarki, tlenków azotu (NO, NO₂, NO_x) oraz pyłu zawieszonego PM₁₀, a także pomiary manualne: arsenu, niklu, kadmu, ołowiu, benzo(a)pirenu w PM₁₀, pyłu zawieszonego PM₁₀ oraz pomiary parametrów meteorologicznych. W 2022 roku poziom dopuszczalny średniorocznej wartości stężenia zanieczyszczenia SO₂ i NO₂ na stacji w Żywcu nie został przekroczony. Zarząd Województwa Śląskiego ZWŚ utworzył dedykowaną stronę internetową www.powietrze.slaskie.pl, na której dostępne są informacje o aktualnej i prognozowanej jakości powietrza na terenie województwa. Strona ta służy również do upowszechniania treści związanych z wpływem zanieczyszczeń powietrza na zdrowie i życie ludzi.	brak stacji pomiarowej na terenie gminy Czernichów
8.	Sukcesywna kontrola uciążliwych źródeł zanieczyszczeń	WIOŚ w Katowicach W latach 2020-2022 na terenie gminy Czernichów przeprowadzono łącznie 36 kontroli przedsiębiorstw, w tym 2 w 2022 roku dotyczyły zanieczyszczeń powietrza. W wyniku ww. Kontroli stwierdzono 9 naruszeń. Nie zastosowano kar finansowych.	2 kontrole zakładów w zakresie zanieczyszczeń powietrza
9.	Budowa, modernizacja i przebudowa dróg publicznych	Gmina Czernichów W ramach realizacji zadania wykonano następujące prace: w 2020 roku w ramach bieżącej konserwacji i utrzymania dróg wykonano: • uzupełnienie ubytków w nawierzchni asfaltowej w ul. Kosarzyska, Roztoki, Słoneczna, Prosta, Ogrodowa, Akacyjowa, Podgórska, Górską, Kościelna, Azaliowa, Kosowska, Pod Lasy, Kotelnica, Graniczna, Myśliwska, 11 Listopada, Górską, Stolarska, Kościelna, Łączna, Prochocka, Młodych, Krępli; koszt: 64 736,38 zł, • poprawa dróg gruntowych (utwardzenie kłincem) oraz odwodnienia ul. Gancarzy, Sarnia, Panoramiczna, Złota, Górską, Tartaczna, Górską, Kosarzyska, Słoneczna, Żarnówki, Pogodna, Skotnia, Świerkowa, Kamienna, Wypoczynkowa, Sanitarna, Widokowa, Czulków, Wrzosowa, Kwiatowa, Gajni, Turystyczna, Groniaki, Zdrojowa, Widokowa; koszt: 57 641,18 zł, • organizacja ruchu i oznakowanie; koszt: 3 475 zł, • udrażnianie przepustów, czyszczenie korytek i rowów odwadniających; koszt: 17 854 zł, • konserwacja mostków i kładek; koszt: 5 391,81 zł, w 2021 roku: • modernizacja kładki dla pieszych nad rzeką Sołą w Czernichowie; koszt: 43 080,20 zł, • prace modernizacyjne na drogach gminnych: ul. 11-go Listopada w Czernichowie, ul. Tartaczna w Międzybrodzu Bialskim, ul. Wrzosowa w Tresnej, ul. Złota w Międzybrodzu Żywieckim. Łącznie wydatkowano: 60 599,22 zł, • rozbudowa ulicy Akacyjowej w Międzybrodzu Żywieckim – podpisano umowę na wykonanie dokumentacji projektowej z decyzją ZRID. Planowane zakończenie etapu projektowania – maj 2022 r. W 2022 roku:	

		• modernizacja ul. Łącznej w Tresnej; koszt: 765 568,62 zł, • modernizacje dróg gminnych w łącznej kwocie 184 377,14 zł w ulicach: ul. Słoneczna w Międzybrodzu Bialskim, ul. Zątków w Międzybrodzu Bialskim, ul. Łączna w Czernichowie, ul. Krępli w Tresnej, ul. Kosarzyska w Międzybrodzu Żywieckim, ul. Strażacka w Międzybrodzu Żywieckim, ul. Poprzeczna w Czernichowie, ul. Sanitarna w Czernichowie, ul. Astrów w Międzybrodzu Bialskim, • rozbudowa ul. Akacjowej w Międzybrodzu Żywieckim; koszt: 74 365,00 zł. Od dnia 1 kwietnia 2020 roku na terenie Gminy Czernichów rozpoczęła działalność Spółdzielnia „Człowiek na Górze” z/s w Międzybrodzu Bialskim ul. Ks. Banasia 9. Założycielami spółdzielni są Gmina Czernichów i Gmina Łodygowice. Spółdzielnia została utworzona ze środków uzyskanych z dotacji finansowej udzielonej przez Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej Bielskiego Centrum Przedsiębiorczości w Bielsku Białej i jej zadaniem jest realizacja zadań zleconych przez Urząd Gminy Czernichów w ramach „IN-Hause”. W 2021 roku wykonano: • naprawa odwodnienia oraz zabezpieczenie krawędzi jezdni na ul. Letniskowej w Tresnej, • naprawa odwodnienia na ul. Akacjowej w Międzybrodzu Żywieckim, • naprawa chodnika przed szkołą w Międzybrodzu Żywieckim, • remont ul. Wrzosowej, Złotej i Tartacznej, • remont ul. Słonecznej etap I Międzybrodzu Bialskim, • remont dachu na łączniku budynków Szkoły Podstawowej w Międzybrodzu Bialskim. W 2022 roku natomiast wykonano: • mijankę samochodową oraz udział w naprawie przepustu na ulicy Krępli w Tresnej, • udział w modernizacji dróg gminnych ul. Alojzego Koniora i Waleczków w Międzybrodzu Bialskim, • poprawienie zjazdu na ul. Panoramiczną w Międzybrodzu Bialskim (płyty ażurowe), • modernizacja dróg gminnych (utwardzanie frezem asfaltowym z zagęszczeniem) m.in. ul. Astrów Międzybrodzie Bialskie, ul. Strażacka Międzybrodzie Żywieckie, ul. Zątków Międzybrodzie Bialskie, ul. Sanitarna Czernichów, ul. Łączna Czernichów, • modernizacja ulicy Słonecznej w Międzybrodzu Bialskim etap drugi (płyty yomb), • modernizacja ul. Górskiej w Czernichowie (płyty yomb), • wykonanie zadań z Funduszy sołeckich w Międzybrodzu Bialskim i Żywieckim, • montaż lamp solarnych przy drogach w Czernichowie, • prace związane z bieżącym utrzymaniem dróg. Ponadto droga wojewódzka nr 948 przebiegająca przez Gminę Czernichów obecnie jest w trakcie przebudowy. Okres realizacji przewidziany jest na lata 2021-2024 przez Konsorcjum: lider - Strabag Infrastruktura Południe Sp. z o.o., partner – P.I. ”IMB Podbeskidzie” Sp. z o.o. PZD w Żywcu W ramach realizacji zadania w 2019 roku wykonano remont odcinka DP nr 1407 S Tresna – Roztoka na długości 90 mb na kwotę 79 996,78 zł. ZDW w Katowicach W latach 2019-2022 zadanie nie było realizowane.	
--	--	--	--

10.	Rozwój komunikacji publicznej w oparciu o nowoczesny niskoemisyjny tabor autobusowy mający na celu przesiadkę z indywidualnych samochodów na rzecz transportu zbiorowego	Komunikacja Beskidzka Sp. A. W ramach realizacji zadania w 2020 roku dokonano zakupu 26 szt. nowych pojazdów niskoemisyjnych Solaris Urbino CNG, natomiast w 2022 roku wprowadzono do użytku dodatkowych 8 używanych pojazdów Mercedes Benz Citaro CNG zasilanych sprężonym gazem ziemnym. MZK Żywiec Sp. z o. o. W latach 2020-2022 w ramach realizacji zadania zakupiono 4 szt. nowych pojazdów niskoemisyjnych Solaris Urbino 12.	30 szt. nowych pojazdów niskoemisyjnych
-----	--	--	---

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie gminy Czernichów

CEEB to system informacji o źródłach ogrzewania budynków w Polsce. Proces składania deklaracji był obowiązkowy i działał od 1 lipca 2021 roku do 30 czerwca 2022 roku. Miał na celu zebranie wszystkich danych dotyczących źródeł ciepła i spalania paliw w budynkach mieszkalnych i niemieszkalnych.

Na terenie gminy złożono 2 203 szt. deklaracji dotyczących źródeł ciepła i spalania paliw w budynkach mieszkalnych, w tym 146 deklaracji dla budynków i lokali niemieszkalnych.

Aktualnie na terenie Gminy Czernichów zlokalizowany jest 1 podmiot gospodarczy posiadający decyzję Starosty Żywieckiego na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza.

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy. Część wskaźników została zaczerpnięta z Programu Ochrony Środowiska Gminy Czernichów z 2018 roku, a część z Polityki Ekologicznej Państwa 2030 – strategii rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej.

Tabela 4 Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie ochrony powietrza

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2017	Stan aktualny 2022
1	Stężenie średnioroczne NO ₂ [µg/m ³]	28 µg/m ³	10,9 µg/m ³
2	Stężenie średnioroczne SO ₂ [µg/m ³]	18,4 µg/m ³	11,5 µg/m ³
3	Stężenie średnioroczne pyłu zawieszonego PM ₁₀ [µg/m ³]	48 µg/m ³	32,6 µg/m ³
4	Substancje, których stężenia przekroczyły wartości dopuszczalne lub wartości dopuszczalne powiększone o margines tolerancji – klasyfikacja strefy, w której leży gmina	Klasa C: pył PM ₁₀ (24-h), pył PM _{2,5} , benzo(a)piren, ozon	Klasa C dotyczy: PM ₁₀ , benzo(a)piren w pyłe PM ₁₀ , pył PM _{2,5} , O ₃

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminy Czernichów, WIOŚ/GIOŚ oraz Głównego Urzędu Statystycznego

4.1.1. Opis stanu obecnego

4.1.1.1. Jakość powietrza na obszarze gminy Czernichów

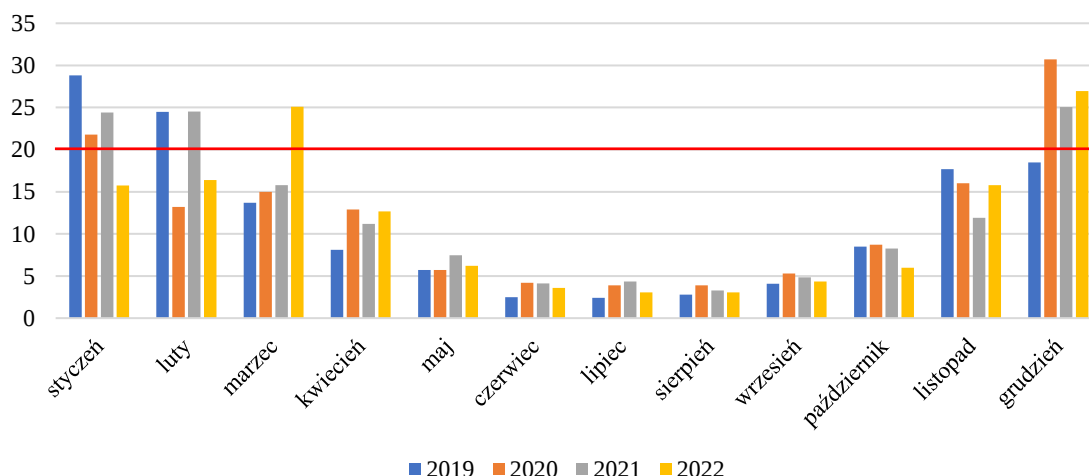
Ocenę jakości powietrza na terenie gminy Czernichów przeprowadzono w oparciu o dane pochodzące z opracowań Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach tj.: Roczna ocenę jakości powietrza w województwie śląskim za rok 2022.

Ocena przeprowadzona jest w pięciu wyodrębnionych strefach na terenie województwa śląskiego:

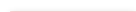
- strefa śląska (obejmująca gminę Czernichów),
- aglomeracja górnośląska,
- aglomeracja rybnicko-jastrzębska,
- miasto Bielsko-Biała,
- miasto Częstochowa.

Na terenie strefy śląskiej oceny prowadzone są w oparciu o stacje pomiarowe znajdujące się poza terenem gminy Czernichów. Najbliższej granic gminy zlokalizowana jest stacja pomiarowa w Żywcu przy ul. Kopernika 83a, gdzie prowadzone są ciągle automatyczne pomiary imisyjne stężeń dwutlenku siarki, tlenków azotu (NO, NO₂, NO_x) oraz pyłu zawieszonego PM₁₀, a także pomiary manualne: arsenu, niklu, kadmu, ołowiu, benzo(a)pirenu w PM₁₀, pyłu zawieszonego PM₁₀ oraz pomiary parametrów meteorologicznych.

Poniżej przedstawiono analizę wyników pomiarów jakości powietrza na stacji w Żywcu, uwzględnianej przy ocenie rocznej jakości powietrza dla województwa śląskiego w latach 2019-2022 r.

LEGENDA:

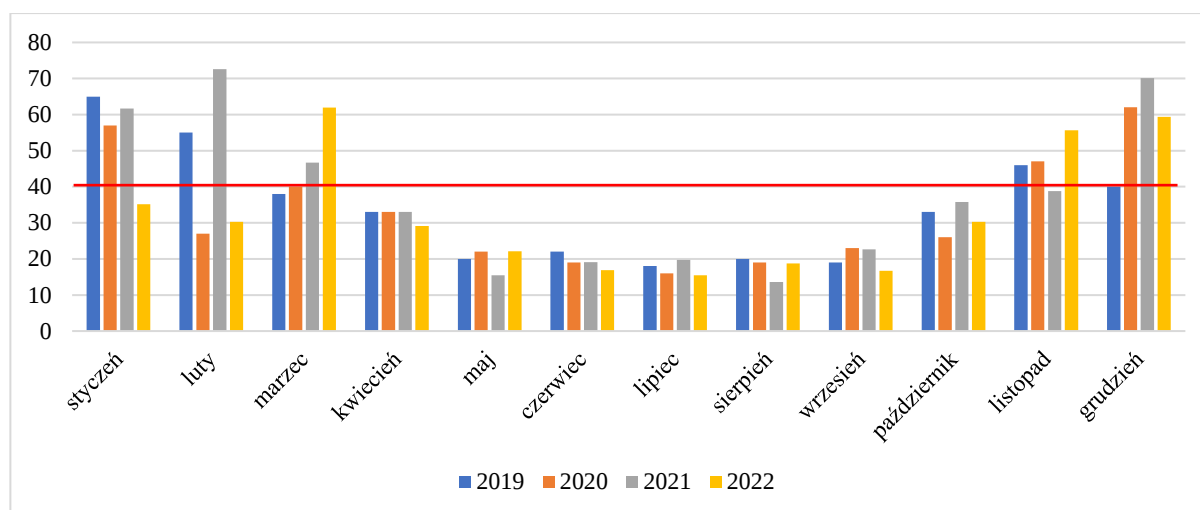
 czerwona linia oznacza dopuszczalny poziom zanieczyszczenia (rok kalendarzowy)

Rysunek 2 Średnie stężenie dwutlenku siarki na stacji w Żywcu przy ul. Kopernika 83a w latach 2019-2022 (µg/m³)

Źródło: Pomiar automatyczny – Monitoring Powietrza za lata 2019-2022

Maksymalne miesięczne stężenia dwutlenku siarki odnotowano w grudniu 2020 roku tj. 30,7 µg/m³. Natomiast średnia wartość roczna wyniosła 11,4 µg/m³ w 2019 roku, 11,8 µg/m³ w 2020 roku, 12,1 µg/m³ w 2021 roku oraz 11,5 µg/m³ w 2022 roku a zatem poniżej poziomu dopuszczalnego (20 µg/m³). Wartości średnio roczne wskazują na polepszenie się jakości powietrza w 2022 roku ze względu na stężenia dwutlenku siarki.

Z powodu braku szczegółowych danych nie jest możliwe określenie maksymalnego średniego stężenia dwutlenku azotu. Natomiast średnia wartość roczna stężenia dwutlenku azotu wyniosła 15,0 µg/m³ w 2019 roku, 14,0 µg/m³ w 2020 roku, 20,6 µg/m³ w 2021 roku oraz 10,9 µg/m³ w 2022 a zatem poniżej poziomu dopuszczalnego (40 µg/m³). Wartości średnio roczne wskazują na poprawę jakości powietrza w 2022 roku ze względu na stężenia dwutlenku azotu.

LEGENDA:

czerwona linia oznacza dopuszczalny poziom zanieczyszczenia (rok kalendarzowy)

Rysunek 3 Średnie stężenie pyłu PM10 na stacji w Żywcu przy ul. Kopernika 83a w latach 2019-2022 ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)

Źródło: Pomiar automatyczny – Monitoring Powietrza za lata 2019-2022

Maksymalne miesięczne stężenie pyłu PM10 odnotowano w lutym 2021 tj. $72,59 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Średnia wartość roczna wyniosła: $34 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w 2019 roku, $33 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w 2020 roku, $37,52 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w 2021 roku oraz $32,6 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w 2022 a zatem poniżej poziomu dopuszczalnego, tj. $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Wartości średnio roczne wskazują na poprawę jakości powietrza w 2022 roku ze względu na stężenie pyłu PM10.

Według oceny rocznej jakości powietrza na terenie województwa śląskiego, prowadzonej przez Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Katowicach, na podstawie matematycznego modelu rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń w powietrzu, jakość powietrza w gminie odbiegała od poziomu odpowiadającego obowiązującym normom. Stale występowały przekroczenia poziomów dopuszczalnych lub docelowych takich zanieczyszczeń, jak: pył zawieszony PM10, pył zawieszony PM2,5, benzo(a)piren, ozon.

W wyniku rocznej oceny jakości powietrza za 2022 roku określono strefy dla województwa śląskiego, w których doszło do przekroczenia standardów imisyjnych:

- dla zanieczyszczeń mających określone poziomy dopuszczalne, dla których istnieje obowiązek wykonania POP (kryterium ochrona zdrowia):
 - strefa śląska – pył PM10 (24h),
- dla zanieczyszczeń mających określone poziomy dopuszczalne dla fazy II, dla których nie istnieje obowiązek wykonania POP (kryterium ochrona zdrowia):
 - strefa śląska – pył PM2,5 (rok);¹
- dla zanieczyszczeń mających określone poziomy docelowe, dla których istnieje obowiązek wykonania POP (kryterium ochrona zdrowia):
 - strefa śląska – benzo(a)piren B(a)P (rok);
- dla zanieczyszczeń mających określone poziomy celu długoterminowego, dla których nie ma obowiązku wykonania POP (kryterium ochrona zdrowia):
 - strefa śląska – ozon O_3 (8h),
 - strefa śląska – ozon O_3 (8h) 3lata.
- dla zanieczyszczeń mających określone poziomy celu długoterminowego, dla których nie ma obowiązku wykonania POP (kryterium ochrona roślin):
 - strefa śląska – ozon O_3 – AOT40-R,

¹ Poziom dopuszczalny dla pyłu zawieszonego PM2,5 do osiągnięcia do dnia 1 stycznia 2020 r. (faza II).

- strefa śląska – ozon O₃ – AOT40-R5.

Dla pozostałych zanieczyszczeń: dwutlenek siarki SO₂, tlenki azotu NO_x, tlenek węgla CO, benzen C₆H₆, ołów-Pb, arsen-As, kadm-Cd, nikiel-Ni standardy imisyjne na terenie wszystkich stref (cały obszar województwa) były dotrzymane. W przypadku stref, dla których POP zostały określone, a standardy jakości powietrza są nadal przekraczane, zarząd województwa obowiązany będzie do aktualizacji programu po okresie 3 lat od wejścia w życie uchwały sejmiku województwa w sprawie programu ochrony powietrza uwzględniając działania ochronne dla wrażliwych grup ludności.

Na przestrzeni ostatnich lat przeanalizowano uchwalone programy ochrony powietrza, których zadaniem była diagnoza stanu jakości powietrza oraz wskazanie działań naprawczych, skutkujących poprawą lub utrzymaniem jakości powietrza na obszarach wykonywanych pomiarów.

Sejmik Województwa Śląskiego Uchwałą nr VI/21/12/2020 z dnia 22 czerwca 2020 roku przyjął „Program ochrony powietrza dla województwa śląskiego”. Celem Programu ochrony powietrza jest wskazanie przyczyn wystąpienia przekroczeń poziomów dopuszczalnych dla pyłu zawieszonego PM₁₀ oraz PM_{2,5}, a także poziomów docelowych benzo(a)pirenu, ozonu (tylko strefa śląska) i dwutlenku azotu (tylko w strefie aglomeracja górnos Śląska), a następnie wskazanie działań naprawczych, które pomogą poprawić jakość powietrza.

Opracowany Program ochrony powietrza składa się z:

- części opisowej, która uwzględnia charakterystykę stref objętych Programem, analizę stanu jakości powietrza w zakresie pyłu zawieszonego PM₁₀ i PM_{2,5}, benzo(a)pirenu, ozonu i dwutlenku azotu, działania naprawcze wraz z możliwymi źródłami ich finansowania oraz plan działań krótkoterminowych,
- części wskazującej obowiązki i ograniczenia związane z realizacją Programu oraz PDK, która określa również sposób monitorowania postępu realizacji POP,
- uzasadnienia zakresu zagadnień określonych i ocenionych przez Zarząd Województwa Śląskiego, w którym zawarte są informacje dotyczące uwarunkowań wynikających z planów zagospodarowania przestrzennego, bilans emisji do powietrza zanieczyszczeń objętych Programem, analiza ekonomiczna możliwych do zastosowania działań i prognoza stanu jakości powietrza po zrealizowaniu działań naprawczych,
- załączników, gdzie opisano przebieg konsultacji społecznych i opiniowania projektu dokumentu oraz zamieszczono mapy.

Do analiz, które były niezbędne w Programie ochrony powietrza wykorzystano dane dla roku 2018, który jest rokiem bazowym. Natomiast realizacja zadań zaplanowana jest do roku 2026. Wszystkie planowane zadania zostały przeanalizowane i wybrane tak, by za zaangażowane środki finansowe zapewnić uzyskanie jak największego efektu poprawy jakości powietrza.

Zgodnie z ww. programem całkowita emisja pyłu PM₁₀ i PM_{2,5} oraz B(a)P wymagana do zredukowania do roku 2027 na terenie gminy wynosi:

- pył PM₁₀ – 25,50 Mg/rok,
- pył PM_{2,5} – 25,28 Mg/rok,
- B(a)P – 0,014 Mg/rok.

Efekt rzeczowy dla realizacji działania naprawczego PL2405ZSO w okresie do 2027 roku wynosi:

- wymagana powierzchnia, na której wymagana jest zmiana sposobu ogrzewania – 3 470 m²,
- szacunkowe koszty – 1 445,00 zł.

Obowiązki Wójta Gminy Czernichów w ramach realizacji Programu ochrony powietrza:

- przedkładanie Marszałkowi Województwa sprawozdań z realizacji działań ujętych w Programie,
- prowadzenie działań ograniczających emisję z obiektów użyteczności publicznej i mieszkalnych poprzez termomodernizację czy wymianę źródeł ciepła,
- przekazywanie informacji i ostrzeżeń związanych z Planem Działań Krótkoterminowych,
- realizacja działań ujętych w planie działań krótkoterminowych, w zależności od ogłoszonego alarmu,
- prowadzenie edukacji ekologicznej w zakresie ochrony powietrza.

4.1.1.2. Emisja z emitorów liniowych

Obszar gminy Czernichów obsługuje system dróg publicznych kategorii wojewódzkiej, powiatowej i gminnej oraz sieć dróg wewnętrznych. Przez obszar gminy nie przebiega żadna droga krajowa. Aktualnie długość wszystkich dróg publicznych na terenie gminy Czernichów wynosi 101,43 km, w tym:

- droga wojewódzka nr 948 relacji Kobiernice – Tresna – Oczków (klasy G) przebiegająca z północy na południe gminy przez miejscowości Czernichów, Międzybrodzie Bialskie, Międzybrodzie Żywieckie i Tresnę – odcinek o długości 9,85 km,
- drogi powiatowe – odcinki o łącznej długości 14,89 km, w tym:
 - nr 1456S Czaniec – Porąbka „zapora”,
 - nr 1454S Międzybrodzie Bialskie - Żarnówka,
 - nr 1403S Międzybrodzie Bialskie – Straconka,
 - nr 1406S Zarzecze – Tresna,
 - nr 1407S Tresna – Roztoka,
 - nr 1408S Międzybrodzie Żywieckie - Żar
- drogi gminne – o łącznej długości 76,69 km, w tym: 47,73 km dróg publicznych oraz 28,96 km dróg wewnętrznych. Stan dróg gminnych jest zadowalający.

Zarządcami dróg, do których należą sprawy z zakresu planowania budowy, modernizacji, utrzymania i ochrony dróg, są następujące organy:

- dróg wojewódzkich – Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach,
- dróg powiatowych – Powiatowy Zarząd Dróg w Żywcu,
- dróg gminnych – Wójt Gminy Czernichów.

Na drogach krajowych i wojewódzkich regularnie, co 5 lat (z wyłączeniem miast na prawach powiatu) Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad przeprowadza Generalny Pomiar Ruchu (GPR), którego celem jest zilustrowanie aktualnego poziomu natężenia ruchu na poszczególnych odcinkach sieci dróg oraz wskazanie prognozy ruchu w perspektywie kolejnych 5, 10 oraz 15 lat.

W roku 2020/2021 na sieciach dróg krajowych oraz wojewódzkich został przeprowadzony Generalny Pomiar Ruchu (GPR), który stanowi podstawowe źródło informacji o ruchu drogowym w Polsce. Podstawę prawną przeprowadzenia pomiaru stanowiło Zarządzenie nr 12 Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad z dnia 28 marca 2019 r.

Pomiary na terenie Gminy Czernichów przeprowadzono na dwóch odcinkach drogi wojewódzkiej nr 948:

- Międzybrodzie Bialskie ul. Bielska – Czernichów – odcinek pomiarowy o długości 4,818 km z pomiarem w miejscowości Międzybrodzie Bialskie,
- Czernichów – Oczków ul. Suska /DW946/ - odcinek pomiarowy o długości 4,524 km z pomiarem w miejscowości Czernichów.

Na potrzeby opracowania użyto wyników pomiarów średniego dobowego natężenia ruchu na obszarze gminy na odcinku Czernichów – Oczków.

Tabela 5 Średnie dobowe natężenie ruchu na drodze wojewódzkiej nr 948 w rejonie gminy Czernichów w 2020/2021 roku

Droga wojewódzka nr 948 Czernichów – Oczków ul. Suska /DW946/	Procentowy udział pojazdów na drodze w roku 2020/2021	Liczba pojazdów w roku 2020/2021 (poj./dobę)	Liczba pojazdów w roku 2025 – prognoza (poj./dobę)
Samochody osobowe	84,69%	5 135	5 752
Motocykle	4,65%	282	316
Lekkie samochody ciężarowe	6,19%	375	394
Samochody ciężarowe	3,81%	231	266

Autobusy	0,59%	36	39
Ciągniki rolnicze	0,07%	4	5
SUMA	100%	6 063	6 772

Źródło: GPR, 2020/2021

Spośród wszystkich pojazdów poruszających się po przebiegających przez teren gminy Czernichów największy udział mają samochody osobowe 84,69%, co świadczy o dominacji transportu prywatnego. Samochody ciężarowe oraz samochody dostawcze stanowią łącznie 10%. Najmniejszy udział przypadł autobusom (0,59%), ciągnikom (0,07%) oraz motocyklom (4,65%).

Gmina Czernichów nie jest organizatorem publicznego transportu zbiorowego. Na terenie gminy usługi związane z autobusowym przewozem osób w ramach komunikacji zbiorowej świadczą:

- MZK Żywiec Sp. z o.o.,
- Komunikacja Beskidzka S.A.,
- „Thermo car” Grzegorz Zając (organizatorem jest Starostwo Powiatowe w Żywcu) – linia komunikacyjna Międzybrodzie Bialskie – Szpital Żywiec – Międzybrodzie Bialskie.

4.1.1.3. Niska emisja na terenie gminy Czernichów

Niska emisja to emisja szkodliwych pyłów i gazów przez emitory znajdujące się na wysokości nie większej niż 40 m. Jej źródłem jest nieefektywne spalanie paliw w domach i samochodach oraz kotłowniach przemysłowych. Wprowadzane do powietrza na tej wysokości zanieczyszczenia gromadzą się wokół miejsca powstania wyrządzając szkody lokalnie (zazwyczaj są to miejsca zwartej zabudowy mieszkalnej).

Niska emisja została szczegółowo omówiona w przyjętym dnia 28 października 2016 roku uchwałą Rady Gminy Czernichów nr XVII/131/2016 Planie gospodarki niskoemisyjnej Gminy Czernichów (dalej zwanym PGN).

W niniejszym rozdziale skupiono się na wynikach inwentaryzacji niskiej emisji przeprowadzonej w ramach PGN. Niska emisja z terenu gminy Czernichów została podzielona na 6 sektorów tj.:

- sektor budynków użyteczności publicznej,
- sektor budynków mieszkalnych,
- sektor przedsiębiorstw,
- sektor oświetlenia komunalnego,
- sektor transportu,
- sektor gospodarki odpadami.

Jako nośniki energii finalnej zużywane na terenie gminy wyróżnia się:

- gaz ziemny,
- energię elektryczną,
- węgiel kamienny,
- inna biomasa,
- olej opałowy,
- gaz płynny LPG,
- olej napędowy,
- benzynę,
- energię ze źródeł odnawialnych.

Gmina Czernichów to gmina wiejska. Ma charakter typowo rolniczy, wiejski, z dominacją zabudowy jednorodzinnej oraz zabudowy gospodarczej. Gmina nie posiada scentralizowanego systemu ciepłowniczego. Jest obsługiwana poprzez lokalne systemy ciepłownicze zlokalizowane na terenie gminy. Należą do nich kotłownie indywidualne, które zaopatrują w energię ciepłą budynki mieszkalne, budynki mieszkalno-usługowe, budynki użyteczności publicznej oraz budynki należące do przedsiębiorstw.

Podstawowym źródłem zaopatrzenia w energię ciepłą na terenie gminy są indywidualne kotłownie, głównie węglowe. Ciepło wykorzystywane jest do ogrzewania pomieszczeń, przygotowywania ciepłej wody użytkowej oraz posiłków w budynkach mieszkalnych i obiektach usługowych. Teren gminy jest zgazyfikowany.

Na terenie gminy użytkowanych jest łącznie 39 budynków użyteczności publicznej. Na podstawie danych uzyskanych w procesie ankietyzacji określono, że zużycie energii finalnej w ciągu roku przez ten sektor wynosi 2 822 MWh. Emisja CO₂ odpowiadająca wskazanemu zużyciu energii końcowej wyniosła roku 991 MgCO₂. Źródłami energii na cele komunalne w budynkach użyteczności publicznej są gaz ziemny i energia elektryczna, które stanowią odpowiednio 76% oraz 24% wykorzystanej energii finalnej.

Według danych Urzędu Gminy Czernichów na terenie gminy w 2014 roku znajdowało się 2 174 budynków mieszkalnych. Łączna powierzchnia zasobów mieszkaniowych wyniosła ponad 223 173m². Obejmowała ona łącznie 2 390 mieszkań składających się z 10 758 izb. W budynkach jednorodzinnych zlokalizowanych na terenie Gminy Czernichów, na cele grzewcze stosuje się głównie węgiel (55% udziału w końcowym zużyciu energii), gaz ziemny (13% udziału w końcowym zużyciu energii) i energię elektryczną (20% udziału z końcowym zużyciu energii). Sumaryczne zużycie energii finalnej w sektorze budownictwa mieszkalnego wyniosło 64 839 MWh w 2014 roku. Emisja CO₂ odpowiadająca wskazanemu wyżej zużyciu energii końcowej wyniosła 27 116 MgCO₂.

Na terenie gminy na dzień 31.12.2014 roku zlokalizowanych było 457 sztuk lamp których właścicielem była gmina oraz 396 stanowiących własność innych podmiotów. Około 99% oświetlenia na terenie gminy stanowiły lampy sodowe. Jedynie 23 – to lampy typu LED. Moc opraw lamp sodowych to od 75 W do 150 W. Zużycie energii elektrycznej przeznaczonej na oświetlenie uliczne w 2014 roku wyniosło 272 MWh. Daje to emisję CO₂ na poziomie 226 MgCO₂/rok.

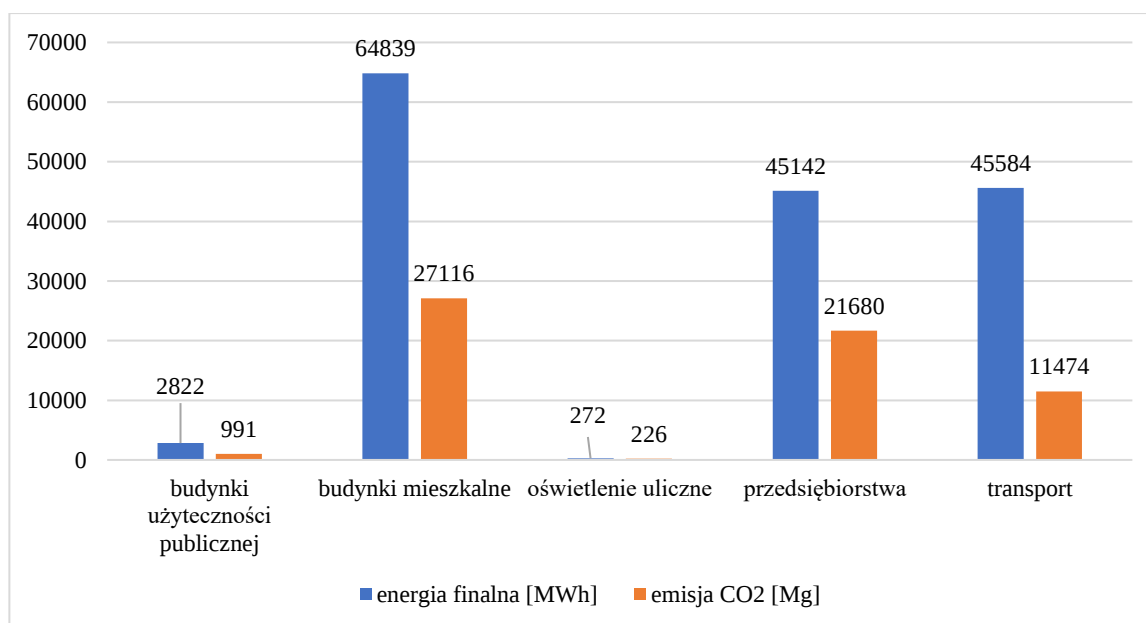
Na terenie gminy Czernichów w 2013 roku działało łącznie 693 podmiotów gospodarczych, z czego przeważały przedsiębiorstwa zajmujące się handlem i działalnością produkcyjno-usługową (67,51%), przedsiębiorstwa działające w dziedzinie przemysłu i budownictwa (24,9%) oraz rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa (3,09%). Roczne zużycie energii finalnej w sektorze przedsiębiorstw na terenie gminy Czernichów w roku 2014 oszacowano na 45 142 MWh, zaś wyznaczona emisja CO₂ – 21 680 MgCO₂.

Zużycie energii finalnej w sektorze transportu ogółem (transportu lokalnego) w roku 2014 wyniosło 33 788 MWh. Wyznaczona zgodnie z informacjami zawartymi Planie gospodarki niskoemisyjnej, emisja CO₂ wyniosła 8 391 Mg.

Zużycie energii finalnej w sektorze transportu ogółem samochodów ciężarowych na terenie Gminy Czernichów w roku 2014 wyniosło 10 763 MWh. Wyznaczona zgodnie z informacjami zawartymi Planie gospodarki niskoemisyjnej, emisja CO₂ wyniosła 2 810 Mg.

Łącznie zużycie energii finalnej w ciągu roku przez sektor transportu zlokalizowanego na terenie Gminy Czernichów wyniosło 44 550 MWh, co daje emisję CO₂ na poziomie 11 201 Mg na rok.

Zużycie energii finalnej w ciągu roku przez sektor transportu publicznego na terenie gminy wyniosło 1 034 MWh, co daje emisję CO₂ na poziomie 273 Mg na rok.

Rysunek 4 Zużycie energii finalnej i emisja CO₂ z poszczególnych sektorów na terenie gminy Czernichów

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Planu gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Czernichów, 2016

Bilans energii finalnej dla poszczególnych sektorów w gminie Czernichów wskazują, na wyraźną przewagę sektora obiektów mieszkalnych, przedsiębiorstw oraz sektora transportu – zużycie odpowiednio 40,9%, 28,5% i 28,7% energii.

W latach 2020-2022 na terenie gminy Czernichów realizowano Program ograniczania niskiej emisji, w ramach którego udzielano dotacji do wymiany źródła ciepła (program dofinansowany z WFOŚiGW – Czyste Powietrze) w ramach którego zainstalowano 95 szt. nowych ekologicznych źródeł ciepła (w tym: 72 szt. kotłów gazowych, 4 szt. kotłów na pellet, 6 szt. kotłów na węgiel, 1 kocioł olejowy, 12 szt. pomp ciepła, 15 szt. mikroinstalacji fotowoltaicznych) oraz do termomodernizacji budynków jednorodzinnych i budynków użyteczności publicznej, dzięki czemu realizowana jest termomodernizacja Szkoły Podstawowej. Ponadto zamontowano 83 szt. nowych źródeł ciepła oraz 15 szt. mikroinstalacji fotowoltaicznych. Działania te szczegółowo opisano w rozdziale 4.1.

Gmina Czernichów należy do Klastra Energii „Żywiecka Energia Przyszłości” – jest Związek Międzygminny ds. Ekologii w Żywcu. Uchwałą nr XXII/178/2017 Rady Gminy Czernichów z dnia 3 marca 2017 roku w sprawie przystąpienia Gminy Czernichów do Klastra Energii „Żywiecka Energia Przyszłości” gmina przystąpiła do Klastra Energii „Żywiecka Energia Przyszłości”.

Głównym celem i wyzwaniem dla Klastra jest niezależność energetyczna Żywiecczyny ograniczająca niską emisję do poziomu bezpiecznego dla zdrowia, przy zrównoważonej gospodarce w zakresie środowiska naturalnego. Członkowie Klastra Energii dążą do tego, aby do 2030 roku Żywiecczyna stała się niezależnym energetycznie i ekologicznym regionem turystycznym.

4.1.1.4. Warunki wykorzystania OZE

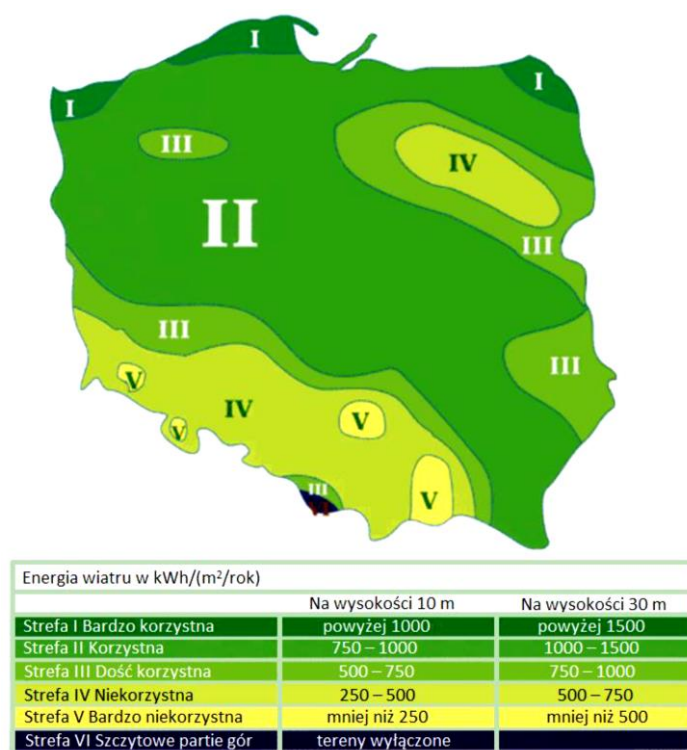
Według założeń unijnych alternatywne źródła energii mają w przyszłości stanowić istotny udział w bilansie energetycznym Europy. Celem UE było uzyskanie 20% energii ze źródeł odnawialnych do 2020 roku w końcowym zużyciu energii brutto. Do końca 2032 roku ma to być, co najmniej 32% energii z OZE. Zgodnie z celami unijnego pakietu klimatyczno-energetycznego, udział OZE w końcowej konsumpcji energii dla Polski do 2020 roku powinien być wynieść 15%, a do 2030 roku 21%.

Największy udział w polskim rynku OZE mają elektrownie wiatrowe, wodne i biomasa. Intensywny rozwój fotowoltaiki, zwłaszcza w sektorze mikroinstalacji może uczynić ją w najbliższym czasie drugą (po lądowej energetyce wiatrowej) technologią OZE w Polsce.

Energia wiatru

Trwający obecnie rozwój technologiczny siłowni wiatrowych pozwala na szersze wykorzystanie energii wiatru do produkcji energii elektrycznej. Energia wiatrowa jest ekologicznie czysta – do jej wytworzenia niepotrzebne jest wykorzystanie jakiegokolwiek paliwa.

Wybór miejsca pod lokalizację siłowni wiatrowych powinien opierać się na analizie warunków wiatrowych. Wstępna ocena może zostać dokonana w oparciu o atlasy i mapy wietrzności. Zasoby energii wiatru są silnie związane z lokalnymi warunkami klimatycznymi i terenowymi. Decydują one o tym, czy dany obszar jest korzystnym miejscem do zbudowania siłowni wiatrowej.

Rysunek 5 Energia wiatru w kWh/(m²/rok) na wysokości 10 i 30 m n.p.m.

Źródło: „Energia & Przemysł” – marzec 2007 na podstawie danych prof. Haliny Lorenc, IMiGW

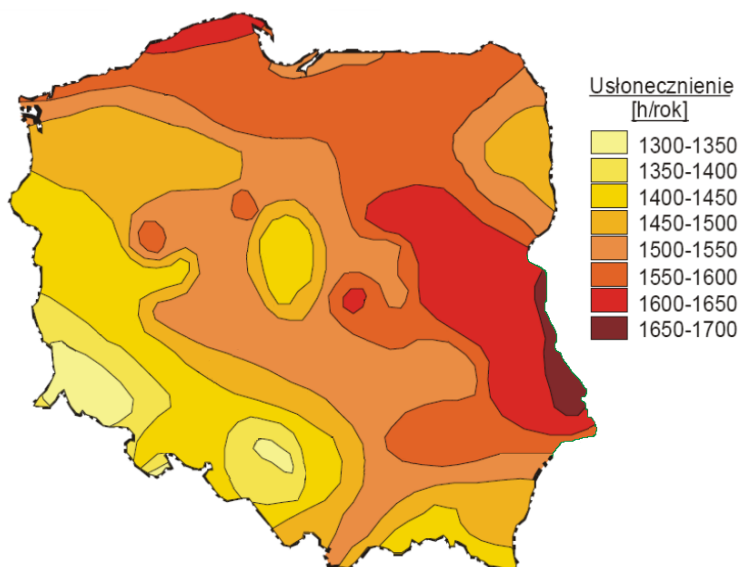
Po analizie powyższej mapy wywnioskować można, iż potencjał energetyczny wiatru na obszarze gminy Czernichów mieści się w zakresie 750-1000 kWh/(m²/rok), na wysokości 30 m nad powierzchnią terenu, co może świadczyć, iż gmina w całym obszarze posiada dość korzystne warunki wykorzystania wiatru. Warunki lokalne terenu mogą sytuację tą dodatkowo polepszyć albo pogorszyć. Przed przystąpieniem do realizacji ewentualnego projektu należy przeprowadzić dokładne badania warunków wiatrowych, jednak jest to kosztowna inwestycja. Przyczyną zakłóceń przepływu wiatru mogą być przeszkody terenowe związane ze środowiskiem geograficznym (obniżenia i pagórki), przyrodniczym (lasy) czy działalnością człowieka.

Energia słońca

Energia słoneczna jest powszechnie dostępnym, ekologicznie czystym i najbardziej naturalnym z istniejących źródeł energii. Najefektywniej może być wykorzystana lokalnie, zaspokajając zapotrzebowanie na ciepłą wodę użytkową i ogrzewanie pomieszczeń. Dużą zaletą jest jej łatwa adaptacja, zwłaszcza do celów gospodarstwa domowego.

Praktyczne wykorzystanie energii promieniowania słonecznego wymaga oszacowania potencjalnych i rzeczywistych zasobów energii słonecznej na danym obszarze i parametryzacji warunków meteorologicznych dostosowanych do potrzeb technologii przetwarzania energii promieniowania słonecznego w energię elektryczną lub ciepłą.

Istotny wpływ na ilość promieniowania słonecznego, jaka dociera do Ziemi, ma przejrzystość powietrza. Parametr przezroczystości powietrza ulega wahaniom w ciągu dnia w zależności od warunków meteorologicznych. Ponadto, zmniejszenie przejrzystości powietrza, może być wywołane również przez zawieszone w nim liczne cząsteczki pyłu i dymu.

Rysunek 6 Średnie roczne sumy usłonecznienia

Źródło: „Energia & Przemysł” – marzec 2007 na podstawie danych prof. Haliny Lorenc, IMiGW

Gmina Czernichów położona jest na obszarze rejonu południowego, gdzie średnioroczna suma promieniowania słonecznego wynosi 900-950 kWh/m², natomiast średnie sumy usłonecznienia w ciągu roku wahają się w granicach 1450-1500 h/rok. Powyższe warunki sprawiają, że gmina dysponuje dość dobrymi warunkami dla rozwoju energetyki słonecznej. Preferowanym kierunkiem rozwoju energetyki słonecznej powinno być, zatem instalowanie indywidualnych małych instalacji solarnych i fotowoltaicznych na budynkach mieszkalnych i użyteczności publicznej.

W obecnie obowiązującym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Czernichów przyjętym uchwałą nr XXII/173/2017 Rady Gminy Czernichów z dnia 3 marca 2017 roku wyznaczono obszar, na którym dopuszcza się budowę urządzeń wykorzystujących do wytworzenia energii elektrycznej energię słońca - „farma fotowoltaiczna”. Wskazany obszar położony jest w Międzybrodzu Żywieckim, na Górze Żar w sąsiedztwie istniejących obiektów i urządzeń elektrowni wodnej Porąbka - Żar, na granicy Parku Krajobrazowego Beskidu Małego i jego otuliny. Obejmuje powierzchnię ok. 7,7 ha.

Na terenie gminy Czernichów aktualnie funkcjonują 304 instalacje fotowoltaiczne o mocy poniżej 10 kW oraz 14 instalacji fotowoltaicznych o mocy powyżej 10 kW².

Energia Ziemi

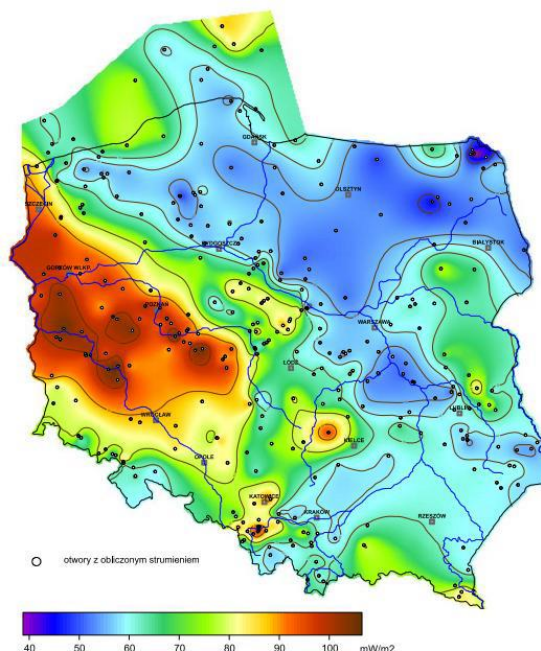
Źródłem energii geotermalnej jest wnętrze Ziemi o temperaturze około 5 400°C, generujące przepływ ciepła w kierunku powierzchni. W celu wydobywania wód geotermalnych na powierzchnię wykonuje się odwierty do głębokości zalegania tych wód. W pewnej odległości od otworu czerpalnego wykonuje się drugi otwór, którym wodę geotermalną po odebraniu od niej ciepła, wtłacza się z powrotem do złoża. Wody geotermalne są z reguły mocno zasolone, jest to powodem szczególnie trudnych warunków pracy wymienników ciepła i innych elementów armatury instalacji geotermalnych. Z uwagi na zróżnicowany poziom energetyczny płynów geotermalnych (w porównaniu do klasycznych kotłowni) można je wykorzystywać:

² Pismo Tauron Dystrybucja Oddział w Bielsko-Białej z dnia 25.05.2023 r. znak: TD/OBB/OMR/2023-05-25/0000001

- do ciepłownictwa (m.in.: ogrzewanie niskotemperaturowe i wentylacja pomieszczeń, przygotowanie ciepłej wody użytkowej),
- do celów rolniczo-hodowlanych (m.in.: ogrzewanie upraw pod osłonami, suszenie płodów rolnych, ogrzewanie pomieszczeń inwentarskich, przygotowanie ciepłej wody technologicznej, hodowla ryb w wodzie o podwyższonej temperaturze),
- w rekreacji (m.in.: podgrzewanie wody w basenie),
- przy wyższych temperaturach do produkcji energii elektrycznej.

W zależności od głębokości, z której eksploatowana jest energia geotermalna, wyróżnia się:

- geotermię płytką (niskiej entalpii) – wykorzystującą energię cieplną gruntu z głębokości do ok. 100 m za pomocą pomp ciepła,
- geotermię głęboką (wysokiej entalpii) – pozyskującą energię cieplną z wnętrza Ziemi, z głębokości kilku kilometrów.

Rysunek 7 Mapa rozkładu gęstości ziemskiego strumienia ciepłego na obszarze Polski

Źródło: <https://www.mos.gov.pl/> (Szewczyk & Gientka, 2009)

Analizując powyższą mapę rozkładu gęstości strumienia ciepłego można stwierdzić, iż budowa instalacji geotermalnych wysokiej entalpii w gminie Czernichów jest uzasadniona. Według mapy gęstość strumienia ciepłego w rejonie gminy wynosi maksymalnie 70-80 mW/ m². Potencjał ten jest jednak niewielki, zaś pozyskanie energii geotermalnej wiąże się z koniecznością poniesienia wysokich nakładów inwestycyjnych.

Należy zaznaczyć, że eksploatacja energii geotermalnej powoduje również problemy ekologiczne, z których najważniejszy polega na kłopotach związanych z emisją szkodliwych gazów uwalniających się z płynu. Dotyczy to przede wszystkim siarkowodoru (H₂S), który powinien być pochłonięty w odpowiednich instalacjach, podrażających koszt produkcji energii. Inne potencjalne zagrożenia dla zdrowia powoduje radon (produkt rozpadu radioaktywnego uranu) wydobywający się wraz z parą ze studni geotermalnej.

Na terenie całej gminy Czernichów można wykorzystać geotermię płytką przy zastosowaniu indywidualnych pomp ciepła. Pompa ciepła jest urządzeniem przenoszącym ciepło z ogólnie dostępnego środowiska cechującego się niewyczerpalnymi zasobami energii, tj. gruntu, wody lub powietrza (dolne źródło ciepła) do górnego źródła ciepła w postaci ciepła o wyższej temperaturze. Proponowane jest wspieranie przez gminę podmiotów i właścicieli budynków instalujących rozwiązania wykorzystujące pomy ciepła w pozyskiwaniu środków finansowych na tego typu przedsięwzięcia.

Biomasa

Jednym ze źródeł energetycznych biomasy użytkowanych w kotłach jest słoma³. To „dojrzałe lub wysuszone źdźbła roślin zbożowych”, a także wysuszone rośliny strączkowe, len czy rzepak. Charakteryzuje się dużą zawartością suchej masy (około 85%). W energetyce zastosowanie znajduje słoma wszystkich rodzajów zbóż oraz rzepaku i gryki, natomiast szczególnie cenną jest słoma żytnia, pszena, rzepakowa i gryczana oraz osadki kukurydzy.

Do celów niniejszej dokumentacji przyjęto zużycie słomy pochodzącej z upraw zboża na terenie gminy Czernichów.

W poniższej tabeli przedstawiono powierzchnię poszczególnych upraw.

Tabela 6 Powierzchnia upraw na terenie gminy Czernichów

Uprawa	Jednostka	Powierzchnia
ogółem	ha	2,38
zboża razem	ha	-
zboża podstawowe z mieszkankami zbożowymi	ha	-
ziemniaki	ha	1,25
rzepak i rzepik	ha	-
buraki cukrowe	ha	-
Warzywa gruntowe	ha	0,59

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Powszechny Spis Rolny 2020

Słoma jest wykorzystywana głównie jako pasza lub podściółka w hodowli zwierząt gospodarskich, zaś do celów energetycznych wykorzystuje się jedynie jej nadwyżki. Wykorzystanie nadwyżek w celach energetycznych pozwala uniknąć ich spalania na polach, chroniąc tym samym stan środowiska naturalnego. W związku z powyższym, w obliczeniach projektowych należy uwzględnić ilość słomy koniecznej do produkcji zwierzęcej. Zapotrzebowanie na słomę jest różne w zależności od gatunku zwierząt. Zapotrzebowanie na słomę dla poszczególnych gatunków zwierząt hodowanych przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 7 Zapotrzebowanie na słomę dla poszczególnych gatunków zwierząt hodowanych

Zwierzęta hodowane	Zapotrzebowanie na słomę (kg/szt.)/rok
Bydło	2 555
Trzoda chlewna	730
Drób	1

Źródło: Ocena produkcji i potencjalnych możliwości wykorzystania słomy do celów grzewczych, Inżynieria Rolnicza 6(104)/2008

Na terenie gminy Czernichów wg Spisu Rolnego z 2020 roku, nie uprawiano zbóż, zatem gmina nie posiada potencjału wykorzystania energii z biomasy.

Biogaz

Najczęściej stosowanymi substratami do produkcji biogazu rolniczego są nawozy naturalne, wśród których wymienić należy gnojowicę oraz obornik. Obliczenie możliwego zysku energetycznego z biomasy pochodzącej z hodowli zwierząt opiera się na wskaźniku wielkości produkcji biogazu oraz wykorzystaniu liczby sztuk dużych zwierząt. W tabeli poniżej przedstawiono wskaźnik wielkości produkcji biogazu w przeliczeniu na sztuki duże zwierząt.

³ źródło: „Mała Encyklopedia Rolnicza”

Tabela 8 Wskaźnik wielkości produkcji biogazu w przeliczeniu na sztuki duże [m³/SD/d]

Bydło	Trzoda chlewna	Drób
1,5	1,5	3,75

Źródło: Odchody zwierząt jako substrat dla biogazowni [http://bio-gazownie.edu.pl/]

W poniższej tabeli przedstawiono liczbę zwierząt w gospodarstwach na terenie gminy Czernichów. Zakładając, że z 1m³ biogazu można wyprodukować 2,1 kWh energii elektrycznej (przy zakładanej sprawności układu 33%) potencjał energetyczny przedstawia się następująco:

Tabela 9 Pogłowie zwierząt gospodarskich na terenie gminy Czernichów oraz produkcja biogazu

Rodzaj zwierząt	Liczba zwierząt* [szt.]	Biogaz [m ³ /rok]	Produkcja energii [kWh/rok]
Bydło	3	4,5	9,45
Trzoda chlewna	0	0	0
Kury	0	0	0
SUMA			

Źródło: Pismo z ARiMR Śląski Oddział Regionalny znak BDSPB12-WPPB.071.1.2023.ES.AZ z dnia 16.05.2023 r.

Jak ukazuje powyższa tabela biogaz i energię elektryczną można pozyskać jedynie wykorzystując bydlęce odchody. Potencjał energetyczny nawozów naturalnych pochodzenia bydlęcego jest znikomy i wynosi jedynie 9,45 kWh/rok. Biorąc pod uwagę trudności z zebraniem całości zwierzęcych odchodów do dalszych obliczeń przyjęto redukcję ilości odchodów oraz zysku energetycznego o 40%.

Na chwilę obecną na terenie gminy Czernichów nie ma zlokalizowanych przemysłowych źródeł wytwarzania energii z biomasy lub biogazu rolniczego.

4.1.2. Analiza SWOT

Ochrona klimatu i jakości powietrza w tym gospodarka niskoemisyjna	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
korzystne warunki dla rozwoju i wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych brak dużych emitorów zanieczyszczenia powietrza duże nakłady na wymianę źródeł ciepła na bardziej ekologiczne duże nakłady na bieżące modernizacje i remonty dróg	większość budynków jednorodzinnych opalanych węglem kamiennym spalanie śmieci w kotłach domowych niska świadomość społeczna dotycząca racjonalnego wykorzystania energii i źródeł odnawialnych
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
zainteresowanie mieszkańców wykorzystaniem nowoczesnych źródeł energii i OZE źródła finansowania programy rządowe RPO	możliwy napływ zanieczyszczeń spoza granic gminy – z aglomeracji śląskiej brak środków na finansowanie inwestycji brak zainteresowania mieszkańców odnawialnymi źródłami energii i odchodzeniem od paliw stałych

Źródło: opracowanie własne

4.1.3. Cele i zadania środowiskowe z zakresu likwidacji źródeł emisji zanieczyszczeń

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (tj. Dz. U. z 2022 r., poz. 2556 z późn. zm.) ochrona powietrza polega na zapewnieniu jak najlepszej jego jakości, w szczególności przez:

- utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej dopuszczalnych dla nich poziomów lub co najmniej na tych poziomach,
- zmniejszanie poziomów substancji w powietrzu, co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane,
- zmniejszanie i utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej poziomów docelowych albo poziomów celów długoterminowych lub co najmniej na tych poziomach.

Ocenę jakości powietrza na terenie gminy Czernichów przeanalizowano w oparciu o dane z Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska oraz dane ze stacji pomiarowej w Żywcu. Zgodnie z roczną oceną jakości powietrza gmina należy do strefy śląskiej. Strefa śląska otrzymała klasę C dla pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5, benzo(a)pirenu oraz ozonu.

Jakość powietrza w okolicy gminy (z powodu braku stacji monitoringowych na terenie gminy) została oceniona przez RWMŚ na podstawie matematycznego modelu rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń w powietrzu, szerzej opisanego w rocznej ocenie jakości powietrza w województwie śląskim. Na tej podstawie można stwierdzić, iż w ostatnich latach ulegała ona poprawie. Jednak mimo starań Gminy Czernichów jak i samych mieszkańców, w dalszym ciągu nie odpowiada ona obowiązującym normom. Poziomy dopuszczalne lub docelowe nie zostały osiągnięte dla pyłów PM10 i PM2,5. Przekroczenia dotyczą również benzo(a)pirenu oraz poziomu celu długoterminowego dla ozonu.

W ostatnich latach mieszkańcy gminy brali udział w programach realizowanych przez Gminę Czernichów i Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach (Czyste Powietrze), dzięki czemu w ostatnich latach wymieniano nieekologiczne źródła ciepła oraz prowadzono termomodernizację budynków użyteczności publicznej oraz budynków mieszkalnych.

Wpływ na złą jakość powietrza w gminie niewątpliwie ma kilka czynników, w tym nadmierne straty energetyczne związane m.in. z brakiem izolacji cieplnej budynków, opalaniem budynków paliwem niskiej jakości. Znaczną emisję charakteryzuje również spalanie paliw w pojazdach, co związane jest z ich ilością, złym stanem technicznym oraz niedostatecznie rozwiniętą infrastrukturą towarzyszącą ciągom komunikacyjnym.

Analiza SWOT wykazała, iż zagrożeniem dla gminy mogą być niewystarczające środki finansowe na modernizację i budowę infrastruktury drogowej, jak również brak zainteresowania mieszkańców i przedsiębiorców działaniami zwiększającymi energooszczędność budynków i wymianą źródeł ciepła na ekologiczne.

Poprawa jakości powietrza w kolejnych latach powinna nastąpić poprzez realizację działań naprawczych, zaplanowanych w ramach Programu ochrony powietrza w odniesieniu do wszystkich źródeł emisji. Efektem realizacji Programu powinno być zmniejszenie wielkości emisji zanieczyszczeń emitowanych do powietrza, głównie ze źródeł powierzchniowych, a także komunikacyjnych i przemysłowych.

W zakresie emisji powierzchniowej, poza działaniami realizowanymi w ramach programów ochrony powietrza, a także działaniami Gminy Czernichów w kierunku gospodarki niskoemisyjnej, największe znaczenie może mieć wprowadzanie norm na małe źródła energii oraz wymuszone przepisami działania na rzecz podniesienia efektywności energetycznej.

Działaniami, które pozwolą na redukcję emisji szkodliwych substancji, jak również podniesienie komfortu życia mieszkańców będą termomodernizacje budynków, modernizacja lokalnych i indywidualnych kotłowni, wymiana instalacji grzewczej oraz wprowadzenie energooszczędnego oświetlenia (w budynkach i na ulicach). W zakresie emisji liniowej możliwe jest jej znaczne zredukowanie poprzez podejmowanie działań na rzecz podniesienia efektywności energetycznej transportu. W związku z nasilającym się ruchem indywidualnym należy rozwijać transport publiczny.

W harmonogramie realizacji zadań własnych i monitorowanych zapisano zadania zarówno dotyczące opracowania dokumentów planistycznych w dziedzinie energetyki i zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, realizacji Programu Ochrony Powietrza, poprawy warunków energetycznych w budynkach użyteczności publicznej i mieszkalnych, a także poprawy jakości dróg w tym efektywności oświetlenia.

Ochrona powietrza powinna zostać ujęta w opracowywanych przez Gminę Czernichów dokumentach planistycznych takich jak plany gospodarki niskoemisyjnej, programy ograniczania niskiej emisji, projekty założeń zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe.

4.2. Zagrożenia hałasem

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie zagrożeń hałasem.

Tabela 10 Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ

Cel zapisany w „PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CZERNICHÓW NA LATA 2018-2021 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2025”			
Poprawa i utrzymanie dobrego stanu akustycznego środowiska			
L.p.	Zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Ograniczenie hałasu przemysłowego na skutek działalności kontrolnej i inspekcyjnej oraz wdrażania zaleceń pokontrolnych	WIOŚ w Katowicach W latach 2020-2022 na terenie gminy Czernichów przeprowadzono łącznie 36 kontroli przedsiębiorstw, w tym 1 w 2022 roku dotyczącą hałasu. W wyniku ww. kontroli stwierdzono 9 naruszeń. Nie zastosowano kar finansowych.	1 kontrola w zakresie hałasu
2.	Ograniczenie hałasu drogowego	ZDW w Katowicach W latach 2020-2022 w granicach administracyjnych Gminy Czernichów nie wybudowano urządzeń ochrony akustycznej.	-
3.	Redukcja hałasu przemysłowego (w tym m.in. wyciszanie hal oraz hałasujących maszyn i urządzeń)	Przedsiębiorstwa prowadzące działalność na terenie gminy W latach 2020-2022 działalność przedsiębiorców na terenie gminy nie wymagała ograniczenia hałasu przemysłowego.	-
4.	Edukacja ekologiczna w zakresie zapobiegania nadmiernej emisji hałasu	Gmina Czernichów Działania realizowane przy okazji edukacji ekologicznej związanej z tematyką ochrony klimatu i jakości powietrza, przyrody, ochrony wód powierzchniowych i podziemnych.	-
5.	Bieżący monitoring poziomów hałasu w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska	RWMŚ w Katowicach (dawniej WIOŚ) W latach 2019-2021 w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska na terenie Gminy Czernichów nie prowadzono monitoringu hałasu, w zakresie hałasu drogowego oraz w zakresie hałasu kolejowego.	nie prowadzono monitoringu

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie gminy Czernichów

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy.

Tabela 11 Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie klimatu akustycznego – ochrony przed hałasem

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2018	Stan aktualny 2022
1	Poziom hałasu (wg. PMŚ)	5 punktów pomiarowych na terenie gminy	brak badań na terenie gminy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WIOŚ/GIOŚ, 2022 rok

4.2.1. Opis stanu obecnego

Oceny stanu akustycznego środowiska i obserwacji zmian dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska na podstawie wyników pomiarów poziomów hałasu określonych wskaźnikami hałasu L_{DWN} i L_N oraz z uwzględnieniem pozostałych danych, w szczególności demograficznych oraz dotyczących sposobu zagospodarowania i użytkowania terenu.

4.2.1.1. Hałas przemysłowy

Oddziaływanie akustyczne związane z działalnością przemysłową na terenie gminy Czernichów uwarunkowane jest emisją hałasu pochodzącą z działalności gospodarczych i zakładów, które stanowią źródło emisji hałasu.

Główne sfery działalności na terenie gminy Czernichów to handel, budownictwo, turystyka, przetwórstwo przemysłowe, obróbka drewna, handel, naprawy pojazdów samochodowych, gastronomia, a także transport i usługi. Dominującą formę własności stanowi sektor prywatny. Charakterystyczną cechą gminy jest duża liczba obiektów wypoczynkowych o charakterze letniskowym.

Działanie zakładów nie powinno powodować przekroczeń standardów, jakości środowiska i dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku poza teren, do którego prowadzący instalację ma tytuł prawny. Funkcjonowanie ich jest czasem źródłem konfliktów z mieszkańcami, gdyż przedsiębiorstwa te stwarzają uciążliwości i dyskomfort akustyczny. W takich sytuacjach mieszkańcy zgłaszają uciążliwości, co skutkuje kontrolą WIOS, a w przypadku przekroczeń przekazaniem sprawy do Starosty, co skutkuje wydaniem decyzji o dopuszczalnej emisji hałasu.

W latach 2020-2022 Starosta Żywiecki nie udzielał pozwoleń zintegrowanych dla podmiotów gospodarczych działających na terenie Gminy Czernichów.

W latach 2020-2022 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach prowadził na terenie gminy kontrole przedsiębiorców w zakresie ochrony przed hałasem, w tym także w zakresie emisji hałasu. W 2022 roku przeprowadzono 1 kontrolę w zakładzie Bronowscy Czernichów Sp. z o.o. Sp. K.

Większość uciążliwości powodowanych emisją hałasu wynika z lokalizacji przedsiębiorstw, z których działalnością nierozłącznie jest związana emisja hałasu na terenach zapisanych w planach zagospodarowania przestrzennego, jako tereny mieszkaniowe. Dlatego Gmina Czernichów wszczynając procedury planistyczne miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego bierze pod uwagę wskazania lokalizacyjne terenów oraz aktualne zagospodarowanie i planowane przeznaczenie obszarów.

Gmina Czernichów w całości pokryta jest obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. We wszystkich MPZP uwzględniono zapisy dotyczące zapewnienia właściwych warunków ochrony przed hałasem.

4.2.1.2. Hałas drogowy

Jednym z czynników wpływających na stan klimatu akustycznego na terenie gminy jest hałas komunikacyjny, do którego zalicza się hałas drogowy. Pod pojęciem hałasu drogowego rozumie się hałas pochodzący od środków transportu, jest to hałas typu liniowego. Z przeprowadzonych analiz wynika, że najbardziej uciążliwy jest hałas drogowy, generowany przez pojazdy samochodowe, który ma charakter ciągły i obejmuje swoim zasięgiem coraz większy obszar. Przez ostatnie lata liczba samochodów na drogach systematycznie rośnie, co powoduje wzrost emisji hałasu, nie tylko przez pojazdy osobowe, ale również przez pojazdy ciężarowe i motocykle.

Przez obszar gminy nie przebiega żadna droga krajowa. Głównym źródłem emisji hałasu drogowego na terenie gminy są:

- droga wojewódzka – 9,85 km,
- drogi powiatowe – 14,89 km,
- drogi gminne – 76,69 km.

Na drogach wojewódzkich i powiatowych jak również na obiektach mostowych w ciągu dróg wykonywane są coroczne przeglądy ich stanu technicznego na bazie których planowane są niezbędne prace remontowe do realizacji. Odcinki dróg oraz mosty, które są w najgorszym stanie technicznym podlegają sukcesywnym remontom w miarę posiadanych przez Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach oraz Powiatowy Zarząd Dróg w Żywcu środków finansowych. Działania te są również realizowane poprzez remonty i modernizacje dróg gminnych oraz odpowiednie zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego dotyczących zagospodarowania terenów bezpośrednio usytuowanych w sąsiedztwie głównych dróg.

Układ komunikacyjny na terenie gminy, jakość dróg, wzrost zatłoczenia systemu drogowego, nakładanie się ruchu tranzytowego na ruch lokalny, lokalizacja zabudowy mieszkaniowej w bezpośredniej bliskości ciągów komunikacyjnych jest przyczyną emisji hałasu do środowiska. Obciążenie dróg na terenie gminy Czernichów szczególnie w sezonie letnim należy zaliczyć do wysokich.

Na ograniczanie oddziaływanie hałasu ma niewątpliwy wpływ zieleni izolacyjna szczególnie wzdłuż dróg oraz na posesjach mieszkańców, co chroni mieszkańców przed hałasem okolicznych dróg i działalności w najbliższym sąsiedztwie. W ramach utrzymania zieleni przydrożnej, rosnącej w pasie dróg powiatowych wydatkowano środki na nasadzenia i wycinkę drzew.

Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach, wypełniając obowiązki nałożone na zarządcę dróg ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (tj. Dz. U. z 2022 r., poz. 2556 z późn. zm.) w art. 175 oraz 177, w 2021 roku przeprowadził okresowe pomiary poziomu hałasu w środowisku w związku z eksploatacją dróg, dla których tutejszy Zarząd pełni funkcję zarządcy. Pomiary te wykonane zostały w ramach Strategicznej Mapy Hałasu dróg wojewódzkich województwa śląskiego o średniorocznym natężeniu ruchu powyżej 3 mln pojazdów i objęły m.in. odcinek drogi wojewódzkiej nr 948 zlokalizowanej w granicach administracyjnych Gminy Czernichów⁴.

Zgodnie z danymi ze Sprawozdania z pomiarów hałasu drogowego S-2021-020-17 (Powiat Żywiecki), na terenie Gminy Czernichów zlokalizowany był jeden punkt pomiarowy, w miejscowości Czernichów przy ul. Żywieckiej 75 na odcinku Międzybrodzie Bialskie /ul. Bielska/ - Czernichów o długości 4,818 km, zlokalizowanym na terenie zabudowy jednorodzinnej. Wyniki wykazały:

- równoważny poziom dźwięku z tłem akustyczny, L_{Aeq0T} na poziomie 62,9 dB w porze dnia oraz 55,2 dB w porze nocy,
- równoważny poziom tła akustycznego $L_{Aeq Tla}$ na poziomie 41,1 dB w porze dnia oraz 32,2 w porze nocy.

Określono równoważny poziom dźwięku:

- L_{AeqD} na poziomie 62,8 dB w porze dnia – wynik jest niezgodny z dopuszczalnym poziomem (61 dB),
- L_{AeqN} na poziomie 55,2 dB w porze nocy – wynik zgodny z dopuszczalnym poziomem (56 dB).

4.2.1.3. Hałas kolejowy i lotniczy

Przez teren gminy Czernichów nie przebiegają linie kolejowe, dlatego hałas kolejowy nie dotyczy gminy Czernichów.

Hałas lotniczy również nie występuje na terenie gminy. Najbliższe lotnisko sportowe zlokalizowane jest w Bielsku-Białej w odległości około 23 km. Najbliżej położony w naszym kraju jest Port Lotniczy Katowice-Pyrzowice zlokalizowany jest w odległości około 85 km oraz Międzynarodowe Lotnisko Kraków Balice oddalone od Żywca 87 km.

4.2.2. Analiza SWOT

Zagrożenie hałasem	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
brak dróg krajowych którymi byłby prowadzony transport ciężki atrakcyjne położenie gminy brak dużych przedsiębiorstw przyczyniających się do emisji hałasu	powiększająca się liczba pojazdów na drogach znaczna część pojazdów starszych niż 15 lat
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
realizacja corocznych inwestycji drogowych zapisy w miejscowych PZP dotyczące lokalizacji terenów mieszkaniowych i usługowych	zwiększanie się ilości pojazdów może stwarzać dyskomfort akustyczny dla mieszkańców zamieszkujących tereny wzdłuż dróg

Źródło: opracowanie własne

⁴ źródło: pismo Zarządu Dróg Wojewódzkich w Katowicach znak nr WI.112.30.2023.EWRE.8863.23 z dnia 29.05.2023 r.

4.2.3. Cele i zadania środowiskowe w zakresie zagrożeń hałasem

Hałas wpływa na jakość życia ludności, zwłaszcza na obszarach zurbanizowanych. Ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska.

Skrócona analiza SWOT wykazała, iż zagrożeniem dla gminy w sytuacji nasilającego się hałasu może być pogłębiający się dyskomfort mieszkańców szczególnie tych zamieszkujących tereny wzdłuż drogi wojewódzkiej i dróg powiatowych.

Na terenie gminy działają firmy, których funkcjonowanie ma wpływ na klimat akustyczny okolicznych terenów, dlatego Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach w razie potrzeby prowadzi kontrole emisji hałasu.

W sytuacjach przedsiębiorstw, z których działalnością nierozdzielnie wiąże się emisja hałasu obowiązkiem przedsiębiorców jest minimalizacja hałasu poprzez wyciszanie zakładów i magazynów oraz maszyn i urządzeń przez zastosowanie odpowiednich rozwiązań technicznych.

W związku z tym w harmonogramach realizacji zadań zapisano, iż ważnym zadaniem jest kontynuacja działań administracyjnych realizowanych w razie potrzeby przez Starostę Żywieckiego polegających na wydawaniu decyzji o dopuszczalnej emisji hałasu.

Analiza SWOT wykazała, iż mocną stroną gminy jest brak dróg krajowych, którymi prowadzony byłby ciężki tranzytowy ciężarowy transport. Na terenie gminy zlokalizowany jest 1 odcinek drogi wojewódzkiej nr 948 oraz 6 odcinków dróg powiatowych, których modernizacje były corocznie w miarę posiadanych środków prowadzone przez Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach oraz Powiatowy Zarząd Dróg w Żywcu, a także współfinansowane przez Gminę Czernichów. W kolejnych latach planowane są dalsze prace modernizacyjne.

W związku z takim stanem w harmonogramach realizacji zadań zapisano, iż zadaniami do realizacji są modernizacje dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych. Zadania te zapisano w harmonogramie realizacji zadań własnych – do realizacji przez Gminę Czernichów oraz zadań monitorowanych do realizacji przez Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach oraz Powiatowy Zarząd Dróg w Żywcu.

Bardzo ważnym, ciągłym zadaniem do realizacji w każdej dziedzinie środowiskowej w tym także w zakresie hałasu jest edukacja ekologiczna. Zadanie to zapisano w harmonogramie realizacji zadań własnych do realizacji przez Gminę, a finansowane ze środków własnych, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach lub innych źródeł zewnętrznych.

4.3. Pola elektromagnetyczne

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie pól elektromagnetycznych.

Tabela 12 Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ

Cel zapisany w „PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CZERNICHÓW NA LATA 2018-2021 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2025“			
Utrzymanie wartości natężenia promieniowania elektromagnetycznego na dotychczasowych niskich poziomach			
L.p.	Zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Kontynuacja monitoringu pól elektromagnetycznych oraz rejestru terenów na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów w środowisku	WIOŚ Katowice W latach 2019-2021 nie prowadzono badań na terenie gminy Czernichów, jednakże wyniki badań w województwie śląskim w żadnym punkcie, w tym także na terenie gminy Czernichów nie wskazywały na przekroczenia dopuszczalnych poziomów promieniowania elektromagnetycznego, które do końca 2020 roku wynosiły 7 V/m. Ostatnie badanie zostało przeprowadzone w 2018 roku w punkcie pomiarowym zlokalizowanym w miejscowości Czernichów przy ul. Żywieckiej. Wynik wyniósł 0,20 V/m. Ponadto w latach 2020-2022 na terenie gminy Czernichów WIOŚ w Katowicach przeprowadził łącznie 36 kontroli przedsiębiorstw, w tym 3 w zakresie PEM. W wyniku ww. kontroli stwierdzono 9 naruszeń. Nie zastosowano kar finansowych.	3 kontrole w zakresie PEM
2.	Ograniczanie oddziaływania pól elektromagnetycznych m.in. poprzez preferowanie nisko konfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego	Gmina Czernichów W ramach realizacji zadania w 2019 roku uchwalono 2 miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Dla obszaru sołectwa Międzybrodzie Żywieckie i Międzybrodzie Bialskie. W trakcie procedury sporządzania jest miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla części obszaru sołectwa Międzybrodzie Bialskie w gminie Czernichów – Uchwała Rady Gminy Nr XXXIV/276/2018 z dnia 27 kwietnia 2018 r.	2 MPZP w 2019 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie gminy Czernichów

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy.

Tabela 13 Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie pól elektromagnetycznych

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2015	Stan aktualny 2022*
1.	Wyniki pomiarów poziomów pól elektromagnetycznych (WIOŚ) [V/m]	1 punkt pomiarowy na terenie gminy (w m. Czernichów)	1 punkt pomiarowy na terenie gminy (w m. Czernichów)
2.	Liczba punktów z przekroczeniami norm oddziaływania pól elektromagnetycznych (WIOŚ) [szt.]	0	0

* ostatni pomiar przeprowadzony w 2018 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych RWMS/GIOŚ, 2023 rok

4.3.1. Opis stanu obecnego

Instalacjami emitującymi pola elektromagnetyczne są:

- linie przesyłowe wysokiego, średniego i niskiego napięcia,
- stacje transformatorowe, instalacje radiokomunikacyjne, takie jak:
 - stacje bazowe telefonii komórkowej,
 - stacje radiowe i telewizyjne.

Według ustawy Prawo ochrony środowiska (tj. Dz. U. z 2022 r., poz. 2556 z późn. zm.) prowadzący instalację oraz użytkownik urządzenia emitującego pola elektromagnetyczne, które są:

- stacjami elektroenergetycznymi lub napowietrznymi liniami elektroenergetycznymi o napięciu znamionowym nie niższym niż 110 kV,
- instalacjami radiokomunikacyjnymi, radionawigacyjnymi lub radiolokacyjnymi, emitującymi pola elektromagnetyczne, których równoważna moc promieniowana izotropowo wynosi nie mniej niż 15 W, emitującymi pola elektromagnetyczne o częstotliwościach od 30 kHz do 300 GHz,

są obowiązani do wykonania pomiarów poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku.

Pomiary te wykonywane są:

- bezpośrednio po rozpoczęciu użytkowania instalacji lub urządzenia;
- każdorazowo w przypadku zmiany warunków pracy instalacji lub urządzenia.

Wyniki pomiarów przekazuje się Wojewódzkiemu Inspektorowi Ochrony Środowiska i Państwowemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Sanitarnemu.

Głównym źródłem zasilania sieci SN gminy Czernichów jest stacja transformatorowa 110/15/6kV GZP Soła, wyposażona w dwa transformatory 16/16/6,3 MVA oraz 16/10/10 MVA. GPZ Soła jest zasilana pośrednio liniami 110 kV relacji Komorowice – Soła oraz Kęty – Soła.

Zasilanie odbiorców zlokalizowanych na terenie gminy Czernichów odbywa się liniami kablowymi i napowietrzno - kablowymi średniego oraz niskiego napięcia o łącznej długości 232,9 km, w tym:

- linii kablowej średniego napięcia (SN) o długości 31,1 km,
- linii napowietrznej średniego napięcia (SN) o długości 28,4 km,
- linii kablowej niskiego napięcia (nN) o długości 74,7 km,
- linii napowietrznej niskiego napięcia (nN) o długości 98,7 km.

Na terenie gminy zlokalizowanych jest 70 stacji transformatorowych SN/nN, z czego 58 stacji stanowią własność TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Bielsko-Białej, 2 stacje są wspólne, zaś 10 jest obcych, tzn. stanowiących własność odbiorców.

Zlokalizowane na terenie gminy linie napowietrzne i kablowe oraz stacje transformatorowe są własnością i w eksploatacji TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Bielsku-Białej.⁵

Na terenie gminy źródłem niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego jest także 7 anten telefonii komórkowej zlokalizowanych w dwóch stacjach bazowych telefonii komórkowej (według bazy danych Btsearch)⁶.

W 2019 roku został zniesiony obowiązek pozwoleń na lokalizację instalacji emitującej pola elektromagnetyczne, aktualnie niezbędne jest tylko zgłoszenie nowej lub modernizowanej instalacji do Starostwa Powiatowego w Żywcu. Starosta prowadzi Rejestr instalacji mogących oddziaływać na środowisko, których emisja nie wymaga pozwolenia. W latach 2020-2022 żadne przedsiębiorstwo z terenu gminy Czernichów nie dokonało zgłoszenia instalacji wytwarzających pola elektromagnetyczne.

Zadania w zakresie oceny poziomów promieniowania elektromagnetycznego i ich zmian dokonuje od 2019 roku Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Pomiary monitoringowe promieniowania elektromagnetycznego prowadzone są w cyklach trzyletnich, łącznie w 135

⁵ dane TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Bielsko-Białej z dnia 25.05.2023 r. znak: TD/OBB/OMR/2023-05-25/0000001

⁶ <http://beta.btsearch.pl>

punktach pomiarowych (po 45 w każdym roku) rozmieszczonych na terenie całego województwa śląskiego. Rok 2020 był ostatnim rokiem, w którym monitoringowe badania PEM realizowane były w trzyletnich cyklach – na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2007 roku w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. 2007 nr 221 poz. 1645). Od 2021 roku obowiązuje nowe rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 15 grudnia 2020 roku w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. 2020 poz. 2311), które znacznie zmieniło system monitoringowy pomiarów PEM w Polsce.

Punkty pomiarowe, w których wykonuje się okresowe badania poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku, wyznacza się aktualnie dla każdego województwa w ramach państwowego monitoringu środowiska dla stałej sieci monitoringu oraz dla monitoringu badawczego.

W ramach stałej sieci monitoringu punkty wyznacza się w każdym mieście dla dwuletniego cyklu pomiarowego, według zasady:

- poniżej 20 000 mieszkańców - 1 punkt pomiarowy,
- w przedziale od 20 000 do 50 000 mieszkańców - 2 punkty pomiarowe
- w przedziale powyżej 50 000 do 100 000 mieszkańców - 3 punkty pomiarowe,
- w przedziale powyżej 100 000 do 200 000 mieszkańców - 4 punkty pomiarowe, powyżej 200 000 mieszkańców - 4 punkty pomiarowe i 3 punkty pomiarowe na każde rozpoczęte kolejne 100 000 mieszkańców - w każdym mieście.

W ramach monitoringu badawczego wyznacza się jeden punkt pomiarowy w każdej gminie wiejskiej, dla czteroletniego cyklu pomiarowego.

W latach 2019-2021 nie prowadzono badań na terenie gminy Czernichów, jednakże wyniki badań w województwie śląskim w żadnym punkcie, w tym także na terenie gminy Czernichów nie wskazywały na przekroczenia dopuszczalnych poziomów promieniowania elektromagnetycznego, które do końca 2020 roku wynosiły 7 V/m.

Ostatnie badanie zostało przeprowadzone w 2018 roku w punkcie pomiarowym zlokalizowanym w miejscowości Czernichów przy ul. Żywieckiej. Wynik wyniósł 0,20 V/m, zatem nie zostały przekroczone dopuszczalne poziomy promieniowania elektromagnetycznego.

Na poziomie gminy jedyną możliwością ograniczania promieniowania są odpowiednie zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

4.3.2. Analiza SWOT

Pola elektromagnetyczne	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
na terenie gminy i w całym województwie śląskim brak przekroczeń dopuszczalnych poziomów promieniowania	stale zwiększający się zasięg sieci kablowych i bezprzewodowych w okolicy, co docelowo może powodować przekroczenia dopuszczalnych poziomów promieniowania
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
dalsze badania poziomu promieniowania	brak zapisów w miejscowych PZP dotyczących ograniczeń w powstawaniu nowych instalacji przekątnikowych telefonii komórkowej

Źródło: opracowanie własne

4.3.3. Cele i zadania środowiskowe w zakresie pól elektromagnetycznych

Instalacjami emitującymi pola elektromagnetyczne są przede wszystkim linie przesyłowe średniego i niskiego napięcia stacje transformatorowe oraz instalacje radiokomunikacyjne. W związku z presją mieszkańców na rozwój zasięgu linii elektroenergetycznych oraz zasięgu telefonii komórkowej powstaje coraz większa liczba instalacji emitujących promieniowanie elektromagnetyczne.

Podstawowym elementem ochrony przed polami elektromagnetycznymi jest informacja o występujących poziomach pól. Informacje takie przekazuje do publicznej wiadomości GIOS prowadząc pomiary w ramach PMS.

Pomiary przeprowadzają także przedsiębiorstwa bezpośrednio po rozpoczęciu użytkowania instalacji lub urządzenia i każdorazowo w przypadku zmiany warunków pracy urządzenia.

W ramach minimalizacji oddziaływania istniejących instalacji emitujących pola elektromagnetyczne zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tj. Dz. U. z 2022 r., poz. 2556 z późn. zm.) przedsiębiorstwa posiadające instalacje zgłaszają do Starosty Żywieckiego fakt oddania do eksploatacji instalacji wytwarzających promieniowanie elektromagnetyczne. Na podstawie tych zgłoszeń prowadzony jest Rejestr instalacji mogących oddziaływać na środowisko.

Zgodnie z przepisami prawnymi prowadzenie rejestru będzie kontynuowane w kolejnych latach zadanie to realizowane będzie w ramach kosztów administracyjnych Wydziału Ochrony Środowiska Starostwa Powiatowego w Żywcu.

Dla określenia aktualnych stanów promieniowania elektromagnetycznego Główny Inspektorat Ochrony Środowiska prowadzi corocznie według ustalonego harmonogramu na terenie całego województwa śląskiego badania poziomów promieniowania. Wyniki badań nie wykraczają poza dopuszczalne poziomy, niemniej jednak brakuje w miejscowych planach ograniczeń dla powstawania nowych instalacji, dlatego w perspektywie lat może nastąpić wzrost poziomu promieniowania.

4.4. Zrównoważone gospodarowanie wodami

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie gospodarowania wodami.

Tabela 14 Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ

Cel zapisany w „PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CZERNICHÓW NA LATA 2018-2021“ Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2025 System zrównoważonego gospodarowania wodami powierzchniowymi i podziemnymi, umożliwiający zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych regionu przy osiągnięciu i utrzymaniu co najmniej dobrego stanu wód			
L.p.	Planowane zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Prowadzenie monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska oraz udostępnianie wyników tego monitoringu w tym wzmocnienie monitoringu wód	WIOŚ Katowice W ramach monitoringu wód powierzchniowych w 2021 roku dla 1 JCWP oceniono stan chemiczny wód. Wyniki wykazały, iż JCWP posiadała zły stan wód oraz stan chemiczny poniżej dobrego. Przeprowadzona w ramach monitoringu wód podziemnych w 2022 roku klasyfikacja i wyniki badań wskaźników fizykochemicznych nieorganicznych oraz organicznych w punkcie pomiarowym zlokalizowanym na terenie gminy Czernichów wykazała, iż wody w punkcie pomiarowym to wody bardzo jakości (I klasa). Ponadto w latach 2020-2022 WIOŚ w Katowicach na terenie gminy Czernichów przeprowadził łącznie 36 kontroli przedsiębiorstw, w tym 15 w zakresie ochrony wód. W wyniku ww. kontroli stwierdzono 9 naruszeń. Nie zastosowano kar finansowych.	JCWP – zły stan wód JCWPd – I klasa 15 kontroli przedsiębiorców w zakresie ochrony wód
2.	Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach ochrony przed powodzią i suszą, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży	Gmina Czernichów, PGW WP Działania realizowane przy okazji edukacji ekologicznej związanej z tematyką ochrony klimatu i jakości powietrza, przyrody, ochrony wód powierzchniowych i podziemnych.	-
3.	Utrzymanie i bieżące remonty cieków i urządzeń ochrony przeciwpowodziowej	Gmina Czernichów W okresie objętym sprawozdaniem gmina prowadziła prace związane z utrzymaniem i czyszczeniem rowów przydrożnych na długości około 1 km rocznie. PGW WP Zarząd Zlewni w Żywcu W latach 2019-2022 na terenie Gminy Czernichów wykonano następujące zadania w zakresie utrzymania wód i urządzeń wodnych: w 2019 roku: • konserwacja dźwignic i elektrowciąągów obiektów Kaspady Soły; koszt: 24 079,00 zł, • konserwacja piezometrów na obiektach hydrotechnicznych Kaskady; koszt: 31 396,00 zł, • usuwanie zanieczyszczeń i śmieci z czaszy i brzegów zbiornika Tresna; koszt: 92 127,00 zł, • roboty związane z utrzymaniem obiektów hydrotechnicznych oraz pompowni zawala zbiornika Tresna nr 1, 2, 2Bis, 3, 3Bis, 4 tj. roboty remontowo-budowlane, roboty mechaniczne, elektryczne, z systemami monitoringu i sterowania, konserwacja i przeglądy bieżące i okresowe; koszt: 4007 648,00 zł,	-

		• przegląd i konserwacja systemu ostrzegania ludności na wypadek awarii obiektów hydrotechnicznych Kaskady Soły; koszt: 22 922,00 zł, • konserwacja odwodnienia osuwisk i korony zapory; koszt: 28 889,00 zł, • konserwacja układów hydraulicznych na zaporze wodnej Tresna; koszt: 49 200,00 zł, w 2020 roku: • pomiary elektryczne i ochronne kabli i urządzeń obiektów Kaskady Soły; koszt: 21 049,00 zł, • konserwacja dźwignic i elektrowciągów na obiektach Kaskady Soły; koszt: 50 430,00 zł, • usuwanie zanieczyszczeń i śmieci z czaszy i brzegów zbiornika Tresna; koszt 145 140,00 zł, • konserwacja układów hydraulicznych na zaporze wodnej Tresna; koszt: 25 757,00 zł, • zasyp wyrwy na potoku Ponikiew w km 1+210-1+330 w m. Międzybrodzie Bialskie; koszt: 54 639,00 zł, w 2021 roku: • wykonanie przeglądu podwodnego wylotu i przewodów upustu dennego zapory Tresna; koszt: 44 526,00 zł, • wykonanie przeglądu mechanizmu napędowego przelewu powierzchniowego zapory Tresna; koszt: 32 497,00 zł, • konserwacja ekranu żelbetowego skarpy odwodnej zapory Tresna; koszt: 235 146,00 zł, • remont prawego brzegu na dolnym stanowisku zapory Tresna; koszt: 212 403,00 zł, • wykonanie projektu technicznego remontu filarów i przyczółków przelewu powierzchniowego zapory Tresna; koszt: 61 077,00 zł, • konserwacja drenaży, zapór bocznych i rowów opaskowych zbiornika Tresna; koszt: 396 854,00 zł, • usuwanie zanieczyszczeń i śmieci z czaszy i brzegów zbiornika Tresna; koszt: 190 466,00 zł, • konserwacja odwodnienia osuwisk i korony zapory Tresna; koszt: 28 945,00 zł, • przegląd i konserwacja układów telewizji przemysłowej na obiektach hydrotechnicznych Kaskady Soły; koszt: 20 640,00 zł, • przegląd i konserwacja systemu ostrzegania ludności na wypadek awarii; koszt: 25 000,00 zł, • remont systemu ostrzegania ludności na wypadek awarii obiektu hydrotechnicznego - wykonanie dokumentacji wraz z uzyskaniem pozwolenia i częstotliwości radiowej; koszt: 24 000,00 zł, • pomiary elektryczne i ochronne kabli i urządzeń obiektów Kaskady Soły; koszt: 19 680,00 zł, • remont układu hydraulicznego zapory Tresna; koszt: 101 264,00 zł, • doszczelnienie galerii kontrolno - zastrzykowej zapory Tresna; koszt: 118 749,00 zł, • wykonanie projektu oświetlenia galerii kontrolno-zastrzykowej zapory Tresna; koszt: 9 900,00 zł, w 2022 roku: • remont ubezpieczeń brzegowych i dennych na potoku Żarnówka Duża w km 1+125-1+210; koszt: 114 806,00 zł, • przegląd i konserwacja systemu ostrzegania ludności na wypadek awarii obiektu hydrotechnicznego Kaskady Soły; koszt: 28 967,00 zł,	
--	--	---	--

		• remont układów pomiaru położenia zasuw na ZW Tresna; koszt: 110 577,00 zł, • konserwacja odwodnienia osuwisk i korony zapory Tresna; koszt: 35 963,00 zł, • remont układu odwodnienia galerii kontrolno-zastrzykowej; koszt: 75 902,00 zł, • konserwacja drenaży, zapór bocznych i rowów opaskowych zbiornika Tresna; koszt: 519 138,00 zł, • usuwanie zanieczyszczeń i śmieci z czaszy i brzegów Zbiorników Kaskady Soły; koszt: 248 336,00 zł, • konserwacja dźwignic i eletrowciągów na obiektach Kaskady Soły; koszt: 26 015,00 zł. Łącznie w latach 2019-2022 na realizację ww. Zadań wydatkowano kwotę 3 634 127,00 zł.	
4.	Utrzymanie, doposażenie i optymalizacja wykorzystania magazynów przeciwpowodziowych	Gmina Czernichów Na terenie gminy jest zlokalizowany jeden magazyn przeciwpowodziowy. W 2022 roku nie był on doposażony.	1 magazyn przeciwpowodziowy
5.	Wyznaczanie i uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego ustaleń planów zarządzania ryzykiem powodziowym obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, na których obowiązują zakazy wynikające z ustawy Prawo wodne	Gmina Czernichów W ramach realizacji zadania w 2019 roku uchwalono 2 miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Dla obszaru sołectwa Międzybrodzie Żywieckie i Międzybrodzie Bialskie. W trakcie procedury sporządzania jest miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla części obszaru sołectwa Międzybrodzie Bialskie w gminie Czernichów – Uchwała Rady Gminy Nr XXXIV/276/2018 z dnia 27 kwietnia 2018. W ww. dokumentach planistycznych nie uwzględniano ustaleń planów zarządzania ryzykiem powodziowym obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, na których obowiązują zakazy wynikające z ustawy Prawo wodne.	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie gminy Czernichów

W 2021 roku na terenie Gminy Czernichów realizowany był Program Moja Woda. Program ten ma na celu ochronę zasobów wody poprzez zwiększenie retencji na terenie posesji przy budynkach jednorodzinnych oraz wykorzystywanie zgromadzonej wody opadowej i roztopowej, w tym dzięki rozwojowi zielono-niebieskiej infrastruktury. W ramach programu podpisano 12 wniosków o dofinansowanie z WFOŚiGW w Katowicach. Zamontowano:

- 12 szt. instalacji służących zagospodarowaniu wody opadowej,
- 6 szt. systemów do nawadniania lub innego wykorzystania zatrzymanej wody,
- 11 szt. zbiorników retencyjnych podziemnych zamkniętych,
- 6 szt. przewodów odprowadzających wody opadowe,
- 1 instalację rozsączającą,
- 3 szt. instalacji do wykorzystania retencjonowanych wód opadowych (w tym roztopowych),
- 1 instalację do zebrania wód opadowych.

W wyniku ww. inwestycji, w 2021 roku na terenie Gminy Czernichów zaoszczędzono 1 982,454 m³ wody opadowej.

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy.

Tabela 15 Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie ochrony przed powodzią

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2016	Stan aktualny 2022
1.	Jakość wód podziemnych	II klasa	I klasa
2.	Jakość wód powierzchniowych	zły stan wód	zły stan wód

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WIOŚ/GIOŚ, 2022 rok

4.4.1. Opis stanu obecnego

Zarządzanie zasobami wodnymi zgodnie z Dyrektywą 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 roku ustanawiającej ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej oraz wymaganiami zawartymi w ustawie z dnia 20 lipca 2017 roku Prawo wodne (Dz. U. 2022 r. poz. 2625, z późn. zm.) odbywa się w odniesieniu do jednolitych części wód. W obszarze tych jednolitych części wód odbywa się identyfikacja i analiza stanu, zagrożeń oraz planowanie działań mających na celu osiągnięcie przez poszczególne części wód celów środowiskowych.

Obecnie na szczeblu krajowym prowadzone są prace mające na celu kolejne zaktualizowanie Planów zagospodarowania wodami na obszarach dorzeczy. Zaktualizowane plany będą obowiązywać na kolejny rok planistyczny, tj. na lata 2022-2027.

W obszarze Gminy Czernichów od dnia 17 lutego 2023 roku obowiązuje Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz. U. z 2023 poz., 300).

Obowiązujący plan jest wynikiem szczegółowych analiz związanych z korzystaniem z wód w tym identyfikacji presji antropogenicznych mających wpływ na wody. W wyniku tych analiz w odniesieniu do poszczególnych jednolitych części wód w celu zachowania lub poprawy ich stanu sporządzono programy działań naprawczych.

4.4.1.1. Wody powierzchniowe

Obszar Gminy Czernichów położony jest w całości w zlewni rzeki Soły, prawobrzeżnego dopływu Wisły. Soła rozpoczyna swój bieg w górnym dorzeczu Czernej, poniżej przełęczy Rupieńki (poza obszarem gminy). Rzeka ta jest pierwszym górnym dopływem Wisły o typowych cechach rzeki górskiej. Poniżej Kotliny Żywieckiej Soła płynąc w kierunku północnym dociera do Beskidu Małego i przecina go 12-kilometrowym przełomem między Tresną a Porąbką. Przełom Soły jest przełomem regresyjnym, który powstał przez erozję wsteczną jednego z prawobrzeżnych dopływów rzeki płynącej wcześniej przez szerokie obniżenie „Bramy Wilkowskiej”. Rzeka płynie przez przełom czterema zakolami, dolina jest wąska i ma szerokość 200 do 1000 m. Stoki Beskidu Małego opadają ku niej stromo, szczególnie od strony wschodniej. Na 12-kilometrowym odcinku spadek rzeki wynosi 20 metrów. Rzeka posiada jedno z największych w Europie wahań stanu wód. Z tego powodu wykorzystano przełom Soły do wybudowania trzech zapór wodnych: w Czańcu, w Międzybrodzu Bialskim i w Tresnej. Zapory te utworzyły „kaskadę rzeki Soły”. Dzięki temu przedsięwzięciu uzyskano zwiększenie przepływów minimalnych na Sole do 9,1 m³/s, zmniejszenie maksymalnych przepływów do 650 m³/s oraz zwykłych wezbrań powodziowych do niegroźnego przepływu 335 m³/s. Kaskada rzeki Soły, karpackiego dopływu Górnej Wisły została zbudowana dla zaopatrzenia w wodę znacznej części Śląsko – Krakowskiego Okręgu Przemysłowego, dla ochrony przed powodzią, wyrównania przepływów Górnej Wisły i energetycznego wykorzystania rzeki Soły. W granicach gminy liczne dopływy zasilające Solę: lewobrzeżne - Roztoka, Ponikiewka i Żarnówka Wielka, prawobrzeżne - Isepnica oraz liczne potoki bez nazwy. Gęsta sieć rzeczna z ciekami o znacznych spadkach stwarza okresowo zagrożenie powodziowe wynikające ze znacznej dynamiki wód powierzchniowych.

W granicach administracyjnych Gminy Czernichów położone są dwa duże zbiorniki zaporowe – Tresna (Jezioro Żywieckie) i Międzybrodzie (Jezioro Międzybrodzkie), które wchodzi w skład 3 zbiorników w kaskadzie rzeki Soły.

Zbiornik Tresna - zwany również „Jezioro Żywieckim” powstał ze spiętrzenia wód rzeki Soły zaporą ziemną, położoną w czterdziestym kilometrze jej biegu. Jest największym i najwyższym z trzech zbiorników wchodzących w skład kaskady rzeki Soły: Tresna, Międzybrodzie i Czaniec. Całkowita powierzchnia zbiornika wynosi 1000 ha.

Według danych Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie w administracji Zarządu Zlewni w Żywcu znajduje się 91 949,671 km wyróżnionych cieków wodnych, w tym:

- Suchy Potok o długości 1,761 km,
- Piekielny Potok o długości 2,046 km,
- Żarnówka Mała o długości 2,188 km,
- Ponikwia o długości 5,719 km,
- Tresna Mała o długości 1,088 km,
- Isepnica o długości 4,319 km,
- Żarnówka Duża o długości 3,615 km,
- Soła o długości 91,923 km,
- Roztoka o długości 3,948 km,
- Dopływ w Haratach o długości 1,987 km.

Dodatkowo na terenie gminy występują tzw. Cieki niewyróżnione, tj. takie, dla których w zasobach Systemu Informacyjnego Gospodarowania Wodami (SIGW) nie ma informacji potwierdzających ich charakter. Na warstwie cieków niewyróżnionych występują cieki o określonym charakterze (wody płynącej), tj. Zagrodziec i Krzywy Potok.

Na terenie gminy w administracji Wód Polskich nie ma zlokalizowanych urządzeń melioracji wodnych⁷.

4.4.1.2. Monitoring rzek w rejonie gminy Czernichów

Zgodnie z ustawą Prawo wodne celem prowadzenia monitoringu wód powierzchniowych jest pozyskanie informacji o stanie wód w dorzeczach dla potrzeb planowania w gospodarowaniu wodami oraz oceny osiągnięcia celów środowiskowych. Zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną (RDW), badania prowadzi się w 6-letnich cyklach Planów Gospodarowania Wodami (PGW).

Program monitoringu wód powierzchniowych przygotowuje się na okres 6 lat. Obecnie obowiązuje cykl monitoringu na lata 2022-2027. Opracowany program ma charakter wstępny i będzie podlegał corocznej aktualizacji.

Podstawowymi jednostkami gospodarowania wodami są jednolite części wód powierzchniowych (JCWP). Sporządzane w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska oceny wód powierzchniowych bazują na sieci punktów pomiarowo-kontrolnych (ppk). Podstawę do jej wyznaczenia na terenie województwa śląskiego stanowiły opracowane przez KZGW wykazy wód oraz zalecenia i wskazówki Głównego Inspektora Ochrony Środowiska.

Głównym celem sporządzenia oceny stanu wód powierzchniowych jest dostarczenie wiedzy o stanie/potencjale ekologicznym i stanie chemicznym wód powierzchniowych, niezbędnej do gospodarowania wodami w dorzeczach, podejmowania działań na rzecz poprawy stanu wód oraz ich ochrony przed zanieczyszczeniem.

Gmina Czernichów położona jest w rejonie dwóch jednolitych części wód powierzchniowych tj.

- PLRW2000021329553 Kaskada Soły (Soła od zb. Tresna do zb. Czaniec),
- PLRW20001221329349 Ponikwa.

Poniżej przedstawiono wyniki monitoringu jakości wód powierzchniowych ocenionych w 2019 i 2021 roku na podstawie danych Regionalnego Wydziału Monitoringu Środowiska w Katowicach Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska.

- PLRW2000021329553 Kaskada Soły (Soła od zb. Tresna do zb. Czaniec) – monitoring prowadzony w 2019 roku
 - dobry potencjał ekologiczny,
 - stan chemiczny poniżej stanu dobrego (PSD_sr),
 - aktualny stan zły,

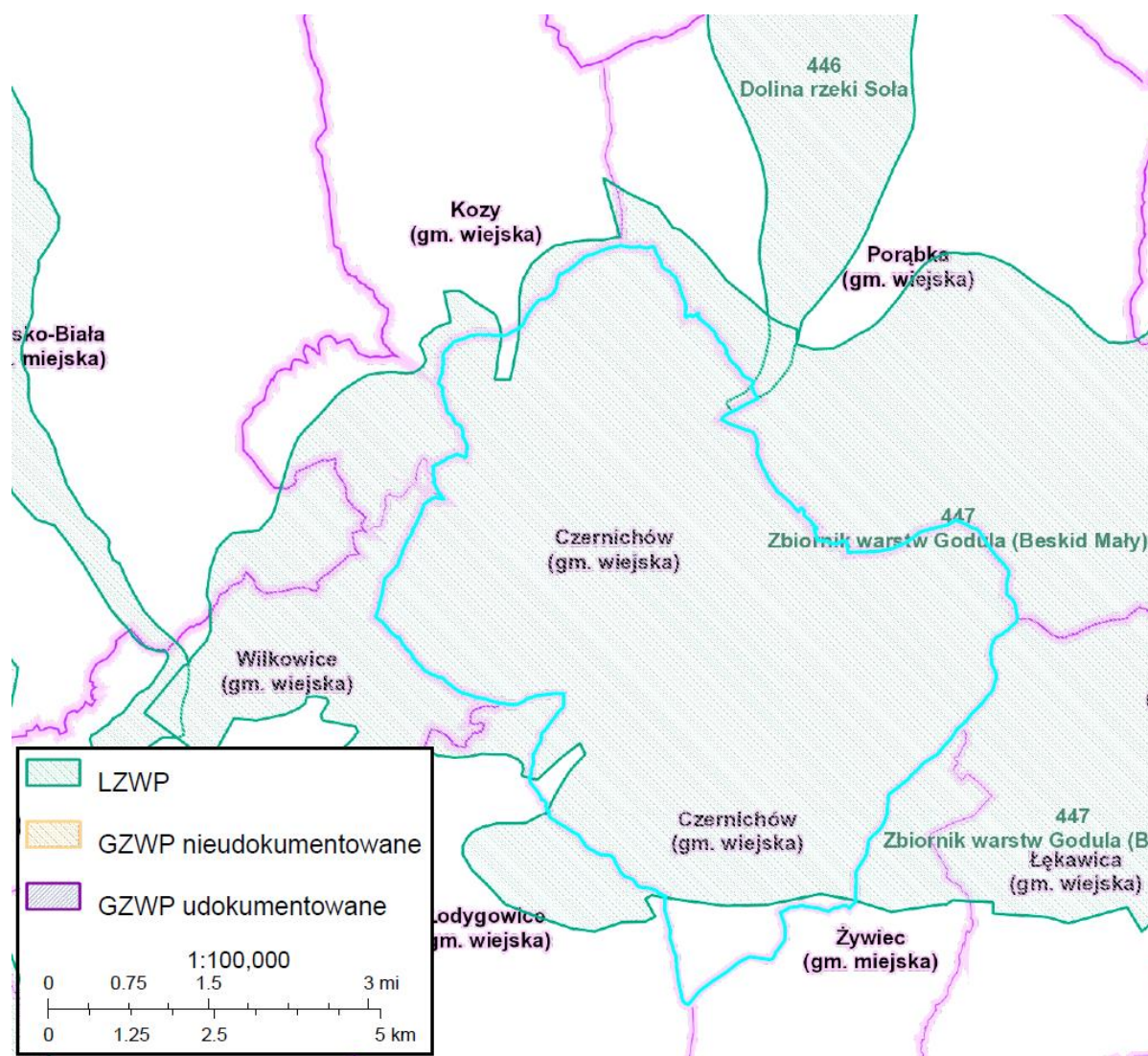
⁷ Dane z PGW WP – pismo nr KR.ZPU.5.0147.1.2023.CW z dnia 07.06.2023 r.

- PLRW20001221329349 Ponikwa – monitoring prowadzony w 2021 roku
 - dobry potencjał ekologiczny,
 - stan chemiczny poniżej stanu dobrego (PSD_sr),
 - aktualny stan zły.

W obu badanych JCWP wykazano stan chemiczny poniżej dobrego oraz zły aktualny stan wód.

4.4.1.3. Wody podziemne

Obszar Gminy Czernichów należy do karpackiego regionu hydrogeologicznego, podregionu zewnętrznokarpackiego. Wody podziemne występują tu w postaci wód szczelinowych, rzadziej szczelinowo-porowych w utworach kredy i paleogenu (głównie piaskowce i zlepieńce). Wydajności w strefach zbudowanych z piaskowców mogą osiągać do 5 m³/h, zaś w strefach z przewagą łupków z reguły nie przekraczają 2 m³/h. Głębokość zalegania zwierciadła wód podziemnych waha się od kilku do kilkudziesięciu metrów na kulminacjach. W dolinie Soły występują wody porowe w utworach czwartorzędowych. Na całym obszarze brak izolacji pierwszego poziomu wodonośnego od powierzchni terenu – co może stwarzać zagrożenie przenikania zanieczyszczeń do wód podziemnych.

Rysunek 9 Lokalizacja LZWP w rejonie gminy Czernichów
Źródło: www.geologia.pgi.gov.pl, dostęp czerwiec 2023 rok

Gmina położona jest w granicach 2 LZWP:

- LZWP nr 446 „Dolina rzeki Soły” – czwartorzędowy poziom wodonośny - jest to przepływowy, odkryty, zbiornik o powierzchni 56 km². Jest on sztucznie podzielony przez zbiorniki powierzchniowe: żywiecki i międzybrodzki. Odcinek górny zbiornika charakteryzuje się niewielkimi miąższościami utworów czwartorzędowych (6,0 - 9,0 m); wydajności studni kształtują się w przedziale od 9,0 do 12,0 m³/h przy kilkumetrowych depresjach; w środkowej części zbiornika (rejon Żywca i Międzybrodzia) wydajności są rzędu od 2,0 do 23,3 m³/h przy kilkumetrowej depresji; w północnej części zbiornika, w rejonie Kobiernice - Porąbka - Kęty, wydajności zlokalizowanych tu studni infiltracyjnych wzrastają od 20 do 100 m³/h; natomiast wydatki pojedynczych studni nieinfiltracyjnych kształtują się w granicach zaledwie od 5,0 do 10 m³/h, przy kilkumetrowej depresji,
- LZWP nr 447 „Beskid Mały” - zbiornik ten posiada powierzchnię 216 km² i zbudowany jest z warstw godulskich zaliczanych do kredowych utworów fliszu; zwierciadło wód podziemnych ma charakter swobodny i słabo napięty, zalega na głębokości kilku metrów poniżej powierzchni terenu; wydajności dokumentowanych punktów hydrogeologicznych (źródeł i studni) uzyskują średnią wartość 3,1 m³/h.

Według podziału Polski na jednolite części wód podziemnych obszar gminy znajduje się w obrębie jednej jednolitej części wód podziemnych – nr 158 (PLGW2000158). Jest to JCWPd niezagrożona ryzykiem niesięgnięcia celów środowiskowych. Wody podziemne zasilane są głównie poprzez bezpośrednią infiltrację opadów atmosferycznych, a także w niewielkim stopniu poprzez infiltrację wód powierzchniowych oraz dopływ z podłoża. Zasilanie piętra fliszowego zależy głównie od charakteru litologicznego zwietrzliny i kąta nachylenia stoków. Najdogodniejsze warunki infiltracji istnieją w obrębie dolin rzecznych oraz Kotliny Żywieckiej. Przepływ wód podziemnych odbywa się w kierunku dolin rzecznych, które stanowią podstawę drenażu. Granice hydrodynamiczne bieżą po działach wód podziemnych, które pokrywają się z działami wód powierzchniowych. Granicę JCWPd wyznacza zasięg zlewni Soły od źródeł po ujście do Wisły. Naturalnymi strefami drenażu wewnątrz JCWPd są rzeki i cieki powierzchniowe z tym, że dla głębiej położonych warstw wodonośnych jest to głównie rzeka Soła. Funkcję drenażu pełnią także ujęcia wód podziemnych (studnie wiercone i kopane, źródła). Kierunki krążenia wód podziemnych są często skomplikowane ze względu na wykształcenie litologiczne i tektonikę utworów fliszu karpackiego. Generalnie jednak wody wszystkich pięter/poziomów wodonośnych przepływają w kierunku naturalnych stref drenażu. Oddziaływanie ujęć zaburza ten kierunek tylko lokalnie na niewielkich obszarach.

4.4.1.4. Monitoring wód podziemnych

Celem monitoringu jakości wód podziemnych jest dostarczenie informacji o stanie chemicznym wód, śledzenie jego zmian oraz sygnalizacja zagrożeń, na potrzeby zarządzania zasobami wód podziemnych i oceny skuteczności podejmowanych działań ochronnych związanych z osiągnięciem dobrego stanu ekologicznego, określonego przez Ramową Dyrektywę Wodną (RDW).

W 2022 roku Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, przeprowadził monitoring diagnostyczny stanu chemicznego wszystkich 174 jednolitych części wód podziemnych. Próbkę wód podziemnych pobrano w 1404 punktach pomiarowych. Na terenie Gminy Czernichów zlokalizowano jeden punkt pomiarowy, w miejscowości Czernichów.

Oceny stanu chemicznego w jednolitych częściach wód podziemnych (JCWPd) i w poszczególnych punktach badawczych dokonano w 2019 roku, w oparciu o Rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 11 października 2019 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz. U. z 2019 roku, poz. 2148), które wyróżnia pięć klas jakości wód:

- klasa I – wody bardzo dobrej jakości,
- klasa II – wody dobrej jakości,
- klasa III – wody zadowalającej jakości,
- klasa IV – wody niezadowalającej jakości,
- klasa V – wody złej jakości.

Oraz dwa stany chemiczne wód ocenione na podstawie średniej wartości poszczególnych wskaźników ze wszystkich punktów zlokalizowanych w analizowanej JCWPd:

- stan dobry (klasy I, II i III),
- stan słaby (klasy IV i V).

W latach 2019-2022 badania wód podziemnych prowadzone były w oparciu o krajową sieć pomiarową modyfikowaną pod kątem dostosowania do wymagań Ramowej Dyrektywy Wodnej i sieć wojewódzką, uzupełniającą badania pod kątem ochrony Głównych Zbiorników Wód Podziemnych, wykorzystywanych na terenie gminy do celów pitnych.

W podsystemie monitoringu jakości wód podziemnych badania prowadzone były w ramach monitoringu diagnostycznego w odniesieniu do jednolitych części wód podziemnych uznanych za zagrożone nie osiągnięciem dobrego stanu chemicznego.

W 2022 roku na obszarze gminy zlokalizowano 1 punkt pomiarowy monitoringu jakości wód podziemnych w JCWPd 158. Był to punkt zlokalizowany w miejscowości Czernichów, na zabudowie wiejskiej. Określono końcową klasę jakości I – wody bardzo dobrej jakości.

4.4.1.5. Ochrona przed powodzią oraz skutkami suszy

Według Prawa wodnego (Dz. U. z 2022 r. poz. 2625, z późn. zm.) przez powódź rozumie się czasowe pokrycie przez wodę terenu, który w normalnych warunkach nie jest pokryty wodą, wywołane przez wezbranie wody w ciekach naturalnych, zbiornikach wodnych, kanałach oraz od strony morza, z wyłączeniem pokrycia przez wodę terenu wywołanego przez wezbranie wody w systemach kanalizacyjnych.

Główne zagrożenie powodziowe jest wywoływane dużą prędkością płynącej wody i jej energią, która powoduje niszczenia ciężkiej zabudowy koryt (opaski, mury, progi), a także budowli nad korytem rzek, takich jak kładki, przepusty, mosty i in. Przyczyną podtopień i powodzi są na ogół:

- bardzo intensywne opady burzowe (określane, jako oberwanie chmury), obejmujące najczęściej niewielkie obszary o dużych nachyleniach zboczy, powodujące gwałtowne i krótkotrwałe (do kilku godzin) lokalne wezbrania wód,
- opady rozlewne tj. trwające kilka dni opady o wysokim natężeniu (od kilkudziesięciu do 100 mm w ciągu doby), obejmujące większą część zlewni.

Od 1 stycznia 2018 roku, na podstawie ustawy Prawo Wodne z dnia 20 lipca 2017 roku (Dz. U. z 2022 r. poz. 2625, z późn. zm.), zostało utworzone Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie.

Zgodnie z art. 527 ustawy Prawo Wodne, z dniem wejścia w życie ustawy należności, zobowiązania, prawa i obowiązki Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej oraz regionalnych zarządów gospodarki wodnej zostały przejęte przez Wody Polskie.

Za działania związane z ochroną przeciwpowodziową odpowiada, zgodnie z ustawą Prawo wodne, Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, które jest również odpowiedzialne za prowadzenie działań informacyjnych i koordynację w razie powodzi lub suszy na podległym terenie.

W latach 2016–2018 dokonano przeglądu i aktualizacji wstępnej oceny ryzyka powodziowego (aWORP) w II cyklu planistycznym. Została ona zrealizowana w ramach projektu POIS.02.01.00-00-0014/16, finansowanego ze środków Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020, Oś priorytetowa II: Ochrona środowiska w tym adaptacja do zmian klimatu, Działanie 2.1 Adaptacja do zmian klimatu wraz z zabezpieczeniem i zwiększeniem odporności na klęski żywiołowe, w szczególności katastrofy naturalne oraz monitoring środowiska.

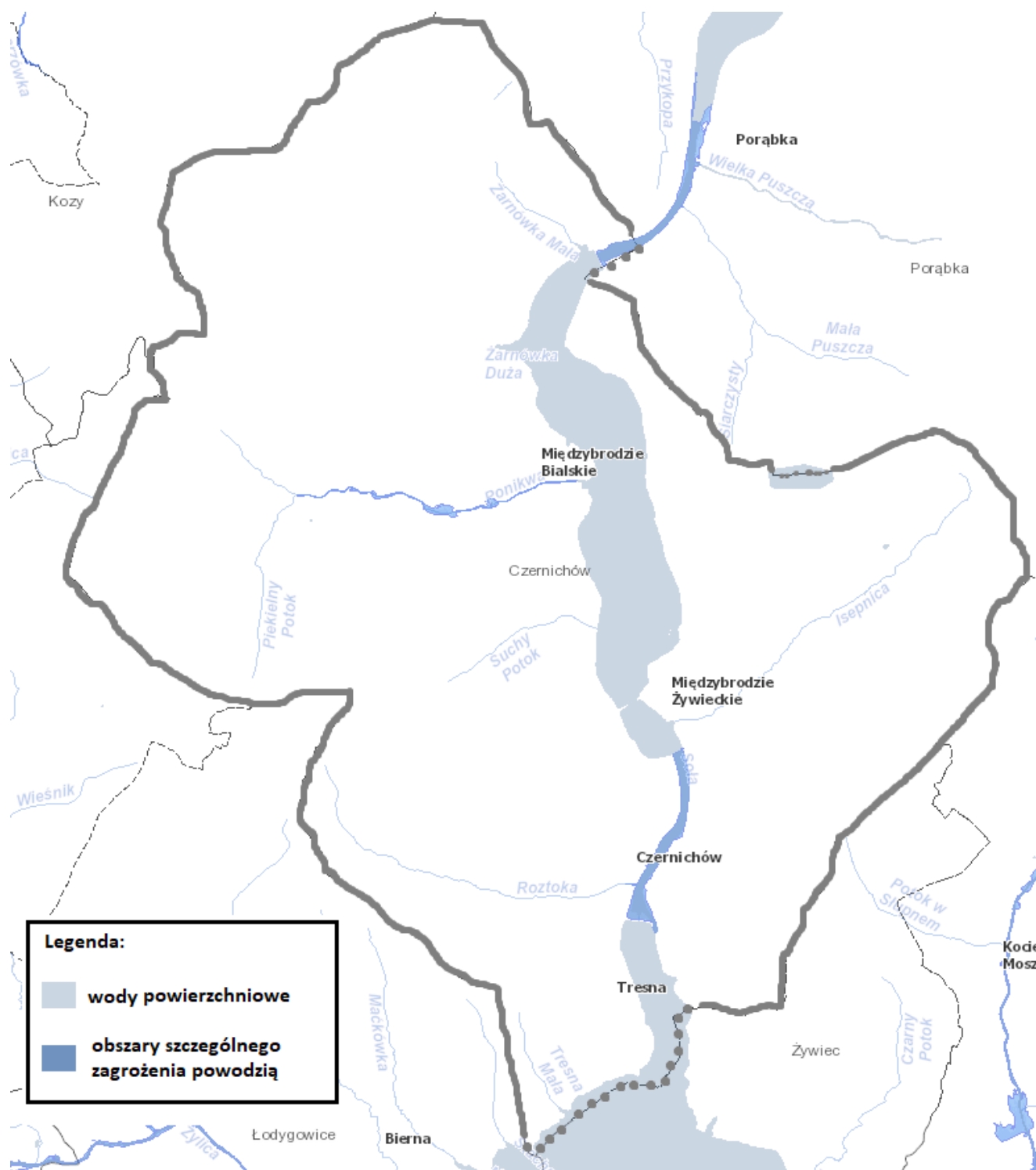
Na lata 2016–2022 został zaplanowany projekt pn.: „Przegląd i aktualizacja map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego”. MZP i MRP sporządzono zgodnie z obowiązującym rozporządzeniem Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej w sprawie opracowywania map zagrożenia powodziowego oraz map ryzyka powodziowego.

Zaktualizowane i nowe mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego (zgodnie z art. 171 ust. 5 ustawy Prawo wodne) zostały podane do publicznej wiadomości przez ich umieszczenie na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Ministerstwa Środowiska i Klimatu w dniu 22 października 2020 r. Są one dostępne na Hydroportalu Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie.

Zgodnie z mapami obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, udostępnionych przez Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej na terenie gminy Czernichów zagrożenie powodziowe występuje głównie w dolinie rzeki Soły. Zinventaryzowano tu:

- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat ($Q=10\%$),
- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat ($Q=1\%$),
- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat ($Q=0,2\%$).

Teren gminy jest w większości górzysty, gdzie występowanie powodzi jest zjawiskiem dość powszechnym. Zagrożenie to może być wywołane silnymi ulewami i deszczami nawalnymi połączonymi z burzami, które generują lokalne wezbrania na rzece Sole, a także mniej znaczące na potokach Żarnówka, Ponikiewka, Isepnica i Roztoka, przepływających przez teren Gminy. Rzeką Solą posiada wszystkie cechy rzeki górskiej, na które składają się spadek i ukształtowanie koryta oraz zmienność i tempo wahań stanów wody i przepływów. Do najgroźniejszych zjawisk należą duże powodzie letnie, zwykle na przełomie czerwca i lipca, wywołane kilkudniowymi intensywnymi opadami. Dodatkowo zimowe roztopy oraz specyfika zlewni sprawiają, iż jest to obszar o znacznym potencjale zagrożenia powodziowego. Głównym elementem zabezpieczenia przeciwpowodziowego terenu gminy są sztuczne jeziora: Międzybrodzkie i Żywieckie, które powstały dzięki budowie w przełomach rzeki Soły dwóch zapór/ elektrowni: w Porąbce oraz w Tresnej. Wchodzą one w skład 3 zbiorników w kaskadzie rzeki Soły. W granicach administracyjnych gminy znajduje się Jezioro Międzybrodzkie oraz część Jeziora Żywieckiego. W czasie wysokich stanów wody występuje zarówno zalewanie terenów sąsiadujących z korytem cieków jak i naruszanie brzegów w postaci zrywów, obrywów i zsuwów. Ze względu na duże zróżnicowanie ukształtowania oraz intensywność opadów zauważa się również na terenie całej gminy nasilenie erozji. Obecnie powierzchnię zlewni modelują głównie procesy wietrzenia fizycznego i chemicznego, osuwanie, erozja rzeczna.

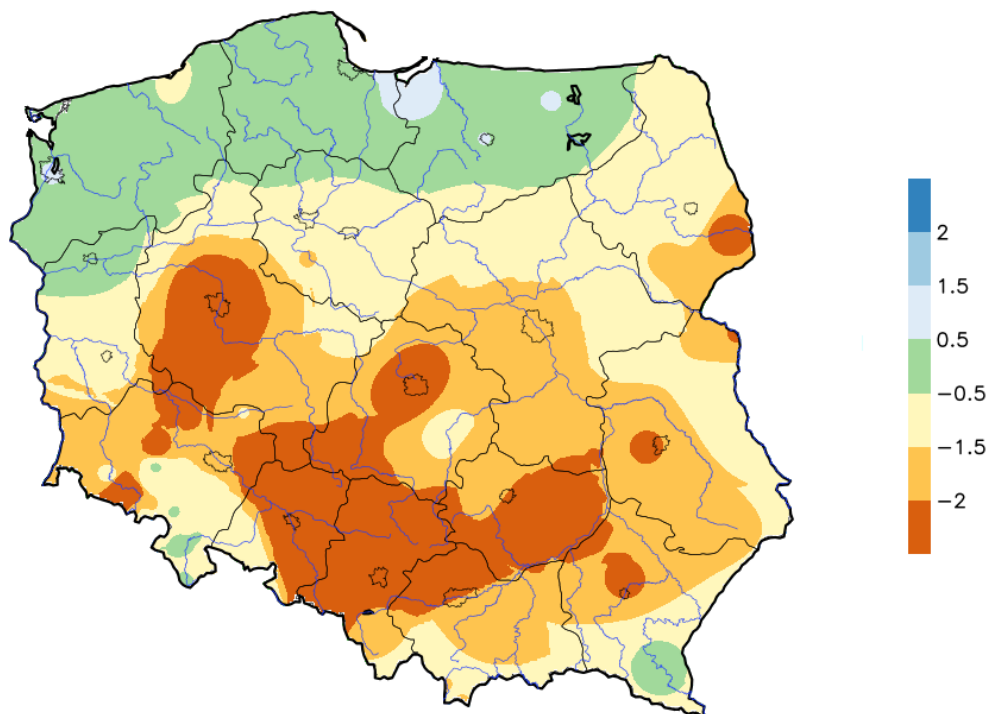
Rysunek 10 Obszar szczególnego zagrożenia powodziowego występującego na terenie gminy Czernichów

Źródło: https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gpmmap=gpPDF

Na terenie gminy jest zlokalizowany jeden magazyn przeciwpowodziowy, który jest w miarę potrzeb doposażany.

Niewątpliwie gospodarka wodna to również działania ukierunkowane na przeciwdziałanie negatywnym skutkom suszy. Najszerzy zakres wrażliwości na różne rodzaje suszy przypisano do sektora rolnictwa oraz środowiska i zasobów przyrodniczych. Rolnictwo jest wrażliwe na suszę glebową, zwaną też rolniczą, niemniej susza atmosferyczna również może skutkować zmniejszeniem plonów.

Biorąc to pod uwagę oraz uwzględniając ograniczoną dokładność oceny zagrożenia suszą glebową (ze względu na małą szczegółowość materiałów środowiskowych) przypisano do rolnictwa wrażliwość także na suszę atmosferyczną. Ponieważ rolnictwo wykorzystuje wody powierzchniowe i podziemne (hodowla, nawodnienia) jest też ono wrażliwe także na skutki suszy hydrologicznej i hydrogeologicznej (dot. obszarów, gdzie wykorzystywane w sektorze rolnictwa zasoby wód są zagrożone deficytem).

Rysunek 11 Rozkład przestrzenny wartości SPI na terenie kraju w czerwcu 2022 roku

Źródło: <http://posucha.imgw.pl>

Przedziały ostrości suszy atmosferycznej (wartości SPI) określa 4 stopniowa skala:

- normalny ($0,5 \div -0,5$),
- umiarkowanie suchy ($-0,5 \div -1,5$),
- bardzo suchy ($-1,5 \div -2$),
- ekstremalnie suchy ≤ -2 .

Na terenie gminy Czernichów przedział ostrości suszy atmosferycznej wyniósł od 0,5 do 1,5 tj. umiarkowanie suchy.

4.4.2. Analiza SWOT

Gospodarowanie wodami	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
dobrze zasoby wód powierzchniowych i podziemnych dobra jakość wód podziemnych (I klasa)	zły stan wód powierzchniowych miejscowe zagrożenie powodziowe wpływ zanieczyszczenia spoza terenu gminy na stan czystości wód
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
aktualizacje planów zarządzania ryzykiem powodziowym, realizowane w ramach II cyklu planistycznego dobra współpraca administratorami cieków wodnych w zakresie ich utrzymania zmiany prawa wodnego, w zakresie własności wód	zmiany klimatu i brak możliwości przeciwdziałania występowaniu zjawisk ekstremalnych niedostateczne rozpoznanie niekorzystnych oddziaływań człowieka na środowisko (np. W zakresie zanieczyszczeń obszarowych) zagrożenia skutkami suszy

Źródło: opracowanie własne

4.4.3. Cele i zadania środowiskowe w zakresie zrównoważonego gospodarowania wodami

Inwestycje w zakresie przeciwdziałania skutkom powodzi wykraczają znacznie poza możliwości Gminy Czernichów, możliwe jest jednak zwiększenie bezpieczeństwa powodziowego mieszkańców poprzez działania niezwiązane bezpośrednio z inwestowaniem w urządzenia przeciwpowodziowe.

W zasadzie wszystkie przedsięwzięcia można podzielić na czynne i bierne. Bardzo często ich rodzaj wymuszony jest własnością. Do działań biernych należą:

- monitoring powodziowy dla całej gminy oparty na koncepcji pozyskiwania skutecznej informacji o opadzie i odpływie w warunkach powodziowych, współpracujący z istniejącą i planowaną siecią IMiGW,
- system ostrzeżeń gwarantujący mieszkańcom i użytkownikom terenów zalewowych możliwie szybkie powiadomienie o nadchodzącym zagrożeniu,
- wyposażenie drużyn ratowniczych w specjalistyczny sprzęt niezbędny do efektywnego prowadzenia akcji przeciwpowodziowej, w tym wyposażenie magazynów ochrony przeciwpowodziowej,
- opracowanie materiałów informacyjnych z podstawowymi danymi umożliwiającymi identyfikację przez każdego mieszkańca obszaru zagrożenia powodziowego w jego otoczeniu.

Do działań aktywnych należą:

- bieżące remonty budowli regulacji rzek i potoków,
- bieżące remonty, stała konserwacja i renowacja przepustów, rowów i innych urządzeń odprowadzających wodę lub zabezpieczających odpływ,
- wycinka drzew i krzewów w korytach cieków, co przeciwdziała podnoszeniu się poziomu zwierciadła wód odpływowych oraz niszczeniu mostów i brzegowych ubezpieczeń rzek i cieków,
- systematyczne oczyszczanie z rumowiska koryt powyżej zapór przeciw rumowiskowych i stopni wodnych, stabilizujących dno cieków.

Za działania związane z ochroną przeciwpowodziową odpowiada, zgodnie z ustawą Prawo wodne, Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, które jest również odpowiedzialne za prowadzenie działań informacyjnych i koordynację w razie powodzi lub suszy na podległym terenie.

Ochronę przed powodzią prowadzi się zgodnie z planami ochrony przeciwpowodziowej na obszarze kraju, planami ochrony przeciwpowodziowej regionu wodnego, a w szczególności przez:

- zachowanie i tworzenie wszelkich systemów retencji wód, budowę i rozbudowę zbiorników retencyjnych, suchych zbiorników przeciwpowodziowych oraz polderów przeciwpowodziowych,

- racjonalne retencjonowanie wód oraz użytkowanie budowli przeciwpowodziowych, a także sterowanie przepływami wód,
- funkcjonowanie systemu ostrzegania przed niebezpiecznymi zjawiskami zachodzącymi w atmosferze oraz hydrosferze,
- kształtowanie zagospodarowania przestrzennego dolin rzecznych lub terenów zalewowych, budowanie oraz utrzymywanie wałów przeciwpowodziowych, a także kanałów ulgi.

Z analizy przeprowadzonej w rozdziale dotyczącym wód można stwierdzić, iż ich stan ulega powolnej poprawie. Oceniając te tendencje należy pamiętać, że o stanie wód powierzchniowych decydują nie tylko wskaźniki fizykochemiczne, ale i biologiczne czy hydromorfologiczne. Oznacza to, że przywrócenie czystości wodom powierzchniowym nie spowoduje automatycznie dobrego stanu wód. Przywrócenie właściwych dla danej części wód elementów biologicznych będzie często procesem bardziej długotrwałym.

W harmonogramie realizacji zadań własnych i monitorowanych zamieszczono zadania dotyczące prowadzenia monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych, działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach ochrony wód, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży, a także budowę, przebudowę, modernizację budowli przeciwpowodziowych oraz działania inwestycyjne i utrzymaniowe związane z melioracjami wodnymi szczegółowymi oraz rowami odwadniającymi tereny zurbanizowane.

4.5. Gospodarka wodno – ściekowa

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie gospodarki wodno-ściekowej.

Tabela 16 Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ

Cel zapisany w „PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CZERNICHÓW NA LATA 2018-2021 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2025“ System zrównoważonego gospodarowania wodami powierzchniowymi i podziemnymi, umożliwiający zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych regionu			
L.p.	Planowane zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Rozbudowa systemu sieci wodociągowej oraz kanalizacji sanitarnej w Międzybrodzu Bialskim w przysiółkach Zątki, Mysłajki, Ubocz, Waleczki i Nowy Świat	Gmina Czernichów W ramach realizacji zadania w 2021 roku wykonano: • budowę kanalizacji sanitarnej grawitacyjnej w Tresnej wzdłuż ul. Nad Jeziorem; koszt: 90 931,01 zł, • budowę kanalizacji sanitarnej grawitacyjnej wzdłuż DW 948 ul. Żywiecka w Tresnej Etap I; koszt: 48 278,05 zł, • budowę kanalizacji sanitarnej tłocznej wzdłuż DW 948 ul. Żywiecka w Międzybrodzu Bialskim Etap I; koszt: 40 000,00 zł. W 2022 roku natomiast wykonano: • budowę kanalizacji sanitarnej grawitacyjnej oraz tłocznej na terenie gminy Czernichów wzdłuż DW 948; koszt: 667 388,24 zł, • budowę i modernizację sieci wodociągowej na terenie Gminy Czernichów – na prace przygotowawcze do zadania wydatkowano 218,94 zł.	wydatki na zadania związane z kanalizacją sanitarną w latach 2021-2022 wyniosły 846 766,24 zł
2.	Modernizacja oczyszczalni ścieków w Czernichowie, Tresnej, Międzybrodzu Bialskim oraz budowa stacji przeróbki/ suszarni osadu	Gmina Czernichów W ramach realizacji zadania w 2020 roku realizowano inwestycję pn. Modernizacja oczyszczalni ścieków w Czernichowie etap II 2020 – ZUP Isepnica; Wydatkowano 63 866,33 zł. W roku 2021 ZUP „Isepnica” zakupiła beczkę asenizacyjną Meprozet o pojemności 3 000 l do wywozu nieczystości płynnych oraz wybudowała ok.140 m kanalizacji sanitarnej grawitacyjnej w Tresnej wzdłuż ul. Nad Jeziorem w Tresnej. W 2022 r. wykonano prace przygotowawcze do stworzenia programu funkcjonalno – użytkowego, wykonano badania geologiczne, pozyskano dane z państwowych zasobów kartograficznych i ewidencyjnych, etc. Modernizacja polega na zwiększeniu przepustowości oczyszczalni oraz przebudowie fragmentu sieci kanalizacji sanitarnej z uwzględnieniem wylotu (inwestycja realizowana w formie projektu buduj). Koszt zadania w 2022 r. wyniósł 2 320,10 złotych. Ponadto w roku 2022 dla potrzeb działania ZUP „Isepnica” zakupiono: • samochód osobowy Suzuki SX4; koszt: 13 500 zł, • samochód ciężarowy Fiat Ducato 3,5 t; koszt: 39 975 zł • ciągnik rolniczy Renault ERGOS przeznaczony do odśnieżania dróg gminnych; koszt: 84 000 zł, • samochód ciężarowy MAN 8.150 – wywrotka; koszt: 14 000 zł, • udzielono dotacji celowej dla ZUP Isepnica w wysokości 50 000,00 zł na zakup ciągnika.	zadanie w trakcie realizacji
3.	Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach	Gmina Czernichów Działania realizowane przy okazji edukacji ekologicznej związanej z tematyką ochrony klimatu i jakości powietrza, przyrody, ochrony wód powierzchniowych i podziemnych.	na bieżąco

	oszczędnego użytkowania wody oraz najważniejszych sprawach związanych z odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży		
4.	Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków	Gmina Czernichów Gmina Czernichów prowadzi rejestr zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków. Wg stanu na dzień 31.12.2022 r. na terenie gminy zlokalizowanych było 899 szt. zbiorników bezodpływowych i 48 szt. przydomowych oczyszczalni ścieków.	899 szt. zbiorników bezodpływowych 48 szt. przydomowych oczyszczalni ścieków
5.	Prowadzenie kontroli gospodarka ściekowej na posesjach prywatnych	Gmina Czernichów Co roku Gmina kontrolowała posesje w zakresie gospodarki ściekowej (1 ulica w każdej miejscowości). Nie wykryto nieprawidłowości.	-
6.	Prowadzenie kontroli przestrzegania przez podmioty warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi	WIOŚ w Katowicach W latach 2020-2022 na terenie gminy Czernichów przeprowadzono łącznie 36 kontroli przedsiębiorstw, w tym 13 w zakresie gospodarki ściekowej. W wyniku ww. kontroli stwierdzono 9 naruszeń. Nie zastosowano kar finansowych.	13 kontroli w zakresie gospodarki ściekowej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie gminy Czernichów

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy.

Tabela 17 Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie gospodarki wodno-ściekowej

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2017	Stan aktualny 2022*
1	Zwodociągowanie gminy	22%	22%
2	Skanalizowanie gminy	81,7%	83%
3	Długość kanalizacji sanitarnej	50,5 km	80,5 km
4	Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków	5 063	5 111
5	Wielkość komunalnych oczyszczalni ścieków	9 088 RLM	9 088 RLM
6	Ścieki oczyszczane odprowadzone ogółem	265 dam ³	280 dam ³
7	Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności ogółem	b.d.	243,4 dam ³
8	Długość sieci wodociągowej rozdzielczej	76,5 km	76,5 km

* dane GUS z 2021 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL 2023 rok oraz dane Gminy Czernichów

4.5.1. Opis stanu obecnego

4.5.1.1. Zaopatrzenie w wodę

Zaopatrzenie w wodę mieszkańców gminy jest realizowane głównie za pośrednictwem lokalnych ujęć wody pitnej oraz indywidualnych studni gospodarskich.

Zadania związane z obsługą gminnej infrastruktury wodociągowej na terenie Gminy Czernichów realizowane są przez Zakład Usługowo-Produkcyjny Gospodarki Wodno-Ściekowej „Isepnica” w Międzybrodziu Bialskim.

Dodatkowo na terenie gminy funkcjonują spółki wodne:

- Spółka Wodna nr 1 w Czernichowie, ul. Turystyczna Czernichów,
- Spółka Wodociągowa w Czernichowie, ul. Strażacka Czernichów,

- Spółka Wodociągowa w Międzybrodzu Bialskim, ul. Zdrojowa, przysiółek Ogórki,
- Spółka Wodno-Wodociągowa pod Hrobaczą Łąką, ul. Jutrzenki 9, Międzybrodzie Bialskie,
- Spółka Michalaki - Kosy - Groń, ul. Koniora 45 Międzybrodzie Bialskie.

Na terenie Gminy istnieją dwa źródła wody ze stacjami uzdatniania wody:

- Stacja Uzdatniania Wody w Międzybrodzu Żywieckim – zlokalizowana w Międzybrodzu Żywieckim i eksploatowana przez Zakład zaczęła funkcjonować na początku lat 70. Od tego czasu nie przeszła żadnej modernizacji ani większego remontu. Stacja Uzdatniania Wody w Międzybrodzu Żywieckim pracuje w następującym schemacie technologicznym: woda podziemna ujmowana jest przy pomocy studni głębinowych S-6 i S-7 oraz studni infiltracyjnych BE-2, BE-3, BE-4 i BE-5. Powyższe studnie są eksploatowane zespołowo. Woda ze studni pobierana jest za pomocą pomp głębinowych. Woda z 6 studni pompowana jest do obiektu przepompowni I, skąd tłoczona jest do Stacji Uzdatniania Wody i podlega filtracji w dwóch zbiornikach z filtrami wypełnionymi żwirkiem i piaskiem kwarcowym o pojemności 10 m³. Ze zbiorników filtracyjnych woda kierowana jest do zbiornika kontaktowego stanowiącego zbiornik hydroforowy o pojemności 10 m³, gdzie woda podlega dezynfekcji przez dozowanie chloratorem podchlorynu sodu. Uzdatniona woda kierowana jest do zbiornika retencyjnego o pojemności 240 m³, a następnie za pomocą dwóch pomp wirnikowych kierowana jest częściowo do sieci wodociągowej, a częściowo do zbiornika retencyjnego III stopnia i do sieci rozdzielczej.
- Stacja Uzdatniania Wody w Międzybrodzu Bialskim – zlokalizowana w Międzybrodzu Bialskim i eksploatowana przez Zakład zaczęła funkcjonować na początku lat 80. Stacja Uzdatniania Wody w Międzybrodzu Bialskim pracuje w następującym schemacie technologicznym: studnia kopana S-1 została wykonana w 1983 roku. Zlokalizowana jest ona w budynku hydroforni. Druga studnia SW-1 zlokalizowana jest ok 200 mb od budynku hydroforni. Woda z obydwu studni pompowana jest do stalowego zbiornika retencyjnego o pojemności 20m³. Na rurociągu dozowany jest podchloryn sodu, za pomocą mechanicznego chloratora. Dalej, dwiema niezależnie pracującymi pompami, woda podawana jest rurociągiem tłocznym do dwóch zbiorników hydroforowych o pojemności 3,5m³ każdy. Zbiorniki zostały wyposażone w instalację napowietrzającą.

Wody z powyższych stacji uzdatniania wód trafiają do 2 wodociągów komunalnych:

- w Międzybrodzu Bialskim – zasilany ze studni głębinowej. Wydajność studni zgodnie z pozwoleniem wodnoprawnym nr WOŚ-gw-6223/14/09 wydanym przez Starostę Żywieckiego, wynosi 85,9 m³/d. Ujęcie nie posiada możliwości rozbudowy ze względu na wykorzystany dopuszczalny pobór wody, szczególnie w okresie letnim pobór wynosi ok. 95% zasobów,
- w Międzybrodzu Żywieckim – zasilany wodami infiltracyjnymi z ujęcia „Isepnica”. Ujęcie to składa się z pięciu studni usytuowanych w korycie potoku Isepnica - czterech studni infiltracyjnych i jednej wierconej. Ujęcie ujmuje wody utworów czwartorzędu oraz z poziomu wodonośnego kredy (studnia wiercona) o łącznej wydajności 32,9 m³/h. Wydajność ujęcia zgodnie z pozwoleniem wodnoprawnym nr BOZN-gw-6223/12/01 wydanym przez Starostę Żywieckiego, wynosi 500 m³/d. Ujęcie nie posiada możliwości rozbudowy ze względu na wykorzystany dopuszczalny pobór wody.

Stopień zwodociągowania gminy na dzień 31.12.2022 r. wynosi ok. 22 %. Długość gminnej sieci wodociągowej wynosi 76,5 km, w tym:

- 11,1 km to sieć komunalna,
- 15,4 km to sieć lokalna (w administracji Spółek Wodnych),
- 50 km to sieć prywatna.

Do gminnej sieci wodociągowej przyłączonych jest 556 budynków mieszkalnych i zamieszkania zbiorowego, w tym 197 szt. w sołectwie Międzybrodzie Bialskie oraz 359 szt. w sołectwie Międzybrodzie Żywieckie. Zgodnie z danymi GUS na dzień 31.12.2022 r. z gminnej sieci wodociągowej korzystało 2 954 osób.

Sołectwa Czernichów i Tresna nie są zaopatrzone w gminną sieć wodociągową.

Tereny zabudowy rozproszonej oraz położonej w górnym biegu potoków, zaopatrywane są w wodę z ujęć lokalnych. Tereny zabudowy złożonej z kilku lub kilkunastu budynków mieszkalnych czy użytkowych zaopatrywane są z lokalnych wodociągów grawitacyjnych. Pobór wody do tych wodociągów jest w 30% z ujęć powierzchniowych, a w 70% z poboru wód podziemnych. Niewielki procent mieszkańców korzysta ze studni kopanych i głębinowych.

Zużycie wody w gminie w ostatnich latach utrzymuje się na podobnym poziomie, tj.:

- w 2019 roku – 254,6 dam³,
- w 2020 roku – 196,7 dam³,
- w 2021 roku – 208,1 dam³.

Zarówno woda surowa jak i woda wodociągowa są regularnie badane zgodnie z harmonogramem badań zatwierdzonym przez PPIS w Żywcu oraz monitoringiem wewnętrznym przedsiębiorstw i spółek dostarczających wodę na terenie gminy. Woda dostarczana do gminnej sieci wodociągowej spełnia wymagania określone w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. 2017 poz. 2294).

Ponadto Zakład Usługowo-Produkcyjny Gospodarki Wodno-Ściekowej „ISEPNICA” zleca badania wody przeznaczonej do spożycia Laboratorium AQUA S.A. z siedzibą w Bielsko-Białej.

4.5.1.2. Odbiór ścieków

Stopień skanalizowania Gminy Czernichów na dzień 31.12.2022 r. wynosił ok. 83%. Długość sieci kanalizacji sanitarnej wynosiła 80,5 km, w tym:

- 50,5 km w sołectwie Międzybrodzie Bialskie,
- 17,0 km w sołectwie Międzybrodzie Żywieckie,
- 8,8 km w sołectwie Czernichów,
- 4,2 km w sołectwie Tresna.

Z sieci kanalizacji sanitarnej wg stanu na dzień 31.12.2022 r. (GUS) korzystało 5 471 mieszkańców gminy. Łącznie do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania podłączonych było 1 979 budynków. W 2022 roku wybudowano 26 przyłączy kanalizacyjnych.

Zadania związane z obsługą infrastruktury kanalizacyjnej na terenie Gminy Czernichów realizowane są przez Zakład Usługowo-Produkcyjny Gospodarki Wodno-Ściekowej „Isepnica” w Międzybrodziu Bialskim. Do zadań Zakładu należy utrzymanie urządzeń gospodarki wodno-ściekowej, zaopatrzenie mieszkańców w wodę i odprowadzenie ścieków. Zakład koncentruje się na pracach zabezpieczających, profilaktycznych, realizuje stały nadzór nad infrastrukturą wodno-kanalizacyjną w Gminie Czernichów. Właścicielem ścieków jest Gmina Czernichów.

Na terenie gminy znajduje się 12 pompowni ścieków:

- Mała Tresna – 3 przepompownie – łączna wydajność – 65 m³/d,
- Czernichów – 2 przepompownie – łączna wydajność – 340 m³/d,
- Międzybrodzie Żywieckie (oczyszczalnia ścieków w Międzybrodziu Bialskim ul. Energetyków 2) – 2 przepompownie – łączna wydajność 200 m³/d,
- Międzybrodzie Bialskie ul. Ekologiczna – 5 przepompowni – łączna wydajność – 950m³/d.

Ilość ścieków komunalnych z terenu gminy zarówno tych dowożonych jak i odprowadzanych kanalizacją sanitarną w ostatnich latach systematycznie wzrasta. W latach 2020-2022 na terenie gminy wytworzono 861 dam³ ścieków komunalno-bytowych, w tym w:

- 2020 roku – 283 dam³,
- 2021 roku – 298 dam³,
- 2022 roku – 280 dam³.

Ścieki komunalne z terenu gminy są oczyszczane przez 4 komunalne oczyszczalnie ścieków:

- przepływowa mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków z tlenową przeróbką nadmiernego osadu o przepustowości 600 m³/d zlokalizowana w Międzybrodziu Bialskim. Odbiornikiem ścieków oczyszczonych jest Jezioro Międzybrodzkie. Użytkownikiem oczyszczalni jest Zakład Usługowo-Produkcyjny Gospodarki Wodno-Ściekowej „Isepnica” w Międzybrodziu Żywieckim. Podłączonych jest do niej około 1 089 budynków. Jest to najmłodsza oczyszczalnia na terenie gminy,
- oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna oparta na technologii oczyszczania ścieków w reaktorach SBR z wykorzystaniem metody osadu czynnego z biologicznym usuwaniem związków biogenych przy chemicznym wsparciu procesu usuwania fosforu flokulantem PIX o wydajności 350 m³/d zlokalizowana

w Międzybrodzu Bialskim przy ul. Energetyków Odbiornikiem ścieków oczyszczonych jest Jezioro Międzybrodzkie. Użytkownikiem oczyszczalni jest Zakład Usługowo – Produkcyjny Gospodarki Wodno-Ściekowej „Isepnica” w Międzybrodzu Żywieckim. Oczyszczalnia obsługuje wieś Międzybrodzie Żywieckie. Jest do niej podłączonych około 471 budynków,

- przepływowa mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków podziemna typu „COV 3 x 80-TURBO SH” o przepustowości 240 m³/d, której technologia oparta na metodzie osadu czynnego z usuwaniem związków biogenych przy chemicznym wsparciu procesu usuwania fosforu flokulantem PIX zlokalizowana w Czernichowie przy ul. Sanitarnej. Obecnie do oczyszczalni dopływa od 68 m³/d do 80 m³/d ścieków. Odbiornikiem ścieków oczyszczonych jest Jezioro Międzybrodzkie. Użytkownikiem oczyszczalni jest Zakład Usługowo - Produkcyjny Gospodarki Wodno-Ściekowej „Isepnica” w Międzybrodzu Żywieckim. Jest do niej podłączonych 316 budynków,
- przepływowa biologiczna oczyszczalnia ścieków zlokalizowana w Tresnej przy ul. Nad Jeziorem, o przepustowości 60 m³/dobę, której technologia oparta na metodzie osadu czynnego z usuwaniem związków biogenych przy chemicznym wsparciu procesu usuwania fosforu flokulantem PIX. Obecnie do oczyszczalni dopływa ok. 30 m³/d ścieków. Odbiornikiem ścieków oczyszczonych jest Jezioro Żywieckie. Użytkownikiem oczyszczalni jest Zakład Usługowo-Produkcyjny Gospodarki Wodno - Ściekowej „Isepnica” w Międzybrodzu Żywieckim. Podłączonych jest do niej 109 budynków. Zakład posiada także kanalizację sanitarną w przysiółku w Tresnej zakończonej zbiornikiem, z których ścieki dowożone są na inne oczyszczalnie. Podłączone są do niej 22 budynki.

Poza wymienionymi oczyszczalniami ścieków, na terenie Gminy funkcjonują również oczyszczalnie ścieków dla ośrodków wczasowych. Są to przeważnie oczyszczalnie kontenerowe typu: KOS, ELIOT, TMB oraz biologiczne. Wydajność pracy tych oczyszczalni jest różna, często zła, spowodowana sezonową działalnością ośrodków wczasowych.

Na terenach pozbawionych dostępu do sieci kanalizacyjnej lub gdzie budowa sieci kanalizacyjnej jest ekonomicznie niekorzystna, budowane są zbiorniki bezodpływowe lub przydomowe oczyszczalnie ścieków. Gmina Czernichów prowadzi ewidencję szamb i przydomowych oczyszczalni ścieków. Zgodnie z danymi gminy, wg stanu na koniec 2022 roku na terenie gminy zlokalizowanych jest:

- 899 zbiorników bezodpływowych,
- 48 przydomowych oczyszczalni ścieków,
- 2 stacje zlewne.

W latach 2019-2022 Gmina Czernichów nie prowadziła wsparcia dla mieszkańców w zakresie budowy nowych przydomowych oczyszczalni ścieków.

Zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2022 r. poz. 2625, z późn. zm.) wszystkie uchwalone aglomeracje należało zaktualizować do końca 2020 r. i przyjąć nową uchwałę, a w razie konieczności również dokonać zmiany obszarów i granic aglomeracji.

Obszar gminy Czernichów należy do aglomeracji „Międzybrodzie Bialskie” przyjętej uchwałą uchwała nr XXIV/206/2020 Rady Gminy Czernichów z 14 grudnia 2020 roku.

Jest to aglomeracja o równoważnej liczbie mieszkańców 3 641 RLM obejmująca tereny położone w gminie Czernichów z oczyszczalnią ścieków komunalnych w Międzybrodzu Bialskim.

Zadania w gospodarce ściekowej wynikają ze zobowiązań międzynarodowych Polski i zapisów Prawa Wodnego oraz aktualnego stanu gospodarki ściekowej. Działania inwestycyjne wyznacza także Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych.

Rada Ministrów przyjęła aktualizację Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych w 2022 roku (VI AKPOŚK). W przyjętej przez rząd aktualizacji ujęte zostały 1 524 aglomeracje oraz wykaz planowanych przez nie inwestycji, które mają przyczynić się do ograniczenia zrzutów niedostatecznie oczyszczanych ścieków i ich niekorzystnego wpływu na stan środowiska wodnego. W VI AKPOŚK oszacowano potrzeby i określono działania na rzecz wyposażenia aglomeracji w systemy kanalizacyjne i oczyszczalnie ścieków komunalnych. Jednostki samorządu terytorialnego powinny zrealizować zaplanowane inwestycje oraz osiągnąć efekt ekologiczny do końca 2027 r.

Aglomeracja Czernichów została zaliczona do priorytetu PP. W ramach Master Planu na terenie aglomeracji, w gminie Czernichów wpisano jedną inwestycję w obrębie gospodarki wodno-ściekowej tj. „Modernizacja oczyszczalni ścieków w Międzybrodziu Bialskim w zakresie gospodarki osadami”.

4.5.2. Analiza SWOT

Gospodarka wodno-ściekowa	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
budowa sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej wysoki stopień skanalizowania gminy	bardzo niski stopień zwodociągowania gminy część zbiorników bezodpływowych i szamb w złym stanie technicznym
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
integracja z UE i wpływ środków pomocowych, regulacje ogólnokrajowe i międzynarodowe zobowiązujące do podniesienia jakości środowiska	niedostateczne rozpoznanie niekorzystnych oddziaływań człowieka na środowisko (np. w zakresie zanieczyszczeń obszarowych) niedostateczna pula środków finansowych

Źródło: opracowanie własne

4.5.3 Cele i zadania środowiskowe w zakresie gospodarki wodno-ściekowej

Podstawowym działaniem w zakresie gospodarki wodno-ściekowej jest likwidacja lub ograniczenie oddziaływania źródeł zanieczyszczenia wód powierzchniowych – punktowych, obszarowych i liniowych. Głównym czynnikiem zagrażającym czystości wód jest nieuporządkowana gospodarka ściekowa, stąd też priorytetowym działaniem będą inwestycje z tego zakresu oraz działania racjonalizujące użytkowanie wody.

W celu poprawy jakości wód powierzchniowych, konieczna będzie likwidacja niekontrolowanych zrzutów ścieków bytowych do rzek i potoków płynących przez teren gminy Czernichów. W tym celu należy wykonać szczegółową inwentaryzację punktów zrzutu ścieków oraz systematycznie ją aktualizować. Następnym, niezwykle ważnym zadaniem jest inwentaryzacja stanu technicznego zbiorników bezodpływowych (szamb). Zdarza się, że zbiorniki te są nieszczelne i są źródłem zanieczyszczenia wód.

W zakładach produkcyjnych, również w tych małych, należy promować wprowadzanie zamkniętych obiegów wody jako elementu pozwalającego na ograniczenie zrzutu zanieczyszczonych wód do środowiska, a także zmiany technologii i poprawę stanu zakładowych sieci wodociągowych.

W zakresie ochrony wód podziemnych jednym ze sposobów ochrony biernej będzie przestrzeganie zasad ustalonych dla stref i obszarów ochronnych ujęć wód podziemnych, na których obowiązują zakazy, nakazy i ograniczenia w zakresie korzystania z wody i użytkowania gruntów. Strefa ochrony bezpośredniej (grupa bezwzględnie obowiązujących nakazów) ma na celu eliminację zagrożenia powstającego w związku z ujęciem wody. Ustalenia związane z ochroną wód podziemnych przed zanieczyszczeniem zawarte powinny zostać w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Zadania w gospodarce ściekowej wynikają ze zobowiązań międzynarodowych Polski (stanowisko negocjacyjne w negocjacjach z UE w sprawie wdrażania Dyrektywy 91/271/EWG) i zapisów Prawa Wodnego oraz aktualnego stanu gospodarki ściekowej. Działania inwestycyjne wyznacza Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych oraz Master Plan – aktualizacja z 2022 roku.

4.6. Zasoby geologiczne

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie zasobów geologicznych.

Tabela 18 Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ

Cel zapisany w „PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CZERNICHÓW NA LATA 2018-2021 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2025“			
Racjonalna gospodarka zasobami geologicznymi			
L.p.	Zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Prowadzenie obserwacji terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz terenów, na których występują te ruchy, a także prowadzenie rejestru zawierającego informacje o tych terenach (art. 118 ust. POŚ)	Starosta Żywiecki Starosta Żywiecki prowadzi rejestr terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz terenów, na których występują te ruchy. Jest on prowadzony w oparciu o zapisy ustawy Prawo ochrony środowiska oraz obowiązujące w tym zakresie przepisy wykonawcze (Rozporządzenie Ministra Klimatu). Rejestr jest na bieżąco aktualizowany o nowopowstałe osuwiska lub uaktywnienie się już udokumentowanych osuwisk. Rejestr jest dostępny w BIP Starostwa Powiatowego w Żywcu.	na bieżąco
2.	Realizacja III etapu Systemu Oslony Przeciwośuwiskowej SOPO, jako programu monitoringu terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi i prowadzenia rejestrów zawierających informacje o terenach zagrożonych procesami osuwiskowymi	Państwowy Instytut Geologiczny Oddział Karpacki W okresie raportowania na terenie Gminy Czernichów, w ramach projektu SOPO nie prowadzono żadnych prac związanych z opracowaniem map osuwisk i terenów zagrożonych. Na terenie gminy znajduje się 131 osuwisk objętych monitoringiem w ramach projektu SOPO oraz 26 terenów zagrożonych.	131 osuwisk 26 terenów zagrożonych
3.	Realizacja projektów inwestycyjnych związanych z zabezpieczeniem i stabilizacją osuwisk zagrażających zabudowie i infrastrukturze	Gmina Czernichów ZDW w Katowicach PZD w Żywcu Nie realizowana zadania w ostatnich 3 latach.	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie gminy Czernichów

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy.

Tabela 19 Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie zasobów geologicznych

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2017	Stan aktualny 2022 *Bilans zasobów kopalin na koniec 2021 roku
1	Wydobycie surowców naturalnych	0 tys. Mg	0 tys. Mg
2	Grunty zrekultywowane w danym roku - powierzchnia	0 ha	0 ha
3	Powierzchnia gruntów wymagających rekultywacji (według Bazy terenów poprzemysłowych i zdegradowanych https://opitpp.orsip.pl/imap)	0 ha	0 ha

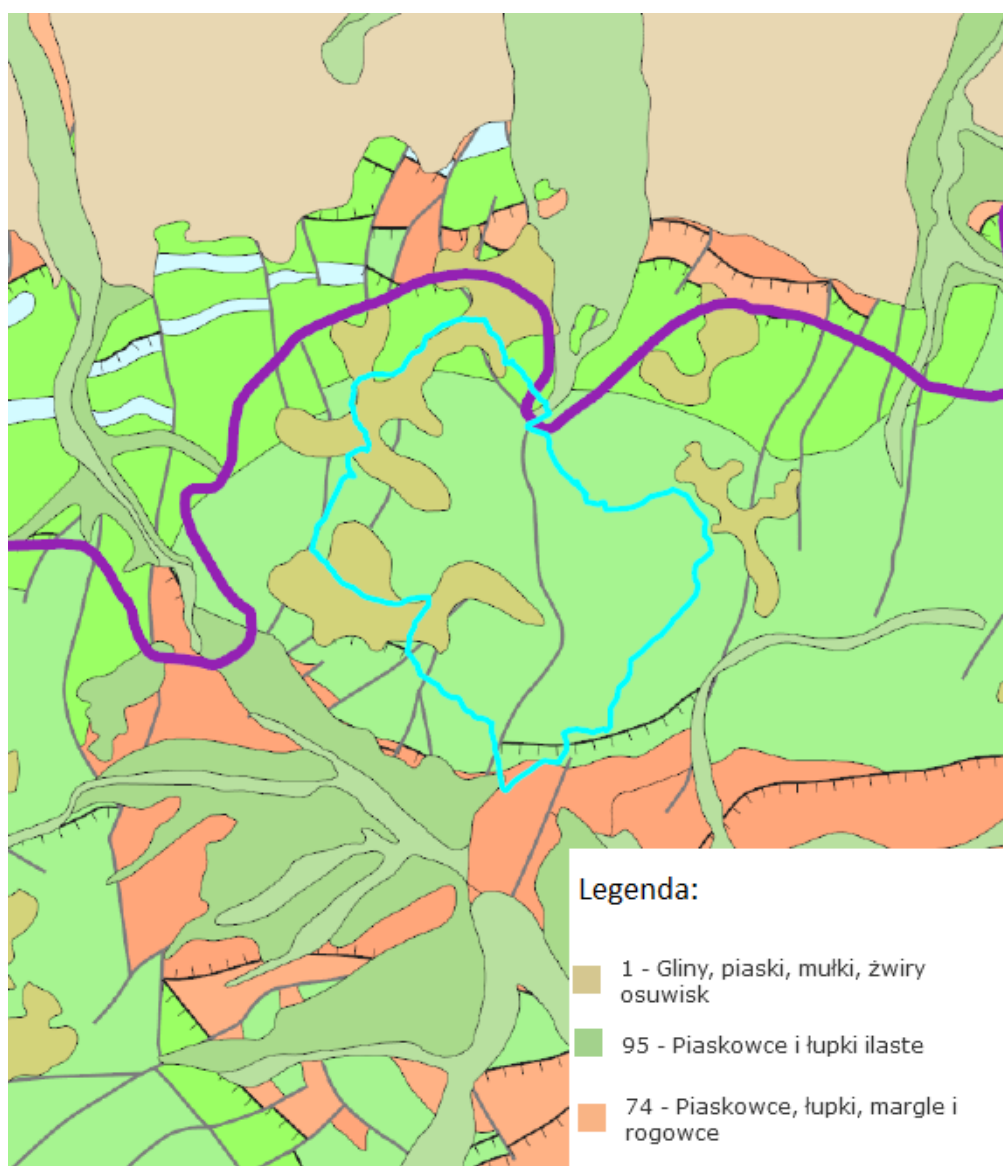
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

4.6.1. Opis stanu obecnego

4.6.1.1. Budowa geologiczna

Warunki geologiczne zostały opisane na podstawie objaśnień do szczegółowej mapy geologicznej Polski w skali 1:50 000, arkusz 1012 – Bielsko-Biała (M-34-75-C) opracowanej przez PIG-PIB.

Obszar arkusza Bielsko-Biała pod względem geograficznym znajduje się na terenie Karpat zachodnich i obejmuje zróżnicowane regiony geomorfologiczne: Kotlinę Żywiecką, Beskid Mały i Beskid Śląski. Rzeźba tego obszaru charakteryzuje się dużym urozmaicheniem. Na zachodzie i północy występuje obszar o cechach krajobrazu górskiego, charakteryzujący się wysokimi grzbieciami. Są to Beskid Śląski i Beskid Mały. W środkowej i południowej części obszaru arkusza rzeźba ma wyraźne cechy krajobrazu pogórskiego o znacznie mniejszych deniwelacjach. Jest to Kotlina Żywiecka, która Bramą Wilkowicką w części północnej obszaru łączy się z Pogórzem Śląskim, którego częścią jest Pogórze Bielskie. Najwyższym punktem jest szczyt Skrzyczne (1256,9 m n.p.m.), znajdujący się na terenie Beskidu Śląskiego. Najniższy punkt, w dolinie Soły przy północnej granicy obszaru arkusza na północ od Porąbki, położony jest około 290 m n.p.m. Deniwelacje na obszarze arkusza dochodzą do 967 m.

Rysunek 12 Budowa geologiczna obszaru gminy Czernichów na podstawie mapy geologicznej Polski

Źródło: Źródło: www.geologia.pgi.gov.pl, dostęp czerwiec 2023 rok

Utwory czwartorzędowe na obszarze arkusza reprezentowane są przez różnowiekowe osady rzeczne tworzące złożony system tarasów rzecznych, koluwia osuwiskowe, gliny różnej genezy, osady lodowcowe oraz współczesne osady rzeczno-jeziorne. Obszar dorzecza Soły należy do najslabiej poznanych pod względem wykształcenia i genezy utworów czwartorzędowych. W Kotlinie Żywieckiej tarasy występujące w dolinach Soły i jej dopływów tworzą złożony system stopni skalno-akumulacyjnych i akumulacyjnych. Stosunkowo dobrze wykształcony system tarasów można obserwować w dolinach Leśnianki, Żylicy i Białej. W górnej części występuje tu system tarasów skalno-akumulacyjnych, a w dolnej również tarasy akumulacyjne. Ważnym elementem jest próg Beskidu Śląskiego i Beskidu Małego. U wylotu dolin z Beskidu Śląskiego występuje wiele różnowiekowych stożków napływowych.

Łupki i piaskowce cienkoławicowe (warstwy godulskie górne) reprezentowane są głównie przez piaskowce cienko-, rzadziej średnioławicowe, barwy szarozielonkawej. Miejscami są one wapniste, zazwyczaj drobnoziarniste, złożone głównie z kwarcu i niewielkiej ilości skaleni. Spotyka się również poziomy znacznie wzbogacone w glaukonit, o wyraźniejszym zielonym zabarwieniu. Łupki rozdzielające piaskowce są najczęściej ilaste, barwy szarej, ciemnoszarej bądź zielonkawej, występują w pakietach 30-40-centymetrowych. Zarówno piaskowce, jak i łupki często zawierają muskowit, w łupkach doskonale widoczny na powierzchniach oddzielności. Utwory tego ogniwa rozprzestrzenione są wzdłuż południowych stoków Beskidu Małego, od Wilkowic po Oczków, a ich miąższość wynosi około 400 m.

4.6.1.2. Surowce naturalne

Zasady poszukiwania, dokumentowania oraz korzystania z kopalin regulowane są przepisami ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2023 r. poz. 633). W ustawie tej rozstrzygnięto sprawę własności złóż kopalin oraz uregulowano problem ochrony zasobów poprzez wymóg ujmowania ich w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz obowiązek kompleksowego i racjonalnego wykorzystania kopalin.

Posiadający koncesję na wydobywanie złóż kopalin jest zobowiązany zastosować środki niezbędne zarówno do ochrony złóż jak i do ochrony wód powierzchniowych i podziemnych a także do ochrony powierzchni ziemi. Po zakończonej eksploatacji zobowiązany jest prowadzić rekultywację oraz przywracać do właściwego stanu elementy przyrodnicze. Obszary poeksploatacyjne należy sukcesywnie i na bieżąco poddawać rekultywacji. Obowiązek ten ciąży na osobie powodującej utratę albo ograniczenie wartości użytkowej gruntu. Koszty rekultywacji ciążą na sprawcy.

W 2022 roku zostały opracowane mapy rozmieszczenia wszystkich surowców na terenie całej polski pn. „Bilans złóż zasobów kopalin w Polsce według stanu na 30 grudnia 2021 roku”. Według „Bilansu...” na obszarze Gminy Czernichów zlokalizowany jest jedynie fragment złoża „Kozy”. Jest to nieeksploatowane złożo kamienia łamanego i bocznego o zasobach bilansowych 23 806 tys. ton (położone w większości na terenie gminy Kozy).

Na terenie Gminy Czernichów żadna firma będąca w kompetencji Starosty Żywieckiego nie posiada aktualnych decyzji na eksploatację/ poszukiwanie kopalin. Zgodnie z art. 161 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (Dz.U. 2023 r. poz. 633) organem administracji geologicznej pierwszej instancji jest marszałek województwa. Do starosty należą m.in. sprawy dotyczące złóż kopalin nieobjętych własnością górnictw, poszukiwanych lub rozpoznanych na obszarze do 2 ha w celu wydobywania metodą odkrywkową do 20 000m³ w roku kalendarzowym i bez użycia środków strzałowych.

Marszałek Województwa Śląskiego działający jako organ koncesyjny, nie udzielił koncesji na eksploatację kopalin na terenie gminy Czernichów.

Dla terenu województwa Śląskiego działa OPI-TPP, interaktywna regionalna baza danych o terenach przemysłowych i zdegradowanych (www.orsip.pl). Realizatorem projektu jest Główny Instytut Górnictwa. Baza danych Systemu zawiera informacje w postaci warstw informacyjnych o terenach przemysłowych i przemysłowych oraz elementach środowiska naturalnego i ich stanie. Portal integruje różne obszary wiedzy oraz informacje w zakresie efektywnego planowania przestrzennego i zarządzania terenami przemysłowymi. Ideą portalu jest poprawa Systemu zarządzania środowiskiem w województwie śląskim, integracja działań na

rzecz zrównoważonego rozwoju oraz powszechny i nieodpłatny dostęp społeczeństwa do informacji o środowisku. Według danych zamieszczonych w ogólnopolskiej Platformie Informacji dotyczącej terenów przemysłowych i zdegradowanych na terenie gminy Czernichów brak jest terenów przemysłowych.

Zgodnie z sprawozdaniem RRW-11 z realizacji przepisów ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych w zakresie wyłączenia gruntów z produkcji rolnej, rekultywacji i zagospodarowania gruntów oraz zasobów i eksploatacji złóż torfów na terenie gminy Czernichów w latach 2019-2022 nie były prowadzone prace rekultywacyjne. Aktualnie nie obowiązują żadne decyzje ustalające kierunek rekultywacji, które zostały wydane przez Starostę Żywieckiego i dotyczą terenu Gminy Czernichów.

4.6.1.2 Osuwiska

W Państwowym Instytucie Geologicznym od 2006 roku realizowany jest projekt System Osłony Przeciwosuwiskowej (SOPO). Celem projektu jest rozpoznanie i udokumentowanie wszystkich osuwisk oraz terenów zagrożonych ruchami masowymi w Polsce. Wyniki Projektu są przedstawiane na mapach topograficznych w skali 1: 10 000 i są pomocne w ocenie ryzyka osuwiskowego, czyli w ograniczeniu szkód i zniszczeń wywołanych rozwojem osuwisk poprzez zaniechanie budownictwa drogowego i mieszkaniowego w obrębie aktywnych i okresowo aktywnych osuwisk. Dla terenów osuwisk i terenów zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych wymagane jest opracowanie szczegółowych dokumentów geologiczno – inżynierskich.

Stosownie do obowiązku wynikającego z art. 110a ustawy POŚ Starosta prowadzi obserwacje terenów zagrożonych ruchami masowymi oraz terenów, na których występują te ruchy, a także rejestr zawierający informacje o tych terenach na podstawie bazy Systemu Osłony Przeciwosuwiskowej (SOPO) – Rejestr terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz terenów, na których występują te ruchy. W 2020 r. Państwowy Instytut Geologiczny Państwowy Instytut Badawczy przekazał „Mapę osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi w skali 1: 10 000 – powiat żywiecki, woj. śląskie”.

Aktualnie powiat żywiecki prowadzi rejestr osuwisk na terenie wszystkich gmin należących do powiatu żywieckiego. Rejestr jest dostępny w BIP Starostwa Powiatowego w Żywcu.

Zgodnie z danymi ww. Bazy SOPO oraz „Mapą osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi w skali 1: 10 000 – powiat żywiecki, województwo śląskie” aktualnie na terenie gminy Czernichów zarejestrowano 131 osuwisk oraz 26 terenów zagrożonych ruchami masowymi.

Obszary osuwisk aktywnych oraz okresowo aktywnych powinny być z zasady wyłączone z planowanej zabudowy. Dla ochrony przed potencjalnymi zagrożeniami osuwiskowymi i osuwaniem się mas ziemnych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego gminy wprowadzono zapisy ograniczające zagospodarowanie terenów osuwiskowych i predestynowanych do powstawania osuwisk.

Wyniki zawarte z raportu z prac monitoringowych na osuwisku Międzybrodzie B. Łaski z 2021 roku świadczą o ciągłej aktywności osuwiska. Pomiar przemieszczeń powierzchniowych ujawniają aktualne ruchy koluwiów w dolnej części (GNSS) i zachodnim fragmencie osuwiska (NSL). Z pomiarów wgłębnych (inklinometrycznych) wynika nieznaczne uspokojenie dynamiki ruchu, szczególnie w głębszych strefach osuwiska, choć i tak w górnej części osuwiska kilkumilimetrowe przemieszczenia obserwuje się na głębokościach 26 i 39 m. Automatyczne urządzenia ostrzegawcze zlokalizowane w środkowej części osuwiska nie wykazały w 2021 roku przekroczeń progów alarmowych.

4.6.2. Analiza SWOT

Zasoby geologiczne	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
aktualne mapy osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi	występowanie zagrożenia osuwiskowego ograniczenia w budownictwie ze względu na możliwość osuwania się mas ziemnych
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
wykluczenie zabudowy na aktywnych terenach osuwiskowych możliwość rozwoju turystycznego dzięki ukształtowaniu terenu i atrakcyjnej rzeźbie	zagrożenie aktywnych osuwisk zagrożenie dla budynków i infrastruktury w związku z osuwiskami

Źródło: opracowanie własne

4.6.3. Cele i zadania środowiskowe z zakresu zarządzania zasobami geologicznymi

W ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tj. Dz. U. z 2022 r. poz. 2556 z późn. zm.) oraz ustawie z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (Dz. U. z 2020, poz. 2187) a także w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 roku Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2023, poz. 633), dokonano regulacji dotyczących ochrony zasobów środowiskowych pod względem szkód i odpowiedzialności za działania naprawcze, a także ochrony złóż kopalin, wód podziemnych i innych składników środowiska w związku z wykonywaniem prac i robót geologicznych i wydobywaniem kopalin.

W ustawie tej rozstrzygnięto także sprawę własności złóż kopalin oraz uregulowano problem ochrony zasobów poprzez wymóg ujmowania ich w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz obowiązek kompleksowego i racjonalnego wykorzystania kopalin. Na obszarze gminy zlokalizowany jest fragment jednego nieeksploatowanego złoża kamienia łamanego i bocznego.

Na terenie gminy Czernichów rozpoznano i udokumentowano 131 osuwisk oraz 26 terenów zagrożonych ruchami masowymi. W związku z tym w harmonogramie realizacji zadań własnych wpisano potrzebę umieszczania odpowiednich zapisów w MPZP, a w harmonogramie zadań monitorowanych powiatu zapisano kontynuację prowadzenia rejestru oraz zadanie polegające na kontynuacji Systemy Osłony Przeciwosuwiskowej SOPO. Zadanie to realizowane będzie przez Państwowy Instytut Geologiczny w ramach środków budżetu państwa przyznanych na realizację tego działania.

4.7. Gleby i tereny rolnicze

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie gleb.

Tabela 20 Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ

Cel zapisany w „PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CZERNICHÓW NA LATA 2018-2021 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2025“			
Ochrona i zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi			
L.p.	Zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Waloryzacja terenów pod względem ich przydatności do produkcji zdrowej żywności	Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Częstochowie Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Żywcu W ramach realizacji zadania w latach 2020-2021 pracownicy Powiatowego Zespołu Doradztwa Rolniczego w Żywcu przeprowadzili: W 2020 roku: 9 szkoleń z zasad ochrony wód przed zanieczyszczeniami ze źródeł rolniczych, dyrektywa azotanowa i ramowa dyrektywa wodna oraz ochrony bioróżnorodności, w tym NATURA 2000, w których uczestniczyło 68 osób, 389 konsultacji z zakresu upowszechniania metod produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznego dla środowiska, 304 konsultacje z zakresu realizacji wynikających z programów rolnośrodowiskowych oraz programów działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych, W 2021 roku: 7 szkoleń z zakresu: zasady ochrony wód przed zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł rolniczych, wpływ produkcji rolnej na zmiany klimatu i jej adaptacja do tych zmian, prowadzenie produkcji rolniczej na obszarach NATURA 2000, normy i wymogi wzajemnej zgodności w gospodarstwach prowadzących produkcję zwierzęcą, lokalne partnerstwa do spraw wody w województwie śląskim, zasady dobrej praktyki w gospodarowaniu wodami, ustawa Prawo wodne. W szkoleniach uczestniczyło 90 osób, 6 doradztw grupowych o tematyce: uprawa wybranych roślin rolniczych metodami ekologicznymi, ograniczanie ryzyka związanego ze stosowaniem środków ochrony roślin, odnowa zdegradowanych użytków zielonych, wymogi uprawy poszczególnych roślin metodami ekologicznymi, znaczenie prozdrowotne roślin uprawianych metodami ekologicznymi w żywieniu rodzin w szczególności dla zdrowia dzieci, ochrona i poprawa stanu trwałych użytków zielonych, systemy i metody małej retencji wodnej w gospodarstwie rolnym. Z doradztw grupowych skorzystały 24 osoby, 900 konsultacji z zakresu realizacji działań: normy i wymogi wzajemnej zgodności w gospodarstwach prowadzących produkcję zwierzęcą, uprawy roślin metodami ekologicznymi, normy i wymogi wzajemnej zgodności, bezpieczeństwo produkcji żywności, wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych w gospodarstwach, - ponad 400 doradztw z zakresu: ochrony wód przed zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł rolniczych, zasad realizacji działania rolno-	
2.	Stosowanie dobrych praktyk rolniczych mających na celu przeciwdziałanie: spadkowi zawartości próchnicy, wzrostowi gęstości objętościowej i zmniejszaniu porowatości, zasolenia oraz zakwaszania gleb		

		środowiskowo-klimatycznego oraz warunków i zasad udziału rolników wg aktualizacji przepisów, wymogów Prawa wodnego w zakresie ochrony wód przed zanieczyszczeniem pochodzenia rolniczego, ochrona środowiska i zachowanie bioróżnorodności na poziomie gospodarstwa.	
3.	Kontrola poziomu zanieczyszczeń gleb – rozwój sieci monitoringu gleb	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska Na terenie gminy w ramach Monitoringu chemizmu gleb ornych Polski nie było zlokalizowanego punktu pomiarowego. Badania gleb na obszarze powiatu żywieckiego prowadzone były w 2010, 2012, 2015 i 2020 roku. Analizowano próbki pobrane terenie Żywca i Węgierskiej Górki.	brak badań na terenie gminy
4.	Identyfikacja potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi oraz sporządzenie wykazu zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska (art. 101d POŚ)	Powiat Żywiecki W wyniku przeprowadzonej analizy na terenie Powiatu Żywieckiego nie zostały zidentyfikowane rodzaje działalności mogących z dużym prawdopodobieństwem powodować historyczne zanieczyszczenia powierzchni ziemi, wymienione w załączniku nr 2 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 1 września 2016 roku w sprawie sposobu prowadzenia oceny zanieczyszczenia powierzchni ziemi (Dz.U. z 2016 r., poz. 1395). Nie stwierdzono również wystąpienia przed dniem 30.04.2007 r. innych potencjalnych zagrożeń zanieczyszczenia gleby lub ziemi.	-
5.	Kontrole rolnictwa prowadzone przez WIORIN	WIORIN w Katowicach Oddział w Bielsku-Białej W latach 2019-2022 na terenie gminy Czernichów przeprowadzono jedynie jedną kontrolę stosowania środków ochrony roślin. W jej wyniku stwierdzono dwie nieprawidłowości: - używanie lub unieszkodliwianie opakowań po środkach ochrony roślin w sposób stwarzający zagrożenie, - stosowanie środków ochrony roślin niezgodnie z etykietą.	1 kontrola 2 naruszenia

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie gminy Czernichów

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy.

Tabela 21 Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie ochrony gleb i terenów rolniczych

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2017	Stan aktualny 2022
1.	Powierzchnia gruntów ornych (GUS)	693 ha	693 ha
2.	Grunty zdewastowane i zdegradowane wymagające rekultywacji	0 ha	0 ha

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminy Czernichów, WIOŚ/GIOŚ oraz Głównego Urzędu Statystycznego

4.7.1. Opis stanu obecnego

4.7.1.1. Gleby

Gmina Czernichów należy do Regionu Bielskiego w zakresie regionów gleboworolniczych. Region ten jest dość zróżnicowanych pod względem glebowym. Występują tu gleby pseudobielicowe i brunatno - kwaśne, wytworzone z glin i ilów wietrzeniowych oraz utworów lessowatych. Gleby te w zależności od położenia wykazują zróżnicowane stosunki wilgotnościowe. Położone na sokach gleby lessowate podlegają silnym procesom erozyjnym.

Jest to region przewagi gleb kompleksu owsianego górskiego, znaczny udział mają także gleby kompleksu owsiano - ziemniaczanego górskiego i zbożowego górskiego. Większość gleb należy do IV, V i VI klasy bonitacyjnej⁸.

Występujące na terenie gminy gleby należą do typów górskich i podgórskich. Większość gleb jest zbudowanych z warstwy gliniastej z piaskowców i łupków fliszowych tworząc gleby brunatne, w zależności od podłoża, są to:

- gleby brunatne właściwe,
- gleby brunatne kwaśne,
- gleby szkieletowe i grubokamieniste o składzie mechanicznym gleb gliniastych i ilastych średnio i silnie szkieletowych.

Pozostała część gleb to utwory bielcowe (wytworzone w drzewostanach szpilkowych) i pseudobielicowe (powstałe po wylesieniu i przeznaczeniu pod uprawę gleb bielcowych) wyjąłkowane, silnie zakwaszone, lekkie i szkieletowe. Występują szczególnie w górnych partiach wzniesień i na stokach o dużych spadkach. Gleby te należą do V, VI i VIz klasy. W dolinach występują mady przydatne rolniczo są to o wykształconych profilach glebowych i dużej zasobności w składniki pokarmowe, są to gleby klas II – III. Zajmują je głównie pastwiska lub lasy.

4.7.1.2. Struktura użytkowania terenu

Gmina Czernichów zajmuje obszar 5 626 ha, z czego 23,79% stanowią użytki rolne. Strukturę użytkowania gruntów zestawiono w tabeli poniżej.

Tabela 22 Szczegółowe zestawienie użytkowania powierzchni gminy Czernichów

L.p.	Wyszczególnienie	Powierzchnia w ha	Udział procentowy w całości Gminy
1.	powierzchnia ogólna gruntów	5 626	100,00%
3.	użytki rolne	1 342	23,79%
2.	grunty orne	693	12,32%
3.	łąki trwałe	212	3,77%
4.	pastwiska trwałe	326	5,89%
5.	sady	49	0,87%
6.	grunty rolne zabudowane	61	1,08%
7.	grunty pod wodami	455	8,08%
8.	grunty pod rowami	1	0,02%
9.	nieużytki	12	0,21%
10.	las	3 586	63,74%
11.	grunty zadrzewione i zakrzewione	1	0,02%
12.	grunty zabudowane i zurbanizowane	183	3,25%
13.	grunty pod wodami	1	0,02%
14.	tereny różne	62	1,1%

Źródło: dane z Gminy Czernichów; Zestawienie zbiorcze Czernichów – stan na dzień 01.01.2023 rok (Powszechny Spis Rolny 2020)

⁸ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego dla Gminy Czernichów, 2017 rok

Zgodnie z informacjami zamieszczonymi w sprawozdaniach RRW-11 dla terenu gminy Czernichów Starosta Żywiecki w 2022 roku wydał decyzję o wyłączeniach z produkcji rolniczej terenów o łącznej powierzchni 0,03 ha.

4.7.1.3. Rolnictwo

Ostatni Spis Rolny został przeprowadzony w 2020 roku. Ze wstępnych danych wynika, iż w skali kraju zmniejszyła się liczba gospodarstw o około 13%, zmniejszyła się powierzchnia użytkowana rolniczo, ale zwiększyła się powierzchnia zasiewów.

Według danych ze Spisu Rolnego z 2020 roku na terenie Gminy Czernichów zarejestrowanych było 75 gospodarstw rolnych.

Zgodnie z informacjami udostępnionymi przez Śląski Oddział Regionalny Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa o ilości hodowanych zwierząt na dzień 01.01.2023 roku według zgłoszeń składanych w biurach powiatowych przez posiadaczy zwierząt na terenie gminy hodowanych było:

- 9 sztuk bydła – dla porównania w 2010 roku 31 sztuk,
- 2 sztuki owiec – w 2010 roku dane GUS nie objęły owiec,
- 6 sztuk kóz – w 2010 roku dane GUS nie objęły kóz.

Teren gminy obejmuje swoim działaniem Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Częstochowie, Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Żywcu oraz Śląski Oddział Regionalny Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Częstochowie, które okresowo organizują szkolenia, spotkania informacyjne czy punkty konsultacyjne dla chętnych i zainteresowanych rolników.

Na terenie gminy Czernichów według informacji Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa Śląskiego Oddziału Regionalnego w Częstochowie rolnicy realizują tzw. „Płatności rolno środowiskowo-klimatyczne”. W latach 2020-2022 złożono:

- w 2020 roku – 1 wniosek dotyczący wariantu 5.5-Półnaturalne łąki świeże dla terenów o powierzchni 6,93 ha,
- w 2021 roku – 1 wniosek dotyczący wariantu 5.5-Półnaturalne łąki świeże dla terenów o powierzchni 6,93 ha,
- w 2022 roku – 1 wniosek dotyczący wariantu 5.5-Półnaturalne łąki świeże dla terenów o powierzchni 26,98 ha.⁹

Teren gminy podlega działaniu Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Katowicach Oddział w Bielsku-Białej, który prowadzi kontrole gospodarstw rolnych pod kątem materiału siewnego, szkółkarskiego oraz szkodników, patogenów i organizmów nie kwarantannowych i kwarantannowych. W latach 2019-2022 WIORIN na terenie gminy przeprowadził 1 kontrolę stosowania środków ochrony roślin. W jej wyniku stwierdzono 2 nieprawidłowości – używanie/ unieszkodliwianie opakowań po środkach ochrony roślin w sposób stwarzający zagrożenie oraz stosowanie środków ochrony roślin niezgodnie z etykietą.

W analizowanym okresie czasu na terenie gminy Czernichów nie wykryto organizmów kwarantannowych. Nie były również pobierane próby płodów pod kątem pozostałości środków ochrony roślin.¹⁰

Owca Plus

Gmina Czernichów do roku 2019 nie była objęta Wojewódzkim Programem Aktywizacji Gospodarczej oraz Zachowania Dziedzictwa Kulturowego Beskidów i Jury Krakowsko- Częstochowskiej Owca Plus. W grudniu 2020 roku Zarząd Województwa Śląskiego przyjął nowy Wojewódzki Program Aktywizacji Gospodarczej oraz Zachowania Dziedzictwa Kulturowego Beskidów i Jury Krakowsko- Częstochowskiej Owca Plus do roku 2027 który na terenie należącym do Gminy Czernichów objął teren 8,2 ha w miejscowości Międzybrodzie.

⁹ pismo ARiMR Śląski Oddział Regionalny, z dnia 16 maja 2023 znak BDSPB12-WPPB.071.1.2023.ES.AZ

¹⁰ pismo WIORIN w Katowicach Oddział w Bielsku-Białej, z dnia 12 maja 2023 roku znak OBB.1331.4.2023

W ramach „Wojewódzkiego Programu – Owca Plus do 2027” w latach 2020-2022 zrealizowano następujące działania związane z ochroną przyrody i krajobrazu:

- Owce na Wypasie – Ochrona Dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego poprzez prowadzenie wypasu owiec na wybranych halach, polanach i łąkach górskich w Beskidzie Śląskim i Żywieckim – realizowane przez Fundację Pasterstwo Transhumancyjne,
- Beskidzkie owce na wypasie – realizowane przez Fundację Dobry Widok,
- Beskidy czekają na zmiany – realizowane przez Fundację na Rzecz Rozwoju Owczarstwa,
- Ochrona Wartości przyrodniczych i krajobrazowych Wyżyny Krakowsko - Częstochowskiej poprzez wypas owiec i kóz – realizowane przez Fundację Centrum Dziedzictwa Przyrodniczego i Kulturowego,
- Beskidzkie owce – realizowany przez Fundację Dobry Widok,
- Beskidzkie Hale czekają na wypas – realizowane przez Fundację na Rzecz Rozwoju Owczarstwa,
- Ochrona siedlisk nieleśnych – wypas owiec i kóz na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej – realizowane przez Fundację Centrum Dziedzictwa Przyrodniczego i Kulturowego,
- Jurajskie siedliska nieleśne pod ochroną – wypas owiec i kóz na Wyżynie Krakowsko – Częstochowskiej – realizowane przez Fundację Centrum Dziedzictwa Przyrodniczego i Kulturowego,

łącznie koszt dofinansowania działań związanych z ochroną przyrody i krajobrazu wyniósł 1 728 175,37 zł,

oraz zadania związane z działaniami promującymi Wojewódzki Program – Owca Plus:

- Koncert muzyki pasterskiej i wydanie folderu "Wełniana koronka koniakowska" – realizowany przez Fundację Koronki Koniakowskie,
- Ale wypas! Warsztaty rzemieślnicze i prezentacje kultury regionu beskidzkiego oraz Na tropie owcy – realizowane przez „W TO MI GRAJ”,
- Ludzie wokół owiec – realizowane przez Stowarzyszenie Natura i Ekologia,
- "Wełna zalet pełna" – nagranie filmu edukacyjnego o wykorzystaniu wełny przez górali beskidzkich – realizowane przez Stowarzyszenie Miłośników Beskidzkiego Folkloru Muzyki, Tańca i Śpiewu „Pod Ochodzitą”,
- Wiślański wygon łowiec – realizowany przez Stowarzyszenie „7 dolin”,
- XI i XII Jarmark Pasterski – realizowany przez Fundację Pasterstwo Transhumancyjne,
- XI i XII Pasterska Jesień w Kamesznicy – realizowana przez Stowarzyszenie na rzecz rozwoju Kamesznicy „PROĆPOK”,
- Pasterski zwierzyńiec – realizowany przez Stowarzyszenie Natura i Ekologia,
- Pitu Pitu na bacowej fujarce – realizowany przez Centrum Sólkiczora,
- Festyn jurajski w 2020, 2021 i 2022 roku – realizowany przez Centrum Inicjatyw Lokalnych,
- Pasterstwo w twórczości Jana Bojki – realizowane przez Towarzystwo Przyjaciół Muzeum Regionalnego „Na Grapie”,
- Jurajskie warsztaty Owcy Plus 2020, 2021 i 2022 – realizowane przez Fundację Centrum Dziedzictwa Przyrodniczego i Kulturowego,
- Tradycyjne wełniane rękodzieło – realizowane przez Fundację Pasterstwo Transhumancyjne,
- Po tropie Bacowego Kierpca, czyli jak pasterze owce pasali – realizowane przez Stowarzyszenie Sólkiczora,
- Wełniana koronka koniakowska – realizowane przez Fundację Koronki Koniakowskie,
- Jura na plus! – realizowane przez Fundację „W TO MI GRAJ”,
- Mistrzostwa Górali karpaccich w koszeniu łąki – realizowane przez Stowarzyszenie Natura i Ekologia,
- Śpywanie na Groniu – realizowane przez Stowarzyszenie Natura i Ekologia,
- Przywracanie pamięci. Wydanie publikacji dotyczącej początku pasterstwa w Beskidach na ziemi Cieszyńskiej – realizowane przez Fundację Pasterstwo Transhumancyjne,
- Owce na Łemblej – eko festiwal w CEE – realizowane przez Stowarzyszenie „7 Dolin”,
- Na Bacówce u Greniów – realizowane przez Fundację na Rzecz Rozwoju Owczarstwa,
- Festyn Dożynkowy na Wiślańskiej Binie – realizowany przez Towarzystwo Kulturalne Regionalnego Zespołu Pieśni i Tańca w Wiśle,

- Promocja programu OWCA PLUS poprzez ukazanie tradycji pasterskich związanych z jesiennym spędem owiec z hal – ŁOSSOD 2020 oraz dziedzictwa kulturowego Beskidów – realizowany przez Stowarzyszenie Hodowców Owiec, Kóz i Producentów Zdrowej Żywności,

łącznie koszt zadań związanych z działaniami promującymi Wojewódzki Program – Owca Plus wyniósł 218 353,80 zł¹¹.

4.7.1.4. Badania gleb

Badania gleb wykonywane są odgórnie w ramach „Monitoringu chemizmu gleb ornych Polski”, który stanowi podsystem Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie jakości gleb i ziemi. Celem badań jest obserwacja zmian szerokiego zakresu cech gleb użytkowanych rolniczo, szczególnie właściwości chemicznych, zachodzących w określonych przedziałach czasu pod wpływem rolniczej i pozarolniczej działalności człowieka. W terenie gminy Czernichów w ramach Monitoringu chemizmu gleb ornych Polski nie zlokalizowano punktu pomiarowego. Najbliżej zlokalizowane w powiecie żywieckim punkty pomiarowy znajdują się w miejscowości Cięcina, w gminie Węgierska Górka (nr 413) oraz w miejscowości Żywiec w gminie Żywiec (nr 415). Ostatnie badania prowadzone były w 2020 roku.

Od 2015 roku działa program „Grunt to wiedza”, jest to ogólnopolski, bezpłatny program badań pH gleb oraz zasobności w składniki odżywcze, w tym na kwasowość oraz zawartość fosforu, potasu i magnezu. Rolnicy mają możliwość także zlecenia wykonania badań gleb na własny koszt w Okręgowej Stacji Chemiczno-Rolniczej Gliwicach. Najczęściej takie badania wykonywane są w celu ustalania dawek nawożenia.

Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Żywcu pośredniczy w badaniach gleb użytkowanych rolniczo na poziom pH. Odbywa się to poprzez przekazywanie próbek glebowych pobranych przez rolników do Stacji Chemiczno – Rolniczej w Gliwicach. Koszty badań pokrywane są przez rolników.

W latach 2019-2021 OSCHR w Gliwicach wykonała na terenie powiatu żywieckiego, w tym na terenie Gminy Czernichów na zlecenie badania makroelementów w glebie w 23 gospodarstwach (tj. pobrano 164 próbki gleby). Analiza badań wykazała, że:

- 98% przebadanych użytków rolnych znajduje się w ciężkiej kategorii agronomicznej gleby,
- 95% przebadanych próbek gleby ma odczyn bardzo kwaśny, kwaśny i lekko kwaśny,
- w 59% przebadanych prób wapnowanie gleby jest konieczne, w 16% potrzebne i w 16% wskazane,
- niska i bardzo niska zawartość fosforu w 69% przebadanych prób,
- niska i bardzo niska zawartość potasu w 48% przebadanych prób, średnia w 38% przebadanych prób,
- wysoka i bardzo wysoka zawartość magnezu w 49% przebadanych prób, średnia w 24% przebadanych prób¹².

Zasadnym rozwiązaniem z punktu rolniczego jest informowanie rolników o potrzebach wapnowania gleb oraz promowanie badań gleb na poziom pH.

Natomiast z punktu zawartości metali ciężkich w glebach (których główną przyczyną jest zanieczyszczenie powietrza) ważnym działaniem jest promowanie i dotowanie wymiany niskosprawnych urządzeń grzewczych oraz kontrole mieszkańców w zakresie spalania odpadów i niskiej jakości paliw.

¹¹ pismo Marszałka Województwa Śląskiego z dnia 16 marca 2023 znak OE-AD-UI.706.150.2023, OE-AD-UI.KW-000255/23

¹² opracowanie własne na podstawie Zestawienia odczynu i zasobności gleb w makroelementy na terenie powiatu żywieckiego w latach 2019-2021; OSCHR w Gliwicach

4.7.2. Analiza SWOT

Gleby	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
rozwój agroturystyki brak znaczących patogenów i szkodników	brak aktualnych badań jakości gleb
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
możliwość korzystania z porad w PZDR i ARIMR możliwość korzystania z dopłat rolno-środowiskowo-klimatycznych	zanieczyszczenie gleb w wyniku niskiej emisji i ruchu pojazdów

Źródło: opracowanie własne

4.7.3. Cele i zadania środowiskowe z zakresu ochrony gleb i terenów rolniczych

W celu ekonomicznej i ekologicznej racjonalizacji wykorzystania gleb należy dążyć do ograniczania wykorzystania dobrej jakości gleb w sposób niezgodny z ich walorami przyrodniczymi, dostosowania formy zagospodarowania do naturalnego potencjału gleb, rozwoju ekologicznej produkcji rolniczej lub odpowiedniej zmiany upraw na glebach zanieczyszczonych.

Czynnikami, które znacznie różnicują jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej w gminie i sugerują zmianę wykorzystania obszarów obecnie rolniczych to jest ukształtowanie terenu w tym aktywność osuwiskowa oraz zainteresowanie zabudową i zagospodarowaniem terenu.

Na terenie gminy okresowo prowadzone są kontrole dotyczące stanu zanieczyszczenia środkami ochrony roślin gleb. W ramach działalności kontrolnej Główny Inspektorat Ochrony Środowiska będzie prowadził jako kontynuację badania gleb ornych, a Wojewódzki Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa będzie wykonywał kontrole zanieczyszczenia płodów rolnych środkami ochrony roślin. Zadania te finansowane będą ze środków własnych GIOŚ oraz WIORiN.

Mając na względzie niewielkie zainteresowanie ze strony rolników pakietami rolno – środowiskowo – klimatycznymi oraz ukazującymi się programami należy prowadzić działania zmierzające do dotarcia do szerszego grona beneficjentów tych programów. Cennym działaniem jest organizacja spotkań informacyjnych i akcji informacyjnych połączonych z praktycznymi zajęciami dla rolników, zainteresowanych produkcją rolną a także właścicieli gospodarstw predestynujących do agroturystycznych. Działania przy współudziale z powiatem przeprowadzane przez Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego oraz Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa finansowane z ich własnych środków finansowych.

4.8. Gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie gospodarki odpadami.

Tabela 23 Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ

Cel zapisany w „PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CZERNICHÓW NA LATA 2018-2021 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2025“			
Racjonalna gospodarka odpadami			
L.p.	Planowane zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Sprawozdania z funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi	Gmina Czernichów Gmina Czernichów corocznie opracowuje sprawozdania z gospodarowania odpadami oraz Analizy stanu gospodarki odpadami.	zadanie realizowane na bieżąco
2.	Aktualizacja inwentaryzacji i programu usuwania wyrobów zawierających azbest Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy	Gmina Czernichów Gmina Czernichów uchwałą Rady Gminy nr XVI/133/2020 z dnia 7 lutego 2020 roku uchwaliła „Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Czernichów”. W latach 2020-2022 gmina dofinansowywała wywóz i utylizację azbestu w wysokości 50%. W 2020 roku usunięto i zutylizowano 53,01 Mg na kwotę 15.742,49 zł, w 2021 roku usunięto - 38,59 Mg na kwotę 20 539,33 zł, zaś w 2022 roku - 34,44 Mg na kwotę 13 780,62 zł.	usunięto i zutylizowano 126,04 Mg azbestu w latach 2020-2022
3.	Prowadzenie selektywnego zbierania odpadów komunalnych	Gmina Czernichów W latach 2020-2022 nie zrealizowano żadnych zadań inwestycyjnych związanych z gospodarowaniem odpadami komunalnymi. Ważną potrzebą inwestycyjną związaną z gospodarowaniem odpadami komunalnymi na terenie Gminy Czernichów jest zorganizowanie PSZOK w obrębie gminy. Aktualnie gmina nie posiada terenu, na którym mogłaby zorganizować i prowadzić własny punkt. W związku z tym zawarto stosowną umowę, na prowadzenie Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych firmą „ATRA” Krzysztof Pardela 43-353 Porąbka ul. Bażancia do którego właściciele nieruchomości z obszaru Gminy Czernichów mogą dostarczać odpady komunalne. W latach objętych sprawozdaniem na terenie gminy jest prowadzona selektywna zbiórka odpadów komunalnych.	
4.	Zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, unieszkodliwianych przez składowanie Selektywna zbiórka i osiąganie poziomów odzysku odpadów	Gmina Czernichów W 2020 r. Gminą Czernichów osiągnęła poziomy recyklingu w odniesieniu do wymaganych i dopuszczanych dla poszczególnych frakcji odpadów w wysokości: - osiągnięty poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła – 45%, - osiągnięty poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych – 100%,	

		- osiągnięty poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazanych do składowania – 0 %. W 2021 r. Gminą Czernichów osiągnęła poziomy recyklingu w odniesieniu do wymaganych i dopuszczanych dla poszczególnych frakcji odpadów w wysokości: - osiągnięty poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła – 25,0%, - osiągnięty poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych – 100%, - osiągnięty poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazanych do składowania – 0 %. W 2022 r. Gminą Czernichów osiągnęła poziomy recyklingu w odniesieniu do wymaganych i dopuszczanych dla poszczególnych frakcji odpadów w wysokości: - osiągnięty poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła – 45,3%, - osiągnięty poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych – 100%, - osiągnięty poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazanych do składowania – 0 %. Z terenu Gminy Czernichów nie przekazywano do składowania odpady zielone.	
5.	Prowadzenie działalności informacyjno- edukacyjnej dotyczącej konieczności właściwego postępowania z odpadami niebezpiecznymi i innymi niż niebezpieczne	Gmina Czernichów Działania realizowane przy okazji edukacji ekologicznej związanej z tematyką ochrony klimatu i jakości powietrza, przyrody, ochrony wód powierzchniowych i podziemnych.	-
6.	Prowadzenie kontroli przedsiębiorców w zakresie przestrzegania obowiązków związanych z gospodarką odpadami	WIOŚ w Katowicach W latach 2020-2022 na terenie gminy Czernichów przeprowadzono łącznie 36 kontroli przedsiębiorstw, w tym 4 w 2022 roku w zakresie gospodarki odpadami. W wyniku ww. kontroli stwierdzono 9 naruszeń. Nie zastosowano kar finansowych.	4 kontrole przedsiębiorców w zakresie gospodarki odpadami

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie gminy Czernichów

Aktualnie na terenie Gminy Czernichów zlokalizowany jest 1 podmiot posiadający decyzję Starosty Żywieckiego na wytwarzanie odpadów.

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy.

Tabela 24 Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie gospodarki odpadami

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2017	Stan aktualny 2022
1.	Masa odebranych i zebranych odpadów komunalnych - ogółem [Mg] (od nieruchomości zamieszkałych i PSZOK)	1 470,34 Mg	1 813,65 Mg
2.	Masa usuniętych wyrobów zawierających azbest (baza azbestowa) [Mg]	783,48 Mg (do 2017 r.)	126,04 Mg (azbest usunięty w latach 2020-2022)
3.	Poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła [%]	24,6%	25%
4.	Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych stanowiących odpady komunalne [%]	100%	100%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminy Czernichów, WIOŚ/GIOŚ oraz Głównego Urzędu Statystycznego

4.8.1. Opis stanu obecnego

Na terenie gminy Czernichów źródłami wytwarzanych odpadów są:

- gospodarstwa domowe, w których powstają także odpady wielkogabarytowe oraz niebezpieczne,
- obiekty infrastruktury społecznej i komunalnej,
- obszary ogrodów, cmentarzy,
- ulice i place,
- przedsiębiorstwa i firmy prowadzące działalność gospodarczą.

Ilość wytwarzanych odpadów komunalnych, wskaźnik ich nagromadzenia, jak również ich struktura oraz skład są uzależnione od różnych uwarunkowań lokalnych. Należy do nich:

- poziom rozwoju gospodarczego obszaru,
- zamożność społeczeństwa,
- rodzaj zabudowy mieszkalnej,
- sposób gospodarowania zasobami,
- przyzwyczajenia w konsumpcji dóbr materialnych,
- cechy charakterologiczne mieszkańców
- podatność na edukację ekologiczną.

Największy wpływ na ilość i skład morfologiczny powstających odpadów komunalnych w danej społeczności mają pojedyncze decyzje zapadające w trakcie zakupów poszczególnych towarów i wyboru rodzaju opakowania. Do celów niniejszego opracowania wykorzystano dane pochodzące z rocznych sprawozdań z gospodarowania odpadami za lata 2020-2022 oraz dane GUS.

Gospodarka odpadami na terenie gminy oparta jest na zasadach Planu gospodarki odpadami dla województwa śląskiego na lata 2016-2022 (uchwała Nr 586/180/V/2017 z dnia 21.03.2017 r. Zarządu Województwa Śląskiego). Celem obowiązującego Planu jest określenie systemu gospodarki odpadami zgodnego z Krajowym planem gospodarki odpadami 2022 oraz wymaganiami aktualnie obowiązujących przepisów prawa.

Dokument jest zgodny z aktualnymi przepisami prawa i przedstawia podział województwa na regiony gospodarowania odpadami. Główne cele strategiczne wynikające z KPGO to:

- zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów, aby w 2020 r. nie było składowanych więcej niż 35% masy odpadów wytworzonych w 1995 r.,
- dążenie do zmniejszania ilości składowanych odpadów,
- osiągnięcie wymaganego poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła, pochodzących ze strumienia odpadów komunalnych,

- zapewnienie osiągnięcia odpowiedniego poziomu zbierania zużytego sprzętu oraz zużytych baterii i akumulatorów,
- osiągnięcie odpowiedniego poziomu odzysku i recyklingu odpadów poużytkowych, m. in. odpadów opakowaniowych, zużytych opon, olejów odpadowych,
- zwiększenie udziału odpadów poddawanych procesom odzysku.

Ustawą z dnia 19 lipca 2019 roku o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw („ustawa nowelizująca”), wprowadzono szereg zmian dotyczących m.in. udzielania przez gminy zamówień publicznych na odbiór oraz odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych, a także zrezygnowano z organizacji systemów gospodarowania odpadami komunalnymi w ramach regionów.

Nowelizacja istotnie zmienia system gospodarki odpadami komunalnymi. W poprzednim stanie prawnym gospodarowanie odpadami komunalnymi co do zasady powinno zamykać się w granicach regionów gospodarki odpadami komunalnymi, wyznaczonych w wojewódzkich planach gospodarki odpadami. Nowelizacja likwiduje tę regionalizację.

Nadal jednak obowiązywać będą pewne ograniczenia dotyczące gospodarowania głównie niesegregowanymi (zmieszanymi) odpadami komunalnymi odebranymi od właścicieli nieruchomości; odpady takie będą mogły być przekazywane wyłącznie do tzw. instalacji komunalnych, ujętych na listach prowadzonych przez Marszałków Województw.

W dniu 21 sierpnia 2021 roku Prezydent RP podpisał ustawę z dnia 11 sierpnia 2021 roku o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2021 poz. 1648), ustawy – Prawo ochrony środowiska (tj. Dz. U. z 2022 r. poz. 2556 z późn. zm.) oraz ustawy o odpadach (Dz. U. z 2022 r. poz. 699 z późn. zm.). W ustawie zawarto rozwiązania, które mają na celu ograniczenie wzrostu kosztów gospodarowania odpadami.

W ramach ustawy m.in.:

- ustalono maksymalną wysokość opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi obliczanej na podstawie metody „od ilości zużytej wody” w wysokości 7,8% dochodu rozporządzalnego na 1 osobę ogółem za gospodarstwo domowe (ok. 150 zł),
- podwyższona została maksymalna stawka opłaty za odpady komunalne dla nieruchomości niezamieszkałych – 1,3% dochodu rozporządzalnego na 1 osobę ogółem za pojemnik lub worek o pojemności 120L, co umożliwi efektywne rozłożenie kosztów systemu pomiędzy nieruchomości zamieszkałe i niezamieszkałe,
- władze samorządowe będą mogły zadecydować o rzadszym odbiorze bioodpadów i niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych z gmin wiejskich oraz części wiejskiej gmin miejsko-wiejskich,
- umożliwiono gminom weryfikowanie informacji z deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, poprzez korzystanie z różnych źródeł informacji będących w posiadaniu gminy (np. w celu potwierdzenia liczby osób zamieszkujących w danym gospodarstwie domowym),
- właściciele nieruchomości rekreacyjno-letniskowych będą mogli rozliczać się z opłaty za odpady komunalne, jak właściciele nieruchomości niezamieszkałych, czyli od pojemnika,
- Minister Klimatu i Środowiska będzie mógł zezwolić w drodze decyzji na wniosek wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, na odstępstwa dla poszczególnych gmin, jeśli chodzi o sposób selektywnego zbierania odpadów komunalnych (możliwość zbierania w jednym pojemniku: tworzyw sztucznych + metali + szkła),
- mieszkańcy budynków wielolokalowych będą mogli być indywidualnie rozliczani z obowiązku selektywnego zbierania odpadów (gmina w porozumieniu z właścicielem nieruchomości będzie mogła wdrożyć systemy, które pozwolą na rozliczenie poszczególnych mieszkańców np. bloku z obowiązku selektywnego zbierania odpadów – możliwe będzie odejście od tzw. odpowiedzialności zbiorowej za nieselektywne zbieranie),
- umożliwiono gminom dopłacanie ze środków własnych do systemu gospodarowania odpadami. Gminy będą mogły skorzystać z tego rozwiązania w szczególności, w sytuacjach nadzwyczajnych, np. w przypadku znacznego wzrostu cen za zagospodarowanie odpadów (brak możliwości pokrycia wszystkich kosztów z pobranych od mieszkańców opłat, konieczność znacznego podwyższenia pobieranych opłat).

W 2022 roku usługę odbierania i zagospodarowania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości prowadziła Firma Usługowa „ATRA” Krzysztof Pardela 43-353 Porąbka ul. Krakowska 120.

Na terenie Gminy Czernichów nie ma możliwości przetwarzania odpadów komunalnych. Wszystkie zabrane odpady komunalne są dostarczane do regionalnej instalacji przetwarzania odpadów komunalnych lub instalacji zastępczej do obsługi regionu.

Najistotniejszą potrzebą inwestycyjną jest konieczność budowy PSZOK na terenie Gminy Czernichów. Podstawową trudność w realizacji tego zamierzenia stanowi jego wysoki koszt w porównaniu do możliwości finansowych gminy oraz znalezienie odpowiedniej lokalizacji na terenie gminy. Szacowane koszty budowy PSZOK wynoszą minimum 300 000,00 zł.

Od 1 kwietnia 2021 roku na terenie gminy Czernichów funkcjonuje aplikacja SegreGO. To nowoczesny system wspierający zarządzanie gospodarką odpadami. Umożliwia mieszkańcom w wygodny sposób wyszukać swój harmonogram odbioru odpadów, a nawet zamówić przypomnienia o nadchodzących terminach wywozu śmieci czy płatnościach. System jest bezpłatny, mieszkańcy mają do niego dostęp na stronie www.czernichow.com.pl i w aplikacji mobilnej „BLISKO” dostępnej na Android i iOS. Dzięki aplikacji mieszkańcy otrzymują przypomnienia na telefon i dodatkowo wszystkie informacje mają zawsze pod ręką. Aplikacja BLISKO poza Gospodarką Odpadami w Gminie Czernichów udostępnia subskrypcję wiadomości od innych lokalnych nadawców.

4.8.1.1. Zasady gospodarowania odpadami na terenie gminy

Głównymi celami w zakresie gospodarki odpadami jest doskonalenie systemu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych oraz redukcja strumienia odpadów komunalnych zmieszanych kierowanych do instalacji przetwarzania odpadów komunalnych oraz poprawa wydzielenia odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych, co już jest realizowane.

Utworzenie i obsługa systemu gospodarowania odpadami komunalnymi na terenie gminy to obowiązek wynikający z ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. W ramach tego systemu gmina prowadzi działania związane z odbieraniem i zagospodarowaniem odpadów komunalnych z nieruchomości zamieszkałych na terenie Gminy, oraz niezamieszkałych.

Na chwilę obecną zasady postępowania z odpadami komunalnymi są zawarte w Regulaminie utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Czernichów, który stanowi załącznik do Uchwały nr XX/170/2020 Rady Gminy Czernichów z dnia 15 lipca 2020 r. w sprawie ustalenia Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Czernichów.

Na terenie nieruchomości selektywnie zbiera się odpady komunalne:

- papier,
- metale, tworzywa sztuczne, odpady opakowaniowe wielomateriałowe,
- szkło,
- bioodpady,
- popioły,
- odpady niebezpieczne,
- przeterminowane leki i chemikalia,
- odpady niekwalifikujące się do odpadów medycznych powstałych w gospodarstwie domowym w wyniku przyjmowania produktów leczniczych w formie iniekcji i prowadzenia monitoringu poziomu substancji we krwi, w szczególności igieł i strzykawek,
- zużyte baterie i akumulatory,
- zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny,
- meble i inne odpady wielkogabarytowe,
- zużyte opony,
- odpady budowlane i rozbiórkowe,
- odpady tekstyliów i odzieży.

Odpady komunalne gromadzone są w:

- pojemnikach z tworzywa sztucznego lub metalowych – o pojemności 120, 240 lub 1100 litrów,
- workach z tworzywa sztucznego – o minimalnej pojemności 110 l litrów,
- kosze uliczne – o minimalnej pojemności 40 litrów,
- kontenery na odpady budowlane o minimalnej pojemności 1 500 litrów,
- kompostowniki przeznaczone do zbierania odpadów ulegających biodegradacji.

Pojemniki/ worki oznaczone są odpowiednim kolorem w zależności od frakcji odpadów:

- czarny – odpady niesegregowane (zmieszane),
- niebieski – papier (papier, makulatura),
- zielony – szkło,
- żółty – metale i tworzywa sztuczne (tworzywa sztuczne, opakowania wielomateriałowe, metale),
- brązowy – bioodpady.

Ważną potrzebą inwestycyjną związaną z gospodarowaniem odpadami komunalnymi na terenie Gminy Czernichów jest zorganizowanie PSZOK w obrębie gminy. Aktualnie gmina nie posiada terenu, na którym mogłaby zorganizować i prowadzić własny punkt. W związku z tym zawarto stosowną umowę, na prowadzenie Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych firmą ATRA Sp. z o.o. ul. Krakowska 120 reprezentowaną przez Prezesa Zarządu- Krzysztofa Pardelę punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych znajduje się 43-353 Porąbka ul. Bażancia do którego właściciele nieruchomości z obszaru Gminy Czernichów mogą dostarczać odpady komunalne.

Ponadto w celu usprawnienia systemu segregacji odpadów należy zwiększyć edukację ekologiczną wśród mieszkańców.

4.8.1.2. Ilości zebranych odpadów

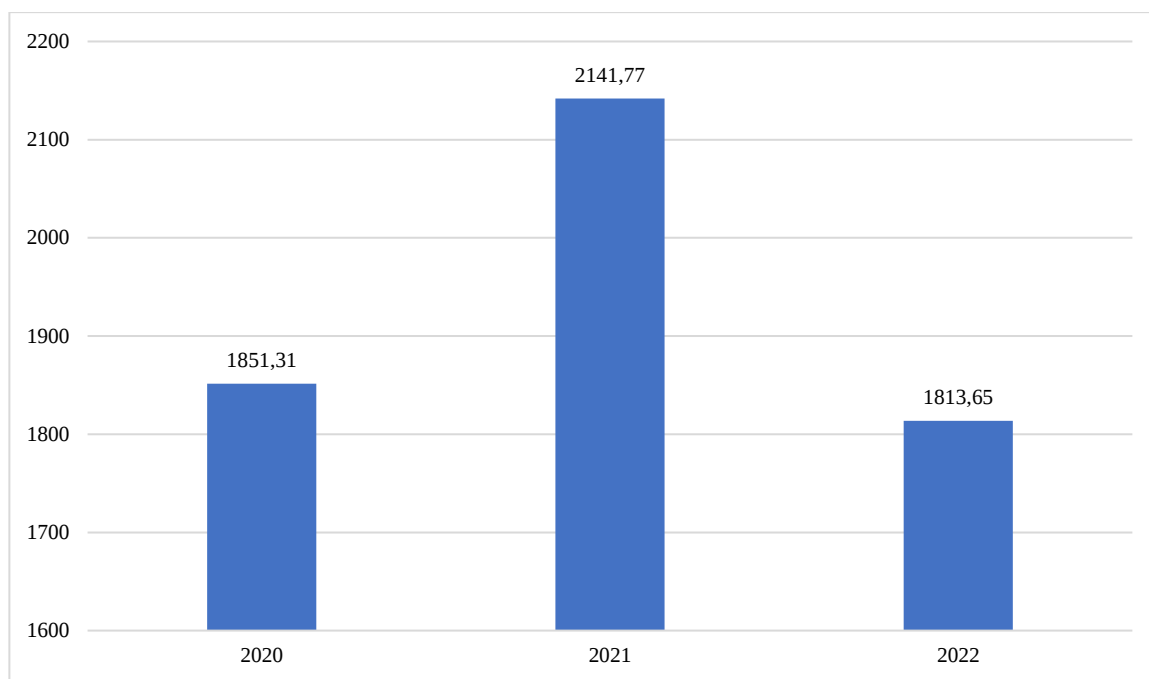
Jednym z głównych celów systemu jest zrealizowanie obowiązków wynikających z dyrektyw unijnych związanych z osiągnięciem odpowiednich poziomów odzysku poszczególnych frakcji odpadów. Po sporządzeniu sprawozdania z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi za 2022 rok obliczono:

- poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła na 25%,
- poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania na 0%,
- poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych na 100%.

W roku 2022 oddano 1 813,65 Mg odpadów komunalnych, w tym:

- odpadów niesegregowanych (zmieszanych) – 627,49 Mg,
- bioodpadów – 178,52 Mg,
- opakowania z papieru i tektury – 69,78 Mg,
- opakowania z tworzyw sztucznych – 225,78 Mg,
- opakowania ze szkła – 217,68 Mg,
- zużyte opony – 18,18 Mg,
- zmieszane odpady betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia innych niż w 17 01 06 – 39,80 Mg,
- urządzenia zawierające freony – 5,32 Mg,
- zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne – 14,65 Mg,
- odpady wielkogabarytowe – 205,23 Mg.

Uśredniona ilość wytwarzanych odpadów na terenie gminy przez 1 mieszkańca biorąc pod uwagę masę odebranych odpadów komunalnych oraz liczbę mieszkańców na podstawie złożonych w 2022 roku deklaracji (5 490 szt.) wyniosła 330 kg/rok.

Rysunek 13 Ilość odpadów zebranych z terenu gminy Czernichów w latach 2020-2022

Źródło: Urząd Gminy Czernichów, 2023

Ilość odpadów zebranych z terenu gminy corocznie się zwiększała. W 2022 roku udało się ograniczyć ilość zebranych odpadów komunalnych:

- w 2020 roku zebrano 1 851,31 Mg,
- w 2021 roku zebrano 2 141,77 Mg,
- w 2022 roku zebrano 1 813,65 Mg.

4.8.1.3. Azbest

Na właścicielu, zarządcy bądź użytkowniku nieruchomości, na której znajdują się wyroby zawierające azbest, ciąży obowiązek sporządzenia informacji o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania – obowiązek tzw. inwentaryzacji. Inwentaryzacja jest wykonywana na podstawie spisu z natury. Osoby fizyczne niebędące przedsiębiorcami przedkładają informację wójtowi gminy. Podmioty prawne przedkładają informację bezpośrednio marszałkowi województwa. Dane należy raportować corocznie do 31 marca za poprzedni rok kalendarzowy. Zebrane od osób fizycznych informacje o rodzaju, ilości i miejscach występowania azbestu wójt, burmistrz lub prezydent miasta przedkłada marszałkowi województwa do 31 marca każdego roku w formie aktualizacji Bazy Azbestowej.

Na terenie Gminy Czernichów pierwszą inwentaryzację materiałów zawierających azbest przeprowadzono w 2010 roku. W 2015 roku przeprowadzono powtórny inwentaryzację terenową, która wykazała, że na obszarze gminy na terenie należącym do osób fizycznych i prawnych było 780 lokalizacji występowania azbestu w tym 771 obiektów i 9 miejsc z wyrobami zawierającymi azbest zdemontowany o łącznej masie 726,41 Mg.

Zgodnie z danymi Bazy Azbestowej na terenie Gminy Czernichów istnieje 511 posesji (w 2015 roku 576) należących do osób fizycznych, na których zlokalizowanych jest 680 miejsc występowania wyrobów zawierających azbest (672 obiekty oraz 8 lokalizacji wyrobów zawierających azbest zeskładowany) o łącznej powierzchni 57.863 m² (tj. 822,958 Mg).

W latach 2011-2019 Gmina Czernichów kontynuowała prowadzenie na swoim terenie działalności wspierającej usuwanie odpadów azbestu z budynków poprzez dofinansowanie transportu i lokowania na składowisku w wysokości 50% kosztów, drugą część pokrywał właściciel budynku. Do końca 2019 roku, zgodnie z danymi zamieszczonymi w aktualizowanej corocznie Bazie Azbestowej z terenu gminy Czernichów usunięto 852,256 Mg odpadów azbestowych.

Akcje w tym zakresie są prowadzone w sposób ciągły na bieżąco, a pracami zajmował się uprawniony podmiot corocznie wyłaniany w postępowaniu przetargowym.

W 2020 roku Gmina Czernichów przyjęła Uchwałę Nr XVI/133/2020 w sprawie "Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Czernichów". Program zawiera podstawowe informacje dotyczące właściwości azbestu, oddziaływania na ludzi i środowisko. Przy opracowaniu programu jako dane wyjściowe przyjęto zaktualizowany stan w zakresie szacowanej ilości wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Czernichów.

Dane wyjściowe do niniejszego opracowania oparto na aktualizacji danych pochodzących z corocznie aktualizowanej Bazy Azbestowej oraz danych pochodzących od osób prawnych działających na obszarze gminy. Gmina Czernichów dofinansuje wywóz i utylizację w wysokości 50% kosztów.

W 2020 roku usunięto i zutylizowano 53,01 Mg na kwotę 15.742,49 zł.

W 2021 roku usunięto i zutylizowano 38,59 Mg na kwotę 20 539,33 zł.

W 2022 roku usunięto i zutylizowano 34,44 Mg na kwotę 13 780,62 zł.

Do końca 2018 roku przelicznik w Bazie Azbestowej wynosił 11 kg, natomiast od 2019 roku przelicznik wynosi 15 kg. Oznacza to, że jeśli mieszkaniec posiada pokrycie dachowe o powierzchni 100 m² to w 2018 roku posiadał 1100 kg, natomiast w 2019 roku waga ta zwiększyła się do 1500 kg. Dlatego mimo corocznych akcji usuwania ilość wyrobów w Bazie azbestowej się zwiększyła.

Według danych na koniec 2022 roku na terenie gminy Czernichów jest jeszcze 760,629 Mg wyrobów zawierających azbest, natomiast łącznie usunięto 1 000,604 Mg.

Bazując na początkowej ilości wyrobów zawierających azbest określonej w Bazie Azbestowej na 1 761,233 Mg można określić, iż z terenu gminy do końca 2021 roku usunięto 56,81% wyrobów zlokalizowanych na terenie gminy.

W „Programie usuwania azbestu z terenu województwa śląskiego do roku 2032” założono etapy usuwania wyrobów zawierających azbest w czasookresach, tj.:

- lata 2011-2012 - około 10% wszystkich wyrobów,
- lata 2013-2022 - około 40% wszystkich wyrobów,
- lata 2023-2032 - około 50% wszystkich wyrobów.

Oznacza to, że z terenu gminy Czernichów powinno być usunięte do końca 2022 około 50% odpadów zawierających azbest.

Dane powyższe wskazują, iż gmina ma dobre tempo usuwania azbestu. Zwiększenie tempa można uzyskać poprzez promocje Programu dotacyjnego dla mieszkańców oraz akcje informacyjno-edukacyjne na temat szkodliwości azbestu i obowiązków, jakie wynikają z użytkowania i posiadania jego powłok.

4.8.2. Analiza SWOT

Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
terminowo wykonywane sprawozdania z gospodarki odpadami dobra skuteczność usuwania azbestu	wyrzucanie odpadów w sposób niekontrolowany brak PSZOK zlokalizowanego na terenie gminy
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
uszczelnienie systemu gospodarki odpadami	przywożenie odpadów na teren gminy oraz zostawianie ich przez turystów

Źródło: opracowanie własne

4.8.3. Cele i zadania środowiskowe z zakresu gospodarki odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym

Gmina Czernichów prowadzi gospodarkę odpadami zgodnie z założeniami nowelizacji ustawy o odpadach, posiada Regulamin utrzymania czystości i porządku oraz prowadzi coroczną sprawozdawczość.

Głównymi celami do realizacji w zakresie gospodarki odpadami jest doskonalenie systemu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych oraz redukcja strumienia odpadów komunalnych zmieszanych kierowanych do instalacji.

W zakresie gospodarowania odpadami zawierającymi azbest gmina corocznie zbiera wnioski od mieszkańców dotując demontaż transport i unieszkodliwienia wyrobów zawierających azbest. Dzięki temu corocznie z terenu gminy usuwanych jest średnio około 40 Mg wyrobów zawierających azbest. Zasadnym działaniem jest pozyskiwanie środków zewnętrznych na usuwanie azbestu z WFOŚiGW w Katowicach, dzięki czemu mieszkańcy mogą uzyskać większe wsparcie.

W harmonogramie zadań zapisano, iż Gmina nadal będzie doskonalić selektywną zbiórkę wszystkich rodzajów odpadów i w dalszym ciągu organizować akcje informacyjne, promocyjne i edukacyjne zarówno dla dzieci, młodzieży i dorosłej części społeczeństwa gminy.

W zakresie gospodarki odpadami świadomość ekologiczna społeczeństwa jest nadal niewystarczająca, czego dowodem są występujące dzikie wysypiska odpadów, dlatego też konieczne jest dalsze prowadzenie edukacji ekologicznej. Źródłem finansowania zadania będą środki własne oraz dostępne dofinansowania ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach

4.9. Zarządzenie zasobami dziedzictwa przyrodniczego oraz wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie zasobów przyrodniczych, w tym także leśnych.

Tabela 25 Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ

Cel zapisany w „PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CZERNICHÓW NA LATA 2018-2021 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2025” Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie bioróżnorodności i georóżnorodności oraz ochrona krajobrazu Zwiększenie lesistości			
L.p.	Planowane zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie ochrony i zachowania walorów krajobrazu i przyrody oraz promocja tych walorów	Gmina Czernichów W latach 2020-2022 zadanie nie było realizowane. Nadleśnictwo Andrychów W okresie objętym sprawozdaniem zrealizowano: • 11 działań z zakresu edukacji i promocji – w 2020 roku, • 74 działań z zakresu edukacji i promocji – w 2021 roku, • 114 działań z zakresu edukacji i promocji – w 2022 roku.	
2.	Promocja działań z zakresu ochrony czynnej przyrody	Nadleśnictwo Jeleśnia W latach 2019-2022 w ramach realizacji zadania realizowano pogadanki w szkołach i przedszkolach na temat pracy leśnika oraz bezpiecznego zachowania się w lesie podczas organizacji obozów harcerskich. Nadleśnictwo Bielsko W latach 2019-2022 na terenie Gminy Czernichów nie prowadzono działań edukacyjnych ani promocyjnych. ZPKWŚ Oddział Biura w Żywcu W latach 2020-2022 ZPKWŚ realizował działania z zakresu edukacji przyrodniczej i ekologicznej zgodnie z wymaganiami ustawowymi (Ustawa o ochronie przyrody) oraz statutowymi ZPKWŚ. Tematyka warsztatów przyrodniczych poruszała zagadnienia związane z walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi Parku Krajobrazowego Beskidu Małego chronionego w ramach europejskiej sieci Natura 2000. Adresatami warsztatów była młodzież szkolna oraz osoby dorosłe, natomiast zakres tematyczny obejmował gatunki roślin i zwierząt występujące na obszarze Parku Krajobrazowego Beskidu Małego, formy ochrony przyrody, osobliwości przyrodnicze, uwrażliwienie na wartości przyrodnicze i krajobrazowe ww. obszaru. Ponadto poruszane były kwestie związane z szeroko pojętą edukacją ekologiczną oraz dobrymi praktykami w życiu codziennym mającymi wpływ na stan środowiska (m.in. tematyka związana ze smogiem, segregacją śmieci). Placówki oświatowe zlokalizowane na terenie Gminy Czernichów były na bieżąco informowane o prowadzonych przez ZPKWŚ O/Żywiec działaniach z zakresu edukacji przyrodniczej, ekologicznej i korzystają z oferty poprzez uczestnictwo w konkursach przyrodniczych i ekologicznych, akcjach ekologicznych, warsztatach terenowych i stacjonarnych m.in.: • Ogólnopolski Konkurs „Poznajemy Parki Krajobrazowe Polski”, • Ogólnopolski Konkurs Fotograficzny „Magia Beskidów”, • Wojewódzki Konkurs Wiedzy Ekologicznej, • wojewódzkie konkursy plastyczne i fotograficzne koordynowane przez Ośrodki Edukacyjne ZPKWŚ, • warsztaty terenowe na obszarze parków krajobrazowych, • pogadanki, • akcje ekologiczne (Dzień Ziemi, Sprzątanie Świata, Święto Drzewa),	

		• zajęcia okazjonalne o tematyce przyrodniczej (np. Międzynarodowy Dzień Roślin, Międzynarodowy Dzień Krajobrazu, zajęcia z okazji Świąt Wielkanocnych, Mikołaja i Świąt Bożego Narodzenia, w czasie trwania ferii i wakacji). Ponadto ZPKWŚ O/Żywiec rozpowszechnia wśród placówek oświatowych Biuletyn Informacyjny „Beskidzkie Parki Krajobrazowe”, poruszający zagadnienia związane z ochroną przyrody i krajobrazu na obszarze Beskidzkich Parków Krajobrazowych.	
3.	Przebudowa i częściowa wymiana składu gatunkowego zadrzewień przydrożnych wzdłuż odcinków dróg, nowe nasadzenia zieleni wysokiej, prace pielęgnacyjno-konserwacyjne zieleni przydrożnej	ZDW w Katowicach W latach 2019-2022 w ramach realizacji zadania usunięto 17 szt. drzew. Nie dokonywano nowych nasadzeń.	brak nowych nasadzeń
4.	Realizacja zadań: gospodarczych, hodowlanych i ochronnych – zgodnie z planami urzędowania lasów państwowych	Nadleśnictwo Jeleśnia W latach 2019-2022 realizowano następujące działania ochronne związane ze zwalczaniem szkodników owadów: • zwalczanie szkodników wtórnych w postaci wyznaczania, usuwania i wywożenia poza strefę zagrożenia drzew zasiedlonych, • prognozowanie występowania szkodników wtórnych świerka (korników) w pułapkach feromonowych, obserwacje lotu motyli brudnicy mniszki oraz kontrola defoliacji koron drzew w celu stwierdzenia występowania zasnuj świerkowych. Pozostałe działania ochronne nie były podejmowane w ww. okresie. Działania w zakresie szeroko pojętego szkodnictwa leśnego prowadzone są na bieżąco i w ramach potrzeb. W ww. okresie nie stwierdzono przypadków kłusownictwa. Nadleśnictwo Andrychów W latach 2019-2022 zrealizowano następujące zadania: • w oddziałach leśnictwa Zasolnica leżących na terenie Gminy Czernichów odnowiono poprzez sadzenie 0,53 ha, wykorzystując do tego 3,18 tys. sztuk sadzonek. Naturalnie odnowiono 22,37 ha, • w oddziałach leśnictwa Międzybrodzie leżących na terenie Gminy Czernichów odnowiono poprzez sadzenie 5,36 ha lasu, wykorzystując do tego 34,13 tys. sztuk sadzonek. Ponadto w latach 2019-2022: • nie zalesiano gruntów porolnych, • nie przeprowadzano zwalczania szkodników leśnych ze względu na brak zagrożenia z ich strony dla lasów nadleśnictwa, • w 2020 roku prowadzono monitoring kornika zrosłozębnego (koszt poniesiony za zakup pułapek to 358,00 zł), • w celu prognozowania zagrożenia ze strony brudnicy mniszki na terenie dwóch leśnictw wywieszano co roku 5 pułapek feromonowych (średni koszt to 27,30 zł/ rok) – stwierdzono brak zagrożeń od tego owada dla lasów nadleśnictwa, • zbiór śmieci z lasu odbywał się głównie przez pracowników Służby Leśnej, łącznie zebrano 42 m³ śmieci i wydano 1 968,72 zł, • zakupiono karmę dla ptaków w ilości 778 kg; koszt: 2 100,92 zł, • zakupiono i wywieszono w lesie 100 szt. Budek lęgowych dla ptaków i 2 szt. schronów dla nietoperzy oraz co roku czyszczono te budki i schrony; koszt: 3 891,20 zł,	

		- poniesiono koszty na zabezpieczenie upraw leśnych przed zwierzyną leśną (głównie jeleniowatymi) tj. zabezpieczenie sadzonek repelentem; koszt: 149 944,30 zł, - poniesione koszty na ochronę rezerwatu; koszt: 820,80 zł, Ze względu na małe zagrożenie pożarowe Nadleśnictwo Andrychów nie posiada Punktu Alarmowo-Dyspozycyjnego i nie leży w strefie prognostycznej, w związku z tym zakres prac związanych z ochroną przeciwpożarową polega na porządkowaniu gałęzi wzdłuż dróg publicznych oraz patrolowaniu naziemnych terenów leśnych – szczególnie w upalne i suche dni. Koszt prac porządkowych wyniósł 2 060,00 zł. W ww. okresie czasu, podczas patrolowania terenu Straż Leśna nie ujawniła przypadków kłusownictwa. Nie odnotowano również zgłoszeń dot. Kłusownictwa. Nadleśnictwo Bielsko W latach 2019-2022 na terenie Gminy Czernichów będących w zarządzie Nadleśnictwa Bielsko nie dokonywano zalesień (w tym gruntów porolnych). Nadleśnictwo w okresie wiosny i lata każdego roku prowadzi monitoring występowania szkodników wtórnych na terenie całego leśnictwa Straconka. W latach 2019-2022 nie stwierdzono przypadków kłusownictwa.	
--	--	--	--

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie gminy Czernichów

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy.

Tabela 26 Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie zasobów przyrodniczych i zasobów leśnych

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2017	Stan aktualny 2022
1.	Powierzchnia prawnie chroniona ogółem	4 045,00 ha	4 045,00 ha
2.	Parki Krajobrazowe	4 045,00 ha	4 045,00 ha
3.	Pomniki przyrody	0	0
4.	Lesistość gminy	62%	62,6%
5.	Powierzchnia lasów	3 495,88 ha	3 520,94 ha
6.	Powierzchnia parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej ogółem	1,70 ha	1,70 ha
7.	Powierzchnia gruntów odnowionych i zalesionych w ciągu roku	10,2 ha	4 ha*

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminy Czernichów oraz GUS, BDL 2023

* GUS – dane z 2021 roku

4.9.1. Opis stanu obecnego

4.9.1.1. Formy ochrony przyrody na terenie gminy Czernichów

Gmina Czernichów posiada zasoby przyrodnicze o znaczeniu ponadregionalnym. Charakteryzuje się dużą różnorodnością i bogactwem form ukształtowania powierzchni. Obszar Gminy Czernichów leży w obszarze Parku Krajobrazowego Beskidu Małego oraz obszaru Natura 2000 Beskid Mały.

Park Krajobrazowy Beskidu Małego

Został utworzony rozporządzeniem nr 9/98 Wojewody Bielskiego z dnia 16 czerwca 1998 r.

W celu zapewnienia warunków dla właściwych form ochrony i kształtowania środowiska, przy równoczesnym rozwoju funkcji dydaktyczno-naukowych, turystycznych i rekreacyjnych, na terenie Parku i jego otuliny obowiązuje stosowanie następujących ogólnych zasad i kierunków działania:

- ochrona dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego,
- ochrona środowiska i krajobrazu przed: zakłóceniami stosunków wodnych, degradacją gleb i szaty roślinnej, zanieczyszczeniami powietrza oraz zakłóceniami harmonii w krajobrazie,
- czynna ochrona środowiska poprzez: likwidację lub ograniczenie na terenie Parku działalności gospodarczej szkodliwej dla środowiska, prawidłową politykę przestrzenną, utrzymanie, odnawianie i wzbogacanie zasobów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych,
- prowadzenie gospodarki rolnej, leśnej i łowieckiej w sposób umożliwiający realizację celów wymienionych w § 1 rozporządzenia.

Park zajmuje powierzchnię 25 770 ha, w tym 4 045 ha na terenie gminy Czernichów. Otulina parku liczy 22 758 ha, w tym 1 581 ha na terenie gminy. Na terenie Parku został uchwalony plan ochrony – uchwałą nr XVII/229/20 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 27 stycznia 2020 roku w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Parku Krajobrazowego Beskidu Małego – część położona w województwie małopolskim uwzględniającego zakres planu dla obszaru Natura 2000 Beskid Mały PLH 240023.

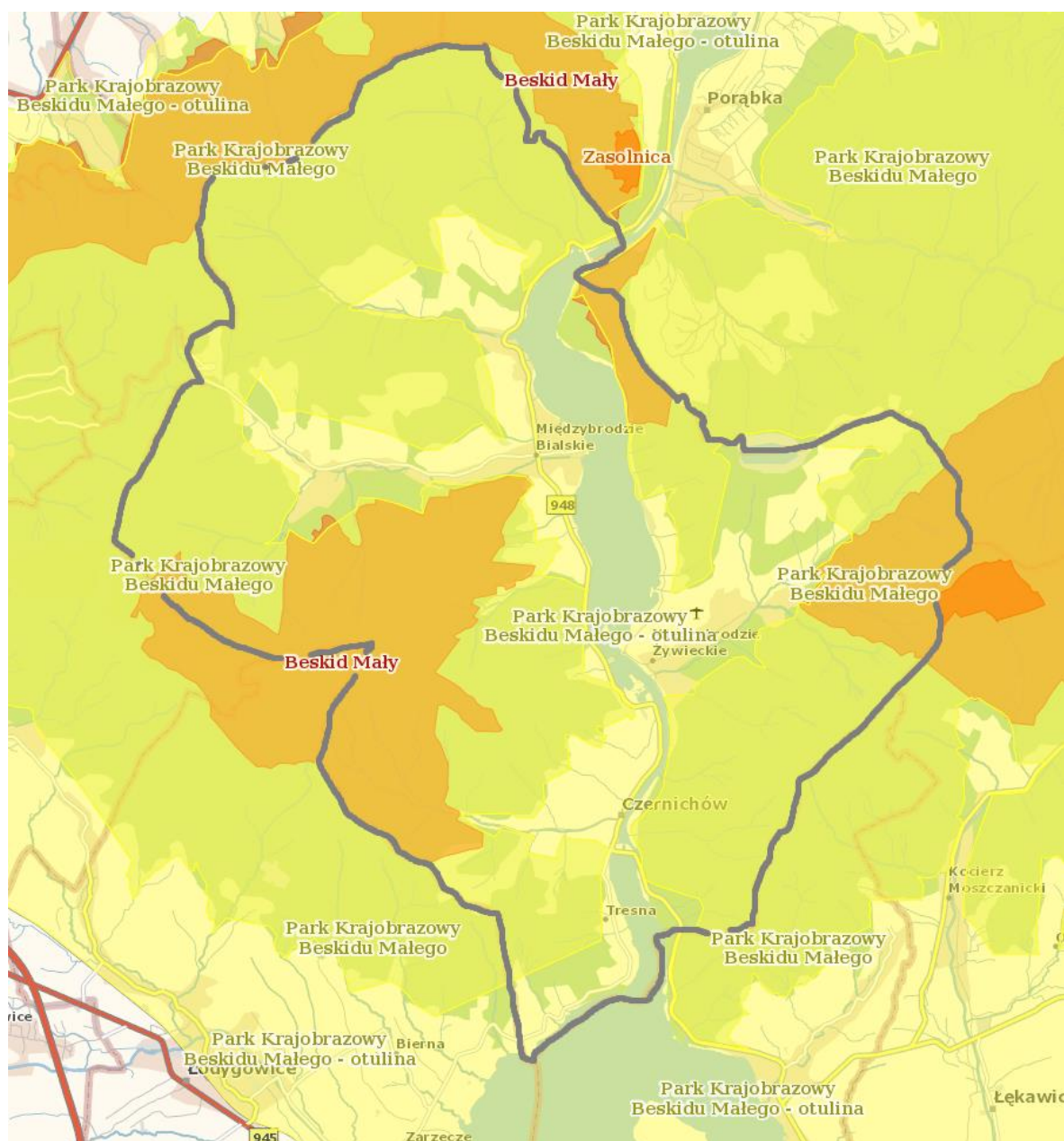
Obszar Natura 2000 Beskid Mały PLH240023

Specjalny obszar ochrony siedlisk Beskid Mały został utworzony Decyzją Komisji Europejskiej z dnia 12 grudnia 2008 r. przyjmującą na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG drugi zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na alpejski region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2008) 7973)(2009/91/WE).

Łączna powierzchnia obszaru wynosi 7 186,16 ha na terenie dwóch województw: małopolskiego i śląskiego.

Jest to największy i najlepiej wykształcony kompleks kwaśnych buczyn górskich *Luzulo luzuloidis*- *Fagetum* w Karpatach. Występowanie na krańcach zasięgu geograficznego zespołów świerczyny górnoreglowej *Plagiothecio-Piceetum* (w piętrze regla dolnego - unikatowy fenomen synchorologiczny w Karpatach), jaworzyny miesięcznicowej *Lunario Aceretum*, świerczyny na torfie *Bazzanio-Piceetum*. Stwierdzono tu łącznie obecność 15 siedlisk przyrodniczych z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG.

Ponadto, jest to miejsce występowania 2 gatunków mchów z załącznika II tej Dyrektywy, z tym, że stanowisko jednego z nich - bardzo rzadkiego mchu *Buxbaumia viridis* - wymaga potwierdzenia.

Rysunek 14 Obszary chronione na terenie gminy Czernichów

Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/> (dostęp 20.06.2023 r.)

Pomniki przyrody

Na terenie gminy nie występują pomniki przyrody.

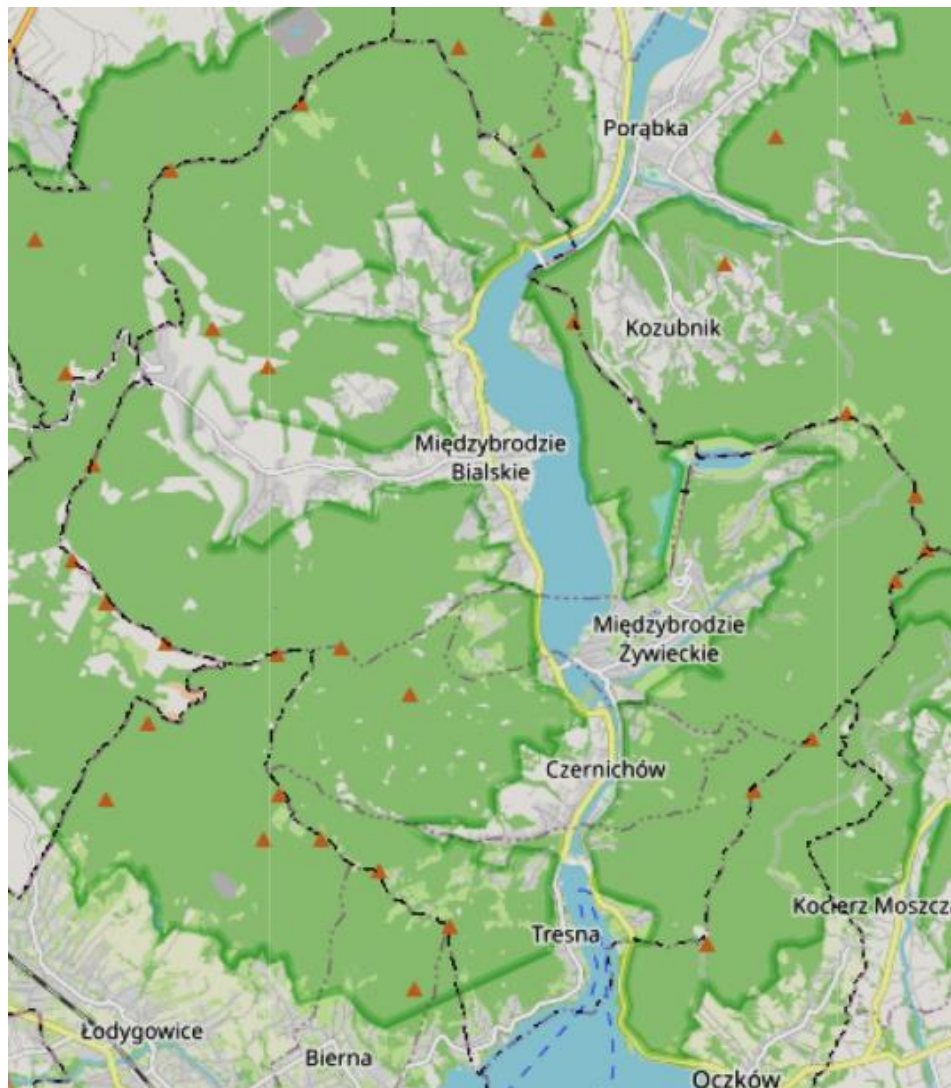
Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego w Katowicach nie prowadził w ostatnich latach na terenie gminy Czernichów działań ochronnych w zakresie ochrony czynnej ani działań w zakresie zapewnienia ochronnych, gospodarczych i społecznych funkcji lasu oraz powszechnej ochrony lasów w związku z możliwymi zagrożeniami lasów.

4.9.1.2. Ochrona i zrównoważony rozwój lasów

Ogólna powierzchnia lasów na terenie gminy Czernichów wynosi 3 517,87 ha, w tym:

- lasy publiczne ogółem 1 961,96 ha,
 - lasy publiczne Skarbu Państwa 1 959,94 ha,

- ✓ lasy publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych 1 948,94 ha,
- ✓ lasy publiczne gminne 2,00 ha,
- lasy prywatne ogółem 1 555,93 ha¹³.

Rysunek 15 Obszary leśne na terenie gminy Czernichów

Źródło: <https://www.lasy.gov.pl/pl/nasze-lasy/mapa-lasow> (dostęp 20.06.2023 r.)

Gospodarkę leśną na obszarze gminy prowadzą Nadleśnictwa Jeleśnia, Andrychów i Bielsko oraz właściciele lasów prywatnych. Całość Lasów Państwowych pozostaje również w administracji ww. nadleśnictw.

Nadleśnictwo Andrychów

Powierzchnia lasów w gminie Czernichów będących w zarządzie Nadleśnictwa Andrychów wynosi 1 320,29 ha. Całość lasów należących do Nadleśnictwa Andrychów, leżących w obrębie gminy Czernichów zaliczono do siedlisk wyżynnych. Powierzchniowo na tym terenie dominuje las mieszany wyżynny wariant typowy oraz las wyżynny wariant typowy.

Udział procentowy poszczególnych gatunków w strukturze drzewostanów kształtuje się następująco:

- sosna – 38%,
- dąb – 25%,

¹³ dane z Banku Danych Lokalnych, GUS, stan na 31.12.2021 rok

- modrzew – 25%,
- olcha – 7%.

Lasy Nadleśnictwa Andrychów charakteryzuje znaczna zgodność składów gatunkowych drzewostanów z siedliskiem (około 85% ogólnej powierzchni). Ponadto przyrodnicze i ekonomiczne walory lasów potwierdza ok. 40% udział lasów 4- i więcej gatunkowych oraz 23% udział lasów w III klasie wieku (60 – 80 lat). Wszystkie drzewostany wykazują dobrą żywotność, wysoki wskaźnik zadrzewienia, stopień zwarcia, co gwarantuje stabilność ekosystemów leśnych.

Na terenie administrowanym przez Nadleśnictwo Andrychów obowiązuje Plan Urządzenia Lasu na okres od 01.01.2015 roku do 31.12.2024 r.

Nadleśnictwo Jeleśnia

Powierzchnia lasów w gminie Czernichów będących w zarządzie Nadleśnictwa Jeleśnia wynosi 633,63 ha.

Całość lasów należących do Nadleśnictwa Jeleśnia została uznana za lasy ochronne Zarządzeniem nr 271 Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych w obrębie Żywiec:

- lasy wodochronne – 4 820,41 ha,
- lasy wodochronne i glebochronne – 48,91 ha,
- lasy wodochronne, w miastach i wokół miast – 477,15 ha.

Pod względem zróżnicowania gatunkowego, dominują tutaj trzy główne gatunki lasotwórcze: świerk, buk i jodła. Wszystkie występujące w lasach Nadleśnictwa siedliska są siedliskami górskimi, jednakże dominującym typem siedliskowym lasu jest las górski świeży (LGśw) zajmujący 68,88% powierzchni terenu.

Na terenie administrowanym przez Nadleśnictwo Jeleśnia obowiązuje Plan Urządzenia Lasu na okres od 01.01.2015 roku do 31.12.2023 r.

Nadleśnictwo Bielsko

Powierzchnia lasów w gminie Czernichów będących w zarządzie Nadleśnictwa Bielsko wynosi 4,3022 ha.

Całość lasów na terenie gminy należących do Nadleśnictwa Bielsko pełni funkcje ochronne, gdzie przeważającym gatunkiem jest: modrzew, sosna i świerk.

Na terenie administrowanym przez Nadleśnictwo Bielsko obowiązuje Plan Urządzenia Lasu na lata 2018-2027.

Lasy prywatne

W oparciu o zapisy ustawy o lasach Starosta Żywiecki na podstawie zawartych porozumień powierzył nadzór nad prowadzeniem prawidłowej gospodarki leśnej Nadleśniczemu Nadleśnictwa Jeleśnia. Powierzchnia lasów prywatnych w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Jeleśnia i Gminy Czernichów wynosi 1 559 ha.

Nadzór nad prowadzeniem gospodarki leśnej w lasach prywatnych polega na:

- kontroli gospodarki leśnej, doradztwie w zakresie prowadzenia gospodarki leśnej,
- wydawaniu decyzji administracyjnych,
- kontroli wykonania decyzji wydawanych w drodze postępowania administracyjnego,
- cechowaniu drewna i wydawania świadectwa legalności pozyskanego drewna.

Zgodnie z przepisami ustawy o lasach Lasy Państwowe zobowiązane są służyć radą i pomocą prywatnym właścicielom lasów w prowadzeniu gospodarki leśnej. Leśnicy w ramach tych działań:

- doradzają prywatnym właścicielom, jak prowadzić gospodarkę leśną,
- udostępniają sadzonki drzew i krzewów leśnych,
- wykonują na koszt nadleśnictw zabiegi zwalczające i ochronne w lasach prywatnych, jeśli wystąpią tam organizmy szkodliwe, zagrażające trwałości lasu,
- organizują wykonanie zadań gospodarczych w lesie (w tym sprzedaż drewna), na podstawie umowy z właścicielem lasu,
- sporządzają wielkoobszarowe inwentaryzacje stanu lasów oraz prowadzą bank danych o lasach.

Dla Gminy Czernichów obowiązują następujące Uproszczone Plany Urządzenia Lasów dla lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa należących do osób fizycznych i wspólnot gruntowych obowiązujących od 01.01.2023 roku do 31.12.2032 roku:

- Uproszczony Plan Urządzenia Lasu dla lasów własności osób fizycznych położonych na terenie obrębu ewidencyjnego Międzybrodzie Żywieckie – o ogólnej powierzchni opracowania 119,3515 ha,
- Uproszczony Plan Urządzenia Lasu dla lasów własności osób fizycznych położonych na terenie obrębu Tresna – o ogólnej powierzchni opracowania 292,0367 ha,
- Uproszczony Plan Urządzenia Lasu dla własności Spółki dla Zagospodarowania Wspólnoty Leśno-Pastwiskowej w Międzybrodziu Żywieckim – o ogólnej powierzchni opracowania 180,8178 ha,
- Uproszczony Plan Urządzenia Lasu dla lasów Wspólnoty Gruntowej położonej we wsi Tresna Gromady Czernichów – o ogólnej powierzchni opracowania 6,2093 ha,
- Uproszczony Plan Urządzenia Lasu dla lasów Wspólnoty Gruntowej Lasu Serwitutowego Mieszkańców Wsi Zadziele – o ogólnej powierzchni opracowania 9,1813 ha,
- Uproszczony Plan Urządzenia Lasu dla lasów Wspólnoty Gruntowej Wsi Tresna – o ogólnej powierzchni opracowania 13,4216 ha.

Aktualnie na terenie Gminy Czernichów są opracowywane uproszczone plany urządzenia lasu:

- na okres od 01.01.2023 r. do 31.12.2023 r. dla lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa, należących do osób fizycznych i wspólnot gruntowych położonych na terenie miejscowości Tresna i Międzybrodzie Żywieckie,
- na okres od 01.01.2024 r. do 31.12.2033 r. dla lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa, należących do osób fizycznych i wspólnot gruntowych położonych na terenie miejscowości Czernichów i Międzybrodzie Bialskie¹⁴.

Ministerstwo Środowiska w latach 2016-2020 prowadziło prace obserwacyjno-pomiarowe w ramach programu monitoringu w lasach wszystkich form własności na terenie całego kraju.

Program monitoringu lasu stanowi ważny element systemu Państwowego Monitoringu Środowiska. Zebrane wyniki posłużą do oceny stanu zdrowotnego lasów Polski wszystkich form własności w relacji do zmieniających się warunków środowiska. Prace terenowe odbywają się corocznie na stałych powierzchniach obserwacyjnych rozmieszczonych w sieci 8x8 km, które są częścią gęstszej sieci wielkoobszarowej inwentaryzacji stanu lasu. Pomiary i obserwacje wykonywane są zgodnie z instrukcją opracowaną przez Instytut Badawczy Leśnictwa i zaakceptowaną przez Dyрекcję Generalną Lasów Państwowych, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska i Ministerstwo Środowiska.

Prace terenowe były wykonywane przez pracowników Instytutu Badawczego Leśnictwa lub przez osoby upoważnione przez Instytut w okresie od 1 czerwca do 30 września w każdym roku w latach 2016-2020.

W 2019 roku, w badaniach monitoringu lasów na stałych powierzchniach obserwacyjnych I rzędu, zaobserwowano wzrost średniej defoliacji drzew (23,4%), w porównaniu do roku 2018 (22,4%), oraz lat wcześniejszych (2016 - 22,7%, 2017 - 22,8%). Największe wzrosty średniej defoliacji stwierdzono w 2019 roku u sosny i brzozy tj. gatunków rosnących na glebach uboższych. Również zły stan zdrowotny świerka, przy relatywnie mniejszym pogorszeniu w 2019 roku, może być związany z niekorzystnymi warunkami pogodowymi występującymi na terenie Polski w poprzednim roku.

¹⁴ dane ze Starostwa Powiatowego w Żywcu, pismo znak WOŚ.604.4.2023 z dnia 12.05.2023 r.

4.9.2. Analiza SWOT

Zasoby przyrodnicze	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
występowanie cennych obszarów przyrodniczo – krajobrazowych wysoki stopień lesistości gminy	napływ zanieczyszczeń spoza gminy przekształcanie środowiska związane z działalnością człowieka
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
ograniczanie lokalnych źródeł zanieczyszczeń powietrza, gleby i wód właściwa pielęgnacja szaty roślinnej zapewnienie odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa pożarowego obszarów leśnych	rozprzestrzenianie się obcych gatunków fauny i flory zagrożenia biotyczne (szkodniki), abiotyczne (susze, wiatry), zagrożenia antropogeniczne (zła jakość powietrza)

Źródło: opracowanie własne

4.9.3. Cele i zadania środowiskowe w zakresie zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego oraz wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej

Formy ochrony przyrody przewidziane w ustawie o ochronie przyrody pełnią przede wszystkim rolę lokalnych węzłów i korytarzy ekologicznych. Winny one być powiązane przestrzennie z podobnymi strukturami na terenie sąsiadujących terenów. W stosunku do niektórych ekosystemów warunkiem zachowania wysokich walorów jest wprowadzenie ochrony czynnej (dotyczy cennych zbiorowisk nieleśnych), w sytuacji, bowiem zaniechania tradycyjnego użytkowania niektórych typów zbiorowisk, bardzo szybko dochodzi do wycofywania się np. gatunków słabych konkurencyjnie, a często należących jednocześnie do grupy gatunków ginących.

Dla ochrony całości dziedzictwa przyrodniczego oraz kształtowania systemu terenów zieleni należy podjąć następujące zadania:

- promocja i pielęgnacja obiektów i obszarów chronionych na mocy przepisów ustawy o ochronie przyrody – w ramach Ekologicznego Systemu Obszarów Chronionych (ESOCh), w tym parku krajobrazowego oraz obszaru Natura 2000,
- bieżące zgłaszanie uwag i wniosków, udział w konsultacjach,
- uwzględnienie zachowania terenów zielonych w nowych lub zmienianych dokumentach planistycznych;
- kreowanie wspólnej polityki ochrony przyrody dolin rzecznych oraz ich dopływów, korytarzy ekologicznych o randze regionalnej, terenów zieleni łęgowej,
- koordynacja rozwoju sieci tras i ścieżek rowerowych,
- promocja rozwoju rolnictwa ekologicznego, agroturystyki: programy rolnośrodowiskowe jako formy zmiany wizerunku nieefektywnej gospodarki rolnej,
- wsparcie działań organizacji ekologicznych, instytucji naukowych w zakresie ochrony czynnej wybranych gatunków fauny i flory.

4.10. Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie zasobów przyrodniczych, w tym także leśnych.

Tabela 27 Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ

Cel zapisany w „PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CZERNICHÓW NA LATA 2018-2021 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2025“ Przeciwdziałanie awariom instalacji przemysłowych Minimalizacja skutków awarii dla ludzi i środowiska			
L.p.	Planowane zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Przeciwdziałanie poważnym awariom (prowadzenie kontroli zakładów, szkoleń, badań przyczyn, tak aby zmniejszyć ryzyko wystąpienia poważnych awarii)	WIOŚ Katowice W latach 2020-2022 na terenie Gminy Czernichów nie było awarii przemysłowych ani innego zdarzenia mającego wpływ na ochronę środowiska, przyrodę oraz mieszkańców. W analizowanym okresie czasu na terenie gminy nie było zlokalizowanych zakładów o zwiększonym i dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, wobec powyższego Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska nie prowadził w tym czasie kontroli w zakresie przeciwdziałania poważnym awariom przemysłowym. WIOŚ w Katowicach w latach 2020-2022 nie przeprowadzał szkoleń dla zakładów w zakresie awarii ani działań edukacyjnych dla społeczeństwa na rzecz kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii. Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz.U. 2021, poz. 1070) prowadzenie działań edukacyjnych dla innych organów i podmiotów korzystających ze środowiska z zakresu korzystania ze środowiska nie należy do zadań WIOŚ.	brak awarii i kontroli
2.	Wsparcie jednostek straży pożarnej w sprzęt do ratownictwa techniczno-chemiczno-ekologicznego	Gmina Czernichów W 2021 roku Gmina Czernichów zrealizowała m.in. następujące wydatki: Dla OSP Międzybrodzie Żywieckie zakupiono: - wężę tłoczne; koszt: 1 995 zł, - komplety w ubrań specjalnych; koszt: 5 000 zł, - naprawa układu hamulcowego w samochodzie technicznym Iveco; koszt: 2 150 zł, Dla OSP Międzybrodzie Bialskie zakupiono: - filtry i oleje do samochodów i sprzętu; koszt: 3 000 zł, - dofinansowanie remontu Mercedesa; koszt: 5 000 zł, - serwis i naprawa quada; koszt: 1 777,95 zł, - naprawa Tatra; koszt: 1 082,40 zł, Dla OSP Czernichów-Tresna zakupiono: - dofinansowanie zakupu nowej syreny na remizę; koszt: 5 000 zł, - zakup szelek bezpieczeństwa z linką; koszt 745 zł. W 2022 roku dofinansowano zakup samochodu dla OSP Międzybrodzie Bialskie. Na dotację celową wydatkowano 425 000,00 zł.	-
3.	Zapobieganie lub usuwanie skutków zanieczyszczenia środowiska	Marszałek Województwa Śląskiego W okresie objętym sprawozdaniem brak jest danych dotyczących realizacji zadania.	-
4.	Edukacja społeczeństwa na wypadek wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi	Gmina Czernichów W okresie objętym sprawozdaniem brak jest danych dotyczących realizacji zadania.	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie gminy Czernichów

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy.

Tabela 28 Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie nadzwyczajnych zagrożeń środowiskowych

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2017	Stan aktualny 2022
1.	Liczba zakładów w rejestrze potencjalnych sprawców poważnych awarii	ZDR: 0 ZZR: 0	ZDR: 0 ZZR: 0
2.	Liczba zdarzeń o znamionach poważnej awarii oraz poważnych awarii na terenie gminy Czernichów	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminy Czernichów, WIOŚ/GIOŚ oraz Głównego Urzędu Statystycznego

4.10.1. Opis stanu obecnego

Na terenie gminy Czernichów nie ma zakładów zaliczonych do kategorii o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia awarii.

Na zagrożenia pożarowe wpływa także sąsiedztwo lokalizacji budynków i występowanie w nich palnych elementów konstrukcyjnych (stropy, więźba dachowa, schody i pokrycia dachów) oraz magazynowane środki i materiały łatwopalne (paliwo, smary, farby, oleje, tworzywa chemiczne, tarcica, opał itp.).

Na terenie gminy działają 3 jednostki OSP:

- OSP Czernichów-Tresna,
- OSP Międzybrodzie Bialskie,
- OSP Międzybrodzie Żywieckie.

OSP Międzybrodzie Bialskie i OSP Międzybrodzie Żywieckie są jednostkami należącymi do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego. KSRG to integralna część organizacji bezpieczeństwa wewnętrznego państwa, mający na celu ratowanie życia, zdrowia, mienia i środowiska. Przynależność do tego systemu świadczy o wysokim stopniu wyszkolenia oraz przygotowania do akcji ratowniczych.

W trzech jednostkach OSP działa blisko 150 strażaków ochotników. W dyspozycji OSP znajduje się:

- 9 samochodów,
- 3 łodzie motorowe,
- 2 quady,
- specjalistyczny sprzęt ratowniczo –gaśniczy.

Corocznie Gmina dokonuje zakupów i przekazuje jednostkom OSP sprzęt ratowniczy także współfinansowany ze środków Funduszu Sprawiedliwości, którego dysponentem jest Minister Sprawiedliwości.

Gmina Czernichów w 2021 r. podpisała umowę usługi alarmowania członków OSP za pośrednictwem aplikacji mobilnej e-Remiza, dzięki której sygnał o zdarzeniu dociera również do tych strażaków OSP, którzy mieszkają poza zasięgiem słyszalności syreny strażackiej.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach nie przeprowadził na terenie gminy Czernichów w latach 2020-2022 kontroli przedsiębiorstw w zakresie przeciwdziałania poważnym awariom przemysłowym. Zagrożenia w transporcie drogowym a także w wypadku wystąpienia pożarów, zalań, podtopień czy likwidacji gniazd szerszeni (na terenach publicznych) zwalczane są przez Ochotnicze Straże Pożarne.

Na terenach rolniczych przyczyną zanieczyszczeń wód może być niewłaściwe magazynowanie i stosowanie nawozów i środków ochrony roślin. Zagrożenie dla środowiska w tym przypadku zależy od rozpuszczalności środków w wodzie i stopnia ich toksyczności.

W zakresie ograniczenia substancji chemicznych w środowisku niezbędne są szkolenia dotyczące odpowiedzialnego stosowania środków chemicznych i postępowania z opakowaniami po nich (szkolenia takie prowadzi PZDR) a także akcje edukacyjne dla mieszkańców w zakresie postępowania ze wszystkimi rodzajami odpadów oraz propagowanie produktów ulegających biodegradacji (np. torby na zakupy) czy wielorazowych opakowań i toreb na zakupy.

4.10.2. Analiza SWOT

Zagrożenia poważnymi awariami	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
w ostatnich latach nie wystąpiła żadna poważna awaria brak większych zagrożeń stanu czystości wód i gleb prawidłowe funkcjonowanie jednostek OSP będących w razie potrzeby w stałej gotowości	występowanie dzikich wysypisk
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
zmniejszenie zagrożenia wypadkowego i pożarowego poprzez remonty i modernizacje budynków oraz dróg	zagrożenia wypadkowe związane z transportem

Źródło: opracowanie własne

4.10.3. Cele i zadania środowiskowe w zakresie przeciwdziałania zagrożeniom środowiska

Głównymi zagrożeniami na terenie gminy, jakie mogą wystąpić w toku zwykłego funkcjonowania są wypadki i zdarzenia drogowe, pożary i zalania. Na zagrożenia pożarowe wpływa sąsiedztwo lokalizacji budynków i występowanie w nich palnych elementów konstrukcyjnych (stropy, więźba dachowa, schody i pokrycia dachów) oraz magazynowane materiały łatwopalne (paliwo, smary, farby, oleje, tworzywa chemiczne, tarcica, opał itp.).

Najważniejszymi jednostkami zajmującymi się w pierwszej kolejności minimalizacją skutków zdarzeń są Straże Pożarne. Analiza SWOT jako mocną stronę Gminy wskazała, iż 3 sołectwa posiadają swoją OSP, a Ochotnicze Straże Pożarne są corocznie doposażane w niezbędny sprzęt są w stanie reagować w sytuacjach zagrożeń.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach kontroluje przedsiębiorstwa pod kątem przestrzegania wymagań ochrony środowiska. Jednocześnie same przedsiębiorstwa muszą dbać o należyte postępowanie i ostrożność. W harmonogramie realizacji zadań monitorowanych zaplanowano kontynuację działań w postaci kontroli przedsiębiorców wraz z egzekwowaniem wymagań dotyczących zapobiegania zagrożeniom – realizacja przez WIOŚ. Istotne jest prowadzenie samokontroli w firmach, szkoleń, tak, aby zmniejszyć ryzyko wystąpienia awarii – realizacja tego zadania prowadzona winna być przez przedsiębiorstwa.

W ostatnich latach na terenie gminy nie wydarzyła się żadna poważna awaria, niemniej jednak istotnym elementem są kontrole w tym także pojazdów przewożących ładunki niebezpieczne realizowane na drogach przez policję, działania te będą w kolejnych latach kontynuowane. Istotne jest także prawidłowe oznakowanie pojazdów przewożących niebezpieczne ładunki, co także w razie potrzeby kontroluje policja.

Ważnym zadaniem jest kontynuacja i doskonalenie działań edukacyjnych społeczeństwa w celu wyrobienia w ludności nawyków prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii. Działania te realizowane są poprzez akcje informacyjne i edukacyjne, a dla dzieci poprzez zabawę. Finansowanie tego rodzaju zadań pochodzi głównie ze środków własnych Gminy Czernichów oraz z dofinansowania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach.

5. Zagadnienia horyzontalne

Celem niniejszego rozdziału jest przedstawienie czterech zagadnień horyzontalnych, stanowiących fundament wszystkich działań zapisanych w niniejszym „Programie ochrony środowiska dla Gminy Czernichów na lata 2023-2027”.

Każdy obszar interwencji i każdy kierunek działań powinien być spójny z czterema zagadnieniami horyzontalnymi, jakim są:

- adaptacja do zmian klimatu,
- nadzwyczajne zagrożenia,
- edukacja ekologiczna,
- monitoring środowiska.

Wszystkie obszary interwencji na których opiera się niniejszy „Program...” zawierają aspekty każdego z czterech działań horyzontalnych. Istotnym jest także, iż w każdej dziedzinie środowiskowej prowadzona jest edukacja ekologiczna, a nadzwyczajne zagrożenia czy awarie mogą wpływać na wszystkie obszary środowiska od przyrody po powietrze, wody i gleby. A w celu kontroli stanu i podjęcia ewentualnych szybkich kroków niezbędny jest monitoring środowiska i stała kontrola jego stanu.

5.1. Adaptacja do zmian klimatu

W 2013 roku Ministerstwo Środowiska opracowało „Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030”. Dokument ten został opracowany przez Ministerstwo Środowiska na podstawie analiz wykonanych przez Instytut Ochrony Środowiska - Państwowy Instytut Badawczy w ramach projektu pn. "Opracowanie i wdrożenie Strategicznego Planu Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu - KLIMADA".

Oddziaływania związane z prognozowanymi zmianami klimatu będą z różnym natężeniem wzmacniane wskutek działalności człowieka, zarówno poprzez podejmowanie aktywności gospodarczej (wydobycie kopalin, kierunkowa gospodarka leśna i hodowla zwierząt oraz rolnictwo), jak i jej zaniechania (porzucanie łąk i muraw, zanik tradycyjnych form wykorzystania terenu). Oddziaływania te są wielokierunkowe i mogą znacznie wzmocnić niekorzystne oddziaływanie prognozowanych zmian warunków klimatycznych w powiązaniu z nieprawidłowym zagospodarowaniem terenu.

Z racji zwiększonej częstotliwości występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych należy spodziewać się w przyszłości zwiększonej możliwości wystąpienia suszy, nadmiernych opadów, powodzi, które mogą zapoczątkować powstanie nowych osuwisk, erozję terenów pagórkowatych.

Problem zmian w reżimie hydrologicznym dotyczy również siedlisk wód słodkich, płynących lub stojących. Grupa ta jest narażona na zmiany wskutek wzrostu opadów nawałnych, okresów suchych, procesów eutrofizacji i zaburzeń przepływu wód w zbiornikach.¹⁵

Pomiędzy zagospodarowaniem przestrzennym i warunkami klimatycznymi zachodzi ścisły związek wzajemnego oddziaływania. W kontekście zmian klimatu istnieje konieczność zmian treści planowania przestrzennego tak, żeby odpowiadały na problemy, które dotychczas nie były, bądź nie musiały być przedmiotem rozstrzygnięć planistycznych, albo miały marginalne znaczenie w toku procesu planistycznego. Biorąc pod uwagę horyzontalny i interdyscyplinarny charakter gospodarki przestrzennej wdrażanie działań adaptacyjnych w tym sektorze przyczynia się do ograniczenia skutków zmian klimatu nie tylko w zagospodarowaniu przestrzennym, ale także w większości obszarów życia gospodarczego i społecznego. To powoduje, że planowanie przestrzenne, będące najważniejszym instrumentarium gospodarki przestrzennej, urasta do jednego z najistotniejszych kreatorów przestrzennej organizacji systemów społeczno-gospodarczych i ekologicznych, decydujących o adaptacji polskiej przestrzeni do spodziewanych zmian klimatu, a tym samym uwarunkowań środowiskowych i łagodzenia skutków społeczno-ekonomicznych tych zmian.

¹⁵ Scenariusze Zmian Klimatu do 2030 r. i wpływ na sektory i obszary wrażliwe, Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020

Zmiany klimatu i potencjalne skutki tych zmian zostały wzięte pod uwagę w niniejszym dokumencie poprzez realizację celów i kierunków działań, jakie zostały zapisane w „Strategicznym planie adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030”.

W ramach poszczególnych kierunków interwencji wszystkie te cele zostały wzięte pod uwagę i w ramach nich zostały zaplanowane zadania dotyczące energetyki, edukacji mieszkańców, zarządzania szlakami komunikacyjnymi w celu minimalizacji zagrożeń powodowanych przewozem substancji niebezpiecznych.

Wśród kluczowych działań o charakterze horyzontalnym, które według „Strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030” powinny być realizowane należy wymienić rozwój alternatywnych możliwości produkcji energii na poziomie lokalnym, zarządzanie ryzykiem powodziowym, realizacja działań zabezpieczających przed osuwiskami oraz wdrażanie lokalnych systemów monitoringu i ostrzegania przed nadzwyczajnymi zjawiskami klimatycznymi. Istotnym elementem jest ciągła edukacja ekologiczna nie tylko dzieci, ale także osób dorosłych w szczególności rolników i właścicieli lasów, właściwe planowanie przestrzenne na poziomie regionalnym i lokalnym z uwzględnieniem zmian klimatu i adaptacji oraz uwzględnianie trendów klimatycznych w procesie projektowania i budowy infrastruktury transportowej.¹⁶

5.2. Nadzwyczajne zagrożenia

Zarówno jako nadzwyczajne zagrożenie dla środowiska, jak i poważną awarię należy traktować zdarzenia, takie jak: pęknięcie i rozszczelnienie instalacji rurociągów, wybuch, awaria zbiornika, katastrofa autocysterny przewożącej substancję niebezpieczną, awaria obiektów i hydrotechnicznych, itp.

Na zagrożenia pożarowe wpływa także sąsiedztwo lokalizacji budynków i występowanie w nich palnych elementów konstrukcyjnych oraz magazynowane środki i materiały łatwopalne.

Powstałe zagrożenia usuwane są przez odpowiednio wyposażone i wyszkolone jednostki straży pożarnej.

Na obszarach rolniczych gminy Czernichów przyczyną zanieczyszczeń wód może być niewłaściwe magazynowanie i stosowanie nawozów i środków ochrony roślin, co jest kontrolowane przez WIORIN. Zagrożenie dla środowiska w tym przypadku zależy od rozpuszczalności środków w wodzie i stopnia ich toksyczności.

Zagrożeniem dla mieszkańców i środowiska może być także transport paliw i ładunków niebezpiecznych, mogą one być przewożone wszystkimi drogami, na których nie ma zakazów transportu ciężkiego lub innych obostrzeń. W trakcie doraźnych kontroli pojazdy te są sprawdzane przez funkcjonariuszy policji pod kątem ładowności pojazdów oraz ich stanu technicznego.

Nadzwyczajne zagrożenia, do których może dojść na terenie gminy w trakcie normalnego funkcjonowania sprecyzowano w rozdziale 4.10 dotyczącym Zagrożeń poważnymi awariami. W rozdziale tym sprecyzowano rodzaje zagrożeń, do jakich może dojść na obszarze gminy, wyspecyfikowano jednostki, które zajmują się identyfikacją zdarzeń, ratowaniem zdrowia, życia i mienia oraz usuwaniem skutków awarii oraz kompetencje organów do realizacji zadań w tym zakresie.

5.3. Działania edukacyjne

W zakresie edukacji ekologicznej najważniejszym celem, który należy osiągnąć jest wykształcenie świadomości ekologicznej i przekonanie młodej i dojrzałej części społeczeństwa o konieczności myślenia i działania według zasad ekorozwoju. Jest to cel dalekosiężny, wykraczający poza horyzont 2027 roku, do którego można się zbliżyć poprzez stopniowe podnoszenie świadomości ekologicznej.

Ustawa Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. (tj. Dz. U. z 2022 r. poz. 2556 z późn. zm.) narzuca obowiązek uwzględniania problematyki ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju w programach nauczania wszystkich typów szkół, a także kursów prowadzących do uzyskania kwalifikacji zawodowych.

W środkach masowego przekazu w publikacjach i audycjach również istnieje obowiązek popularyzacji ochrony środowiska i kształtowania pozytywnego stosunku do przyrody.

Ważną rolę w realizacji polityki proekologicznej gminy Czernichów odgrywają mieszkańcy. Ich zachowania, nawyki i podejmowane działania bezpośrednio przekładają się na jakość środowiska naturalnego. Dlatego istotne

¹⁶ Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020

jest, by permanentnie kształtować świadomość mieszkańców w zakresie ochrony środowiska. Związana z tym edukacja ekologiczna stanowi moduł uzupełniający wielowymiarową działalność Gminy na rzecz tworzenia otoczenia przyjaznego człowiekowi.

Organy administracji, instytucje koordynujące działania związane z ochroną środowiska oraz te, które kierują i zarządzają działalnością naukową i naukowo-badawczą w zakresie ekologizacji są zobowiązane uwzględniać w swoich planach i działaniach bieżących i długoterminowych zagadnienia dotyczące ekologii i ochrony przyrody.

Na wszystkich etapach edukacji od przedszkolnej poprzez podstawową i wyższą placówki nauczania obejmujące swym działaniem jakakolwiek edukację dzieci i młodzieży zawierają w swoich programach dziedziny nauki lub dyscypliny naukowe wiążące się z ochroną środowiska.

Postawy społeczne i realizowana w całym okresie programowania szeroko pojęta edukacja ekologiczna ma na celu stałe podnoszenie świadomości zarówno dzieci i dorosłych. Wynika to z faktu, iż wśród społeczeństw gorzej wykształconych powszechnie akceptowane są postawy antyekologiczne (dewastacja zasobów przyrody, brak oszczędzania wody, segregacji odpadów), a brak perspektyw na polepszenie lub zmianę sytuacji będzie tylko pogłębiać patologiczne zachowania.

Gmina powinna kontynuować i rozwijać współpracę z placówkami oświatowymi, organizacjami społecznymi i instytucjami, przy organizowaniu prelekcji, wystaw, spotkań, wycieczek o tematyce ekologicznej i przyrodniczej, organizować akcje oraz pomagać przy realizacji programów szkolnych promujących idee zbierania surowców wtórnych w celu ich właściwego zagospodarowania. Właściwie ukierunkowana edukacja ekologiczna mieszkańców nie tylko przyczyni się do zwiększenia efektywności prowadzonej selektywnej zbiórki odpadów, co zapewni pozyskanie surowców wtórnych, zmniejszenie ilości odpadów trafiających na składowiska oraz zmniejszenie szkodliwości tych odpadów, ale także do oszczędzania wody, niespalania odpadów w domowych kotłach, dbałości oraz szacunku o całość otaczającej nas przyrody i środowiska.

Czynnikami, które decydują o sukcesie realizowanej akcji edukacji ekologicznej są rzetelna informacja oraz umiejętność komunikowania się ze społeczeństwem.

W zakresie wszystkich aspektów ochrony środowiska potrzebne są działania edukacyjne zarówno dla dzieci, młodzieży jak i dla dorosłej części społeczeństwa. Z tego powodu zadania dotyczące edukacji ekologicznej umieszczono w harmonogramach we wszystkich rozdziałach dotyczących poszczególnych obszarów interwencji.

W każdej dziedzinie środowiskowej wspomniano o potrzebie prowadzenia stale i na bieżąco i w całej perspektywie realizacji Programu akcji edukacyjnych jednak, ze względu na fakt, że najwięcej działań edukacyjnych na terenie gminy realizowanych jest w zakresie gospodarki odpadami temat ten został w tej części potraktowany najszerszej.

5.4. Monitoring środowiska

W związku ze zmianą kompetencji wojewódzkich inspektoratów ochrony środowiska i Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska wynikającą z przepisów ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. o zmianie ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska oraz niektórych innych ustaw, od dnia 1 stycznia 2019 roku organem realizującym zadania Państwowego Monitoringu Środowiska jest Główny Inspektorat Ochrony Środowiska.

Z dniem 1 stycznia 2019 roku pracownicy Wydziału Monitoringu Środowiska oraz Laboratorium WIOŚ stali się pracownikami GIOŚ. Główny Inspektorat Ochrony Środowiska zadania Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie: gromadzenia i analizy wyników badań i obserwacji, przygotowania ocen jakości środowiska oraz udostępniania informacji o środowisku, realizuje poprzez Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska.

Zadania Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska polegają między innymi na monitoringu środowiska.

Monitoring środowiska prowadzony jest w zakresie powietrza, wód powierzchniowych, wód podziemnych, ochrony przyrody i bioróżnorodności, gospodarki odpadami, hałasu, pól elektromagnetycznych, potencjalnego wystąpienia poważnej awarii oraz gleby i ziemi (na poziomie krajowym).

W myśl nowych przepisów ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska z 2018 r. (ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. o zmianie ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 1471, 1479, z 2019 r. poz. 125, 730) od 1 stycznia 2019 r. zadania PMS są realizowane wyłącznie przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska (GIOŚ).

Zakres zadań państwowego monitoringu środowiska jest określany w wieloletnich strategicznych programach PMS opracowywanych przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska i zatwierdzanych przez Ministra Klimatu i Ochrony Środowiska oraz w wykonawczych programach PMS opracowywanych przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska. Obecnie obowiązujący Strategiczny Program PMS na lata 2020-2025 powstał na podstawie art. 4a ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 10 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska. Dokument ten obejmuje zadania wynikające z odrębnych ustaw, zobowiązań międzynarodowych oraz innych potrzeb wynikających ze strategii rozwoju oraz innych programów i dokumentów programowych.¹⁷

Informacje powstające w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska służą do wspomagania działań na rzecz ochrony środowiska, a także do informowania organów administracji o stanie środowiska, potencjalnych lub istniejących zagrożeniach, oraz obszarach występowania przekroczeń dopuszczalnych poziomów zanieczyszczeń w środowisku. W dalszym etapie dane te i informacje wykorzystywane są przez organy administracji do postępowań w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, pozwoleń na wprowadzania gazów i pyłów do środowiska oraz planów zagospodarowania przestrzennego, a także planów i programów jako całości lub jego poszczególnych elementów.

Działalność inspekcyjna na terenie województwa śląskiego prowadzona jest przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach. Polega na prowadzeniu kontroli instalacji i przedsiębiorstw oddziałujących na środowisko w celu sprawdzenia czy są przestrzegane przepisy prawa czy stwierdzane są naruszenia. W sytuacji stwierdzenia nieprzestrzegania obowiązujących przepisów wydawane są zarządzenia pokontrolne, a w razie ich niezrealizowania nakładane są kary.

¹⁷ <http://katowice.wios.gov.pl/monitoring-srodowiska/regionalny-wydzial-monitoringu-srodowiska/>

6. Cele Programu Ochrony Środowiska i ich finansowanie

Tabela 29 Cele, kierunki interwencji i zadania z zakresu likwidacji źródeł zanieczyszczeń

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2022 lub 2021	Wartość docelowa rok 2027				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1.	Likwidacja źródeł zanieczyszczeń	Znacząca poprawa jakości powietrza na obszarze gminy związana z realizacją kierunków działań naprawczych	Liczba aktualizacji PGN źródło danych: Gmina Czernichów	0	1	Skuteczne wdrażanie planów i programów służących ochronie powietrza w skali lokalnej i wojewódzkiej poprzez osiągnięcie zakładanych efektów ekologicznych	Opracowanie i wdrażanie planów gospodarki niskoemisyjnej	Zadanie własne Gminy Czernichów	zmiana w przepisach prawnych dotyczących dokumentów
			Liczba oprav w oświetleniu ulicznym źródło danych: Gmina Czernichów	ok. 300	wg potrzeb		Modernizacja i budowa oświetlenia ulicznego Gminy Czernichów	Zadanie własne Gminy Czernichów	brak środków finansowych
			Liczba obiektów poddanych termomodernizacji użyteczności publicznej źródło danych: Gmina Czernichów	1 w latach 2020-2022	wg potrzeb		Ograniczenie niskiej emisji w budynkach użyteczności publicznej, w tym wykorzystanie odnawialnych źródeł energii	Zadanie własne Gminy Czernichów	brak środków finansowych
			Liczba wymienionych źródeł ciepła w obiektach mieszkalnych źródło danych: Gmina Czernichów, WFOŚiGW	83 w latach 2020-2022	wg potrzeb		Ograniczenie niskiej emisji w budynkach mieszkalnych, w tym wykorzystanie odnawialnych źródeł energii	Zadanie monitorowane mieszkańców gminy	brak środków finansowych
			Liczba instalacji OZE w obiektach mieszkalnych źródło danych: Tauron Dystrybucja S.A.	318	>318		Ograniczenie niskiej emisji w budynkach przedsiębiorstw, w tym wykorzystanie odnawialnych źródeł energii	Zadanie monitorowane przedsiębiorstw	brak zaangażowania przedsiębiorców
			Liczba akcji na rok źródło danych: Gmina Czernichów	5	2-5		Organizacja akcji społecznych związanych z ograniczeniem emisji, efektywnością energetyczną oraz wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii	Zadanie własne Gminy Czernichów	brak środków finansowych

			Ilość stanowisk pomiarowych na terenie gminy źródło danych: GIOŚ	0	1		Realizacja zadań monitoringowych jakości powietrza w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska	Zadanie monitorowane GIOŚ	brak środków finansowych
			Liczba kontroli nieruchomości źródło danych: Gmina Czernichów	ok. 100/rok	wg uchwały antysmogowej woj. śląskiego		Prowadzenie działań kontrolnych w zakresie zakazu spalania odpadów w indywidualnych systemach grzewczych jako element zmian w świadomości społeczeństwa oraz środek prewencyjny	Zadanie własne Gminy Czernichów	brak środków finansowych, wykwalifikowanej kadry
			Liczba kontroli zakładów w ciągu roku źródło danych: WIOŚ	2	wg potrzeb		Sukcesywna kontrola uciążliwych źródeł zanieczyszczeń	Zadanie monitorowane WIOŚ	brak środków finansowych
			Ilość odcinków dróg budowanych i przebudowywanych źródło danych: Gmina Czernichów, PZD w Żywcu, ZDW w Katowicach	15 odcinków dróg gminnych 1 odcinek drogi powiatowej	wg potrzeb	Wdrożenie mechanizmów ograniczających negatywny wpływ transportu, na jakość powietrza poprzez efektywną politykę transportową do poziomu niepowodującego negatywnego oddziaływania na jakość powietrza	Budowa, modernizacja i przebudowa dróg publicznych	Zadanie własne Gminy Czernichów Zadanie monitorowane PZD w Żywcu ZDW w Katowicach	brak środków finansowych
			Ilość nowych niskoemisyjnych pojazdów transportu zbiorowego na terenie gminy Źródło danych: przewoźnicy	30	30		Rozwój komunikacji publicznej w oparciu o nowoczesny niskoemisyjny tabor autobusowy mający na celu przesiadkę z indywidualnych samochodów na rzecz transportu zbiorowego	Zadanie monitorowane przewoźnicy	brak dofinansowania, brak środków na realizację zadania

Tabela 30 Harmonogram zadań własnych w zakresie likwidacji źródeł zanieczyszczeń

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				rok 2023	rok 2024	rok 2025	rok 2026	do 2027		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1.	Likwidacja źródeł zanieczyszczeń	Opracowanie i wdrażanie planów gospodarki niskoemisyjnej	Gmina Czernichów	10	-	-	10	20	środki własne Gminy Czernichów, możliwe dofinansowanie	brak środków finansowych
		Modernizacja i budowa oświetlenia ulicznego Gminy Czernichów	Gmina Czernichów	wg potrzeb					środki własne Gminy Czernichów, POIŚ/RPO	brak środków finansowych
		Ograniczenie niskiej emisji w budynkach mieszkalnych, w tym wykorzystanie odnawialnych źródeł energii (w tym dotacje dla mieszkańców)	Gmina Czernichów	wg potrzeb					środki własne Gminy Czernichów, możliwe dofinansowanie ze środków WFOŚiGW/NFOŚiGW	brak środków finansowych
		Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej	Gmina Czernichów	wg kosztorysów inwestycji					środki własne Gminy Czernichów, POIŚ/RPO, WFOŚiGW/NFOŚiGW	brak środków finansowych
		Organizacja akcji społecznych związanych z ograniczeniem emisji, efektywnością energetyczną oraz wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii	Gmina Czernichów	wg potrzeb					środki własne Gminy Czernichów (możliwe dofinansowanie ze środków WFOŚiGW/NFOŚiGW)	na wszystkie dziedziny środowiskowe
		Prowadzenie działań kontrolnych w zakresie zakazu spalania odpadów w indywidualnych systemach grzewczych jako element zmian w świadomości społeczeństwa oraz środków prewencyjnych	Gmina Czernichów	koszty administracyjne					środki własne Gminy Czernichów	w razie potrzeb
		Budowa, modernizacja i przebudowa dróg publicznych gminnych	Gmina Czernichów	wg kosztorysów inwestycji					środki własne Gminy Czernichów, POIŚ/RPO, FDS, Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych (RFIL)	brak środków finansowych

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Czernichów a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 31 Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie likwidacji źródeł zanieczyszczeń

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2023-2027 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1	Likwidacja źródeł zanieczyszczeń	Ograniczenie niskiej emisji w budynkach mieszkalnych, w tym wykorzystanie odnawialnych źródeł energii	mieszkańcy	wg potrzeb	środki własne mieszkańców, POiŚ/RPO, NFOŚiGW/WFOŚiGW	brak środków finansowych, brak zainteresowania mieszkańców gminy
		Ograniczenie niskiej emisji w budynkach przedsiębiorstw, w tym wykorzystanie odnawialnych źródeł energii	przedsiębiorstwa	wg potrzeb	środki własne przedsiębiorców, POiŚ/RPO, NFOŚiGW/WFOŚiGW	zakres ustalany na bieżąco
		Realizacja zadań monitoringowych jakości powietrza w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska	GIOŚ	wg potrzeb	środki własne GIOŚ, POiŚ/RPO	
		Sukcesywna kontrola uciążliwych źródeł zanieczyszczeń	WIOŚ	30	środki WIOŚ	działanie jest realizowane co roku i będzie kontynuowane
		Budowa, modernizacja i przebudowa dróg publicznych wojewódzkich	ZDW w Katowicach	wg potrzeb	środki własne ZDW w Katowicach	brak środków finansowych
		Budowa, modernizacja i przebudowa dróg publicznych powiatowych	PZD w Żywcu	wg potrzeb	środki własne Powiatu Żywieckiego	brak środków finansowych
		Rozwój komunikacji publicznej w oparciu o nowoczesny niskoemisyjny tabor autobusowy mający na celu przesiadkę z indywidualnych samochodów na rzecz transportu zbiorowego	przewoźnicy	wg potrzeb	środki własne jednostek oraz środki gmin, fundusze krajowe i unijne (w tym RPO, POiŚ)	brak środków finansowych

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

Tabela 32 Cele, kierunki interwencji i zadania z zakresu ochrony przed hałasem

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2022 lub 2021	Wartość docelowa rok 2027				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1	Ochrona przed hałasem	Poprawa i utrzymanie dobrego stanu akustycznego środowiska	Ilość zmodernizowanych dróg wojewódzkich/powiatowych/gminnych na rok źródło danych: administratorzy dróg	15 odcinków dróg gminnych 1 odcinek drogi powiatowej	wg potrzeb	Zmniejszenie liczby mieszkańców narażonych na ponadnormatywny hałas	Ograniczenie hałasu drogowego	Zadanie własne Gminy Czernichów Zadanie monitorowane ZDW w Katowicach, PZD w Żywcu	brak środków finansowych
			Ilość decyzji o dopuszczalnej emisji hałasu źródło danych: Starosta Żywiecki	0	wg potrzeb		Działania administracyjne mające na celu ograniczanie hałasu przemysłowego	Zadanie monitorowane Starosty Żywieckiego	realizacja w razie potrzeby
			Ilość akcji edukacyjnych źródło danych: Gmina Czernichów	brak	3-4		Edukacja ekologiczna w zakresie zapobiegania nadmiernej emisji hałasu	Zadanie własne Gminy Czernichów	brak zainteresowania mieszkańców
			Ilość przedsiębiorstw badanych/ilość naruszeń 2020-2022 źródło danych: WIOŚ	1/0	wg potrzeb	Rozwój sieci monitoringu poziomu emisji hałasu do środowiska oraz narażenia mieszkańców na ponadnormatywny hałas	Monitoring poziomów hałasu emitowanego przez przedsiębiorstwa	Zadanie monitorowane WIOŚ	brak środków finansowych na realizację zadania

Tabela 33 Harmonogram zadań własnych w zakresie ochrony przed hałasem

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				rok 2023	rok 2024	rok 2025	rok 2026	do 2027		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1	Ochrona przed hałasem	Ograniczenie hałasu drogowego	Gmina Czernichów	Koszty budowy, przebudowy i modernizacji dróg podano w ochronie powietrza					środki własne Gminy Czernichów dofinansowanie UE	zakres zadań ustalany jest w ramach potrzeb i możliwości
		Edukacja ekologiczna w zakresie zapobiegania nadmiernej emisji hałasu	Gmina Czernichów	5/rok					środki własne Gminy Czernichów, środki zewnętrzne WFOŚiGW	przy okazji innych działań edukacyjnych

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Czernichów a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 34 Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie ochrony przed hałasem

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2022-2025 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1	Ochrona przed hałasem	Ograniczenie hałasu drogowego	ZDW w Katowicach PZD w Żywcu	według zadań własnych oraz według kosztorysu dodatkowych działań	Środki własne PZD dofinansowanie UE	zakres zadań ustalany jest w ramach potrzeb i możliwości dofinansowania
		Działania administracyjne mające na celu ograniczanie hałasu przemysłowego	Starosta Żywiecki	koszty administracyjne	środki własne Powiatu Żywieckiego	
		Monitoring poziomów hałasu emitowanego przez przedsiębiorstwa	WIOŚ	w zależności od ilości kontroli	środki własne WIOŚ	ilość kontroli zależy od potrzeb

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

Tabela 35 Cele, kierunki interwencji i zadania z zakresu ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2022 lub 2021	Wartość docelowa rok 2027				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1	Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym	Utrzymanie wartości natężenia promieniowania elektromagnetycznego na dotychczasowych, niskich poziomach	Liczba punktów z przekroczeniami dopuszczalnych poziomów promieniowania elektromagnetycznego źródło danych: GIOŚ	0	0	Monitoring poziomów pól elektromagnetycznych	Ograniczanie oddziaływania pól elektromagnetycznych m.in. poprzez preferowanie niekonfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego (poprzez zapisy ograniczające w miejscowych PZP)	Zadanie własne Gminy Czernichów	ryzyko sprzeciwu mieszkańców
							Gromadzenie danych nt. instalacji emitujących pola elektromagnetyczne wymagających zgłoszeń	Zadanie monitorowane Powiatu Żywieckiego	zmiana w przepisach prawnych dotyczących kompetencji
							Kontynuacja monitoringu pól elektromagnetycznych	Zadanie monitorowane GIOŚ	wzrost liczby źródeł promieniowania

Tabela 36 Harmonogram zadań własnych w zakresie ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				rok 2023	rok 2024	rok 2025	rok 2026	do 2027		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1	Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym	Ograniczanie oddziaływania pól elektromagnetycznych m.in. poprzez preferowanie nisko konfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego	Gmina Czernichów	koszty administracyjne					środki własne Gminy Czernichów	poprzez zapisy ograniczające w miejscowych PZP

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Czernichów a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 37 Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2022-2025 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1	Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym	Kontynuacja monitoringu pól elektromagnetycznych oraz rejestru terenów, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów w środowisku	GIOŚ	koszty administracyjne	środki własne GIOŚ	działanie aktualnie jest realizowane w cyklach 3 letnich
		Gromadzenie danych nt. instalacji emitujących pola elektromagnetyczne wymagających zgłoszeń	Starosta Żywiecki	koszty administracyjne	środki własne Powiatu Żywieckiego	działanie będzie kontynuacją realizowanego już działania

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

Tabela 38 Cele, kierunki interwencji i zadania w zakresie zrównoważonego gospodarowania wodami

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2022 lub 2021	Wartość docelowa rok 2027				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1.	Zrównoważone gospodarowanie wodami	System zrównoważonego gospodarowania wodami powierzchniowymi i podziemnymi, umożliwiający zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych regionu	Ocena JCWP źródło danych: WIOŚ	wody powierzchniowe stan zły	wody powierzchniowe stan dobry	Osiągnięcie i utrzymanie co najmniej dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych, zgodnie z obowiązującymi Planami gospodarowania wodami dla dorzecza Wisły	Prowadzenie monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska oraz udostępnianie wyników tego monitoringu, w tym wzmocnienie monitoringu wód	Zadanie monitorowane WIOŚ	brak
			Długość utrzymywanych rowów melioracyjnych źródło danych: Gmina Czernichów	0	wg potrzeb		Poprawa retencji wodnej, w tym prace związane z utrzymaniem i konserwacją rowów melioracyjnych	Zadanie własne Gmina Czernichów Zadanie monitorowane PGWWP	niewystarczające środki finansowe

			Ilość przeprowadzonych działań edukacyjnych w Gminie źródło danych: Gmina Czernichów, PGW WP	2-5 rocznie	2-5 rocznie		Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach ochrony wód, sposobach ochrony przed powodzią i suszą, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży	Zadanie własne Gminy Czernichów	*tematyka ochrony wód poruszana jest także w trakcie innych działań edukacyjnych
			Koszty poniesione na konserwację i bieżące utrzymanie koryt cieków źródło danych: PGW WP	3 634 127 zł (w latach 2019-2022)	wg potrzeb		Utrzymanie i bieżące remonty cieków i urządzeń ochrony przeciwpowodziowej	Zadanie monitorowane PGWWP	niewystarczające środki finansowe
			Liczba magazynów przeciwpowodziowych na terenie Gminy źródło danych: Gmina Czernichów	1	1		Utrzymywanie, doposażenie i optymalizacja wykorzystania magazynów przeciwpowodziowych	Zadanie własne Gminy Czernichów Zadanie monitorowane PGWWP	niewystarczające środki finansowe
			Liczba zmian mpzp uwzględniających zarządzanie ryzykiem powodziowym źródło danych: Gmina Czernichów	100%	100%		Wyznaczanie i uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego ustaleń planów zarządzania ryzykiem powodziowym oraz granic obszarów zalewowych, w tym obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, na których obowiązują zakazy wynikające z ustawy Prawo wodne	Zadanie własne Gminy Czernichów	przedłużający się etap opiniowania i uzgadniania

Tabela 39 Harmonogram zadań własnych w zakresie zrównoważonego gospodarowania wodami

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				rok 2023	rok 2024	rok 2025	rok 2026	do 2027		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1.	Zrównoważone gospodarowanie wodami	Wyznaczanie i uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego ustaleń planów zarządzania ryzykiem powodziowym oraz granic obszarów zalewowych, w tym obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, na których obowiązują zakazy wynikające z ustawy Prawo wodne	Gmina Czernichów	realizacja wg potrzeb					środki własne Gminy Czernichów	niewystarczające środki finansowe
		Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach ochrony wód, sposobach ochrony przed powodzią i suszą, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży	Gmina Czernichów	realizacja wg potrzeb					środki własne Gminy Czernichów	niewystarczające środki finansowe
		Utrzymywanie, doposażenie i optymalizacja wykorzystania magazynów przeciwpowodziowych	Gmina Czernichów	realizacja wg potrzeb					środki własne Gminy Czernichów	niewystarczające środki finansowe
		Poprawa retencji wodnej, w tym prace związane z utrzymaniem i konserwacją rowów melioracyjnych	Gmina Czernichów	realizacja wg potrzeb					środki własne Gminy Czernichów	niewystarczające środki finansowe

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Czernichów a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 40 Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie zrównoważonego gospodarowania wodami

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2023-2027 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1.	Zrównoważone gospodarowanie wodami	Prowadzenie monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska oraz udostępnianie wyników tego monitoringu w tym wzmocnienie monitoringu wód	WIOŚ	20/rok	środki własne WIOŚ	realizacja jako kontynuacja
		Utrzymanie i bieżące remonty cieków i urządzeń ochrony przeciwpowodziowej	PGW WP	wg potrzeb	środki własne PGW WP	niewystarczające środki finansowe
		Utrzymywanie, doposażenie i optymalizacja wykorzystania magazynów przeciwpowodziowych	PGW WP	20/rok	środki własne PGW WP	w razie potrzeby

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

Tabela 41 Cele, kierunki interwencji i zadania w zakresie gospodarki wodno-ściekowej

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2022 lub 2021	Wartość docelowa rok 2027				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1.	Gospodarka wodno-ściekowa	System zrównoważonego gospodarowania wodami powierzchniowymi i podziemnymi, umożliwiający zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych regionu przy osiągnięciu i utrzymaniu co najmniej dobrego stanu wód	Długość kanalizacji sanitarnej źródło danych: Gmina Czernichów	80,5 km	wg potrzeb	Rozwój i dostosowanie instalacji i urządzeń służących zrównoważonej i racjonalnej gospodarce wodno-ściekowej dla potrzeb ludności i przemysłu	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w Gminie Czernichów	Zadanie własne Gminy Czernichów	brak środków finansowych
			Skanalizowanie gminy źródło danych: Gmina Czernichów	83%	wg potrzeb				
			Liczba komunalnych oczyszczalni ścieków źródło danych: Gmina Czernichów	4	4		Udzielenie dotacji celowej z budżetu Gminy Czernichów na dofinansowanie kosztów inwestycji z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, związanych z budową przyłączy kanalizacyjnych lub wodociągowych i przyłączeniem nieruchomości do gminnej sieci kanalizacyjnej lub wodociągowej	Zadanie własne Gminy Czernichów	brak środków finansowych
			Liczba przyłączy kanalizacji sanitarnej źródło danych: Gmina Czernichów	2 005	wg potrzeb				
			Zwodociągowanie gminy źródło danych: Gmina Czernichów	22%	40%		Budowa sieci wodociągowej, przyłączenie nowych odbiorców wody przeznaczonej do spożycia Budowa i modernizacja urządzeń i obiektów wodociągowych	Zadanie własne Gminy Czernichów	brak środków finansowych
			Długość sieci wodociągowej źródło danych: Gmina Czernichów	76,5 km	wg potrzeb				

			Ilość zrealizowanych akcji edukacyjnych /rocznie/ w trakcie zajęć w szkołach i przedszkolach źródło danych: Gmina Czernichów	brak	3		Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach oszczędnego użytkowania wody oraz najważniejszych sprawach związanych z odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży	Zadanie własne Gminy Czernichów	brak środków finansowych
			Liczba przydomowych oczyszczalni źródło danych: Gmina Czernichów	48	wg potrzeb	Osiągnięcie i utrzymanie, co najmniej dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych, zgodnie z obowiązującymi Planami gospodarowania wodami dla dorzeczy Wisły	Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków	Zadanie własne Gminy Czernichów	brak kadr i przeszkolonych pracowników
			Liczba kontroli na posesjach źródło danych: Gmina Czernichów	b.d.	wg potrzeb		Prowadzenie kontroli gospodarki ściekowej na posesjach prywatnych	Zadanie własne Gminy Czernichów	brak środków finansowych
			Liczba kontroli podmiotów wprowadzających ścieki do wód lub ziemi źródło danych: WIOŚ	13	3/rok		Prowadzenie kontroli przestrzegania przez podmioty warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi	Zadanie monitorowane WIOŚ	brak środków finansowych

Tabela 42 Harmonogram zadań własnych w zakresie gospodarki wodno-ściekowej

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				rok 2023	rok 2024	rok 2025	rok 2026	do 2027		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1.	Gospodarka wodno-ściekowa	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w Gminie Czernichów	Gmina Czernichów	wg kosztów inwestycji					środki własne Gminy Czernichów, Europejski Fundusz Rozwoju	brak środków finansowych
		Udzielenie dotacji celowej z budżetu Gminy Czernichów na dofinansowanie kosztów inwestycji z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, związanych z budową przyłączy kanalizacyjnych lub wodociągowych i przyłączeniem nieruchomości do gminnej sieci kanalizacyjnej lub wodociągowej	Gmina Czernichów	wg kosztów inwestycji						brak środków finansowych
		Budowa i modernizacja sieci wodociągowej, przyłączenie nowych odbiorców wody przeznaczonej do spożycia	Gmina Czernichów	wg kosztów inwestycji					środki własne Gminy Czernichów	brak środków finansowych

		Budowa i modernizacja urządzeń i obiektów wodociągowych								
		Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach oszczędnego użytkowania wody oraz najważniejszych sprawach związanych z odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży	Gmina Czernichów	2	2	2	2	8	środki własne Gminy Czernichów, ew. dofinansowanie ze środków WFOŚiGW/NFOŚiGW	brak środków finansowych
		Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków	Gmina Czernichów	koszty administracyjne					środki własne Gminy Czernichów	brak środków finansowych
		Prowadzenie kontroli gospodarki ściekowej na posesjach prywatnych	Gmina Czernichów	koszty administracyjne					środki własne Gminy Czernichów	brak środków finansowych

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Czernichów a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 43 Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie gospodarki wodno-ściekowej

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2023-2027 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1.	Gospodarka wodno-ściekowa	Prowadzenie kontroli przestrzegania przez podmioty warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi	WIOŚ	koszty administracyjne	środki WIOŚ	realizowane jako kontynuacja

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

Tabela 44 Cele, kierunki interwencji i zadania w zakresie zarządzania zasobami geologicznymi

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa 2022 lub 2021	Wartość docelowa rok 2027				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1	Zarządzanie zasobami geologicznym	Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami ze złóż	Ilość terenów osuwiskowych źródło danych: Powiat Żywiecki	131 osuwisk	wg zgłoszeń	Zabezpieczenie terenów osuwiskowych na terenie Gminy Czernichów	Prowadzenie obserwacji terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz terenów, na których występują te ruchy, a także prowadzenie rejestru zawierającego informacje o tych terenach	Zadanie monitorowane: Powiatu Żywieckiego, PIG	
							Realizacja projektów inwestycyjnych związanych z zabezpieczeniem i stabilizacją osuwisk zagrażających zabudowie i infrastrukturze	Zadanie własne Gminy Czernichów Zadanie monitorowane administratorów dróg	
							Wprowadzanie zapisów w miejscowych PZP ograniczających zabudowę na terenach osuwiskowych	Zadanie własne Gminy Czernichów	
2	Tereny przemysłowe	Przekształcenie terenów przemysłowych i zdegradowanych województwa śląskiego	Liczba złóż surowców naturalnych/liczba wydanych koncesji na eksploatację źródło danych: Gmina Czernichów, Powiat Żywiecki	1/0	1/0	Rewitalizacja terenów przemysłowych i zdegradowanych	Współdziałanie organów koncesyjnych w celu ochrony rejonów występowania udokumentowanych złóż objętych koncesją oraz eliminacja nielegalnego wydobycia poprzez system kontroli	Zadanie monitorowane Organów administracji geologicznej	zmiana w przepisach prawnych dotyczących kompetencji
			Ilość wdanych decyzji rekultywacyjnych źródło danych: Gmina Czernichów, Powiat Żywiecki	0	wg decyzji		Rekultywacja terenów poeksploatacyjnych zgodnie z decyzjami Starosty Żywieckiego	Zadanie monitorowane użytkowników złóż	

Tabela 45 Harmonogram zadań własnych w zakresie zarządzania zasobami geologicznymi

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2023-2027 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1	Zarządzanie zasobami geologicznymi	Realizacja projektów inwestycyjnych związanych z zabezpieczeniem i stabilizacją osuwisk zagrażających zabudowie i infrastrukturze	Gmina Czernichów	zgodnie z potrzebami	środki własne Gminy Czernichów, budżet Państwa (Wojewoda Śląski)	realizacja w razie potrzeby
		Wprowadzanie zapisów w miejscowych PZP ograniczających zabudowę na terenach osuwiskowych	Gmina Czernichów	koszty administracyjne	środki własne Gminy Czernichów	w trakcie aktualizacji miejscowych planów

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Czernichów a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 46 Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie zarządzania zasobami geologicznymi

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2023-2027 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1	Zarządzanie zasobami geologicznymi	Prowadzenie obserwacji terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz terenów, na których występują te ruchy, a także prowadzenie rejestru zawierającego informacje o tych terenach	Powiat Żywiecki, PIG	koszty administracyjne	środki własne Powiatu Żywieckiego i PIG	
		Realizacja projektów inwestycyjnych związanych z zabezpieczeniem i stabilizacją osuwisk zagrażających zabudowie i infrastrukturze	administratorzy dróg	koszty administracyjne	środki własne administratorów dróg	realizacja w razie potrzeby
2	Tereny poprzemysłowe	Współdziałanie organów koncesyjnych w celu ochrony rejonów występowania udokumentowanych złóż objętych koncesją oraz eliminacja nielegalnego wydobycia poprzez system kontroli	Organy administracji geologicznej	koszty administracyjne	środki własne organów	
		Rekultywacja terenów poeksploatacyjnych zgodnie z decyzjami Starosty Żywieckiego	użytkownicy złóż	zgodnie z dokumentacją kosztorysową	środki władających terenem	brak środków na działania rekultywacyjne

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

Tabela 47 Cele, kierunki interwencji i zadania w zakresie ochrony gleb i terenów rolniczych

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2022 lub 2021	Wartość docelowa rok 2027				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1	Ochrona gleb i terenów rolniczych	Ochrona i zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi	Ilość działań promocyjnych źródło danych: dane SODR	b.d.	3-6	Zachowanie możliwie dobrego stanu gleb rolniczych	Organizacja porad, konsultacji i szkoleń dla rolników	Zadanie monitorowane Powiatowego Zespołu Doradztwa Rolniczego w Żywcu	małe zainteresowanie rolników
			Ilość punktów pomiarowych Ilość badań zleconych przez rolników źródło danych: GIOŚ	0/0	według zleceń rolników		Kontrola poziomu pH i zanieczyszczeń gleb	Zadanie monitorowane Okręgowej Stacji Chemiczno - Rolniczej w Gliwicach	badania na zlecenie rolników
			Ilość kontroli stosowania środków ochrony roślin źródło danych: PIORiN	1	według potrzeb		Prowadzenie kontroli stosowanych nawozów i środków ochrony roślin	Zadanie monitorowane WIORiN	
			Ilość złożonych wniosków o płatności rol-środ-klimat źródło danych: ARIMR	1 wniosek/ rok	według potrzeb		Realizacja Programów rolno-środowiskowych i rolno-środowiskowo - klimatycznych	Zadanie monitorowane ARiMR, rolnicy	małe zainteresowanie rolników

Tabela 48 Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie ochrony gleb i terenów rolniczych

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2023-2027 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1.	Ochrona gleb i terenów rolniczych	Organizacja porad, konsultacji i szkoleń dla rolników	Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Żywcu	w zależności od zakresu akcji i ich ilości	środki własne PZDR w Żywcu	małe zainteresowanie rolników
		Kontrola poziomu pH i zanieczyszczeń gleb	Okręgowa Stacja Chemiczno - Rolnicza w Gliwicach	koszty zależne od ilości zleceń i zakresu badań	środki własne rolników	badania na zlecenie rolników
		Prowadzenie kontroli stosowanych nawozów i środków ochrony roślin	WIORiN	koszty poboru i analizy próbek	środki WIORiN	
		Realizacja Programów rolno-środowiskowych i rolno-środowiskowo - klimatycznych	ARiMR, rolnicy	w zależności od ilości złożonych wniosków	środki ARiMR	małe zainteresowanie rolników

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

Tabela 49 Cele, kierunki interwencji i zadania w zakresie gospodarki odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2022 lub 2021	Wartość docelowa rok 2027				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1	Gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym	Racjonalna gospodarka odpadami	Ilość kontroli mieszkańców źródło danych: Gmina Czernichów	b.d.	wg potrzeb	Gospodarowanie odpadami komunalnymi w województwie w oparciu o regionalne instalacje przetwarzania odpadów oraz zwiększenie udziału odzysku, w szczególności recyklingu, w odniesieniu do szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury	Wzmacnianie kontroli prawidłowego postępowania z odpadami (kontrole zawartych umów czy prawidłowego selekcjonowania odpadów)	Zadanie własne Gminy Czernichów	
			Ilość rocznie usuwanych wysypisk źródło danych: Gmina Czernichów	b.d.	wg potrzeb		Sukcesywne zapobieganie i usuwanie dzikich wysypisk odpadów	Zadanie własne Gminy Czernichów	
			Ilość usuniętego azbestu zgodnie z Bazą Azbestową stan na koniec 2022 roku źródło danych: Gmina Czernichów	126,04 Mg w latach 2020-2022	40-60 Mg/rok		Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy (dotacje dla mieszkańców)	Zadanie własne Gminy Czernichów (możliwe dofinansowanie z WFOŚiGW)	
			Procent mieszkańców objętych zbiórkami odpadów źródło danych: Gmina Czernichów	99%	100%		Prowadzenie i rozwijanie selektywnego zbierania odpadów komunalnych	Zadanie własne Gminy Czernichów	
			Ilość akcji edukacyjnych źródło danych: Gmina Czernichów	brak	4-5		Prowadzenie działalności informacyjno-edukacyjnej dotyczącej konieczności właściwego postępowania z odpadami	Zadanie własne Gminy Czernichów	

Tabela 50 Harmonogram zadań **własnych** w zakresie gospodarki odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				rok 2023	rok 2024	rok 2025	rok 2026	do 2027		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1	Gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym	Wzmacnianie kontroli prawidłowego postępowania z odpadami (kontrole zawartych umów czy prawidłowego selekcjonowania odpadów)	Gmina Czernichów	zadanie prowadzą pracownicy Urzędu Gminy wraz z Strażą Gminną w ramach obowiązków służbowych, koszty zależą od ilości kontroli					Środki własne Gminy Czernichów	
		Sukcesywne zapobieganie i usuwanie dzikich wysypisk odpadów	Gmina Czernichów	koszty zależne od ilości dzikich wysypisk					Środki własne Gminy Czernichów	
		Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy (dotacje dla mieszkańców)	Gmina Czernichów	w zależności od poziomu zainteresowania mieszkańców 40-60 Mg/ rok					Środki własne Gminy Czernichów, WFOŚiGW	
		Prowadzenie i rozwijanie selektywnego zbierania odpadów komunalnych	Gmina Czernichów	koszty gospodarki odpadami					Środki własne Gminy Czernichów	
		Prowadzenie działalności informacyjno-edukacyjnej dotyczącej konieczności właściwego postępowania z odpadami	Gmina Czernichów	5-10 rok					Środki własne Gminy Czernichów	w ramach współpracy placówki oświatowe

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Czernichów a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 51 Cele, kierunki interwencji w zakresie zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i wspierania wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2022 lub 2021	Wartość docelowa rok 2027				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1.	Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i wspierania wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej	Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie bioróżnorodności i georóżnorodności oraz ochrona krajobrazu	Liczba działań/akcji edukacyjnych źródło danych: Gmina Czernichów, Nadleśnictwa, Powiat Żywiecki	brak	2-3 rocznie	Podejmowanie działań z zakresu pogłębiania i udostępniania wiedzy o zasobach przyrodniczych i walorach krajobrazowych Gminy, w tym prowadzenie badań naukowych, inwentaryzacji	Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie ochrony i zachowania walorów krajobrazu i przyrody oraz promocja tych walorów	Zadanie własne Gminy Czernichów Zadanie monitorowane Nadleśnictwa, Powiat Żywiecki	brak zainteresowania mieszkańców
			Liczba nasadzeń/wycinka drzew w pasach drogowych	0/17	wg potrzeb		Przebudowa i częściowa wymiana składu gatunkowego zadrzewień przydrożnych wzdłuż odcinków dróg, nowe nasadzenia zieleni	Zadanie własne Gminy Czernichów	brak środków finansowych

			źródło danych: Gmina Czernichów, PZD w Żywcu, ZDW w Katowicach			przyrodniczej i monitoringu oraz działania z zakresu edukacji ekologicznej.	wysokiej, prace pielęgnacyjno- konserwacyjne zieleni przydrożnej	Zadanie monitorowane PZD w Żywcu, ZDW w Katowicach	
			Liczba korytarzy ekologicznych w planach zagospodarowania źródło danych: Gmina Czernichów	-	-		Wyznaczenie i ochrona korytarzy ekologicznych w planach zagospodarowania przestrzennego	Zadanie własne Gminy Czernichów	przedłużający się okres uchwalenia planów
			Długość ścieżek rowerowych źródło danych: Gmina Czernichów	b.d.	wg potrzeb		Zrównoważony rozwój infrastruktury turystycznej	Zadanie własne Gminy Czernichów	
		Zwiększenie lesistości	Liczba nowych uproszczonych planów/inwentaryzacji źródło danych: Powiat Żywiecki	2/0	wg potrzeb	Zrównoważony rozwój lasów	Uporządkowanie ewidencji gruntów zalesionych poprzez inwentaryzację i sporządzanie uproszczonych planów urządzania lasów prywatnych oraz zwiększenie lesistości poprzez zalesienia	Zadanie monitorowane Starosty Żywieckiego, właścicieli lasów	brak środków finansowych
			Powierzchnia odnowienia lasów państwowych (ha) źródło danych: Nadleśnictwa	b.d.	wg potrzeb		Realizacja zadań: gospodarczych, hodowlanych i ochronnych – zgodnie z planami urządzania lasów państwowych	Zadanie monitorowane Nadleśnictwa	brak środków finansowych
			Powierzchnia odnowienia lasów prywatnych (ha) źródło danych: Powiat Żywiecki	0	wg potrzeb		Realizacja zadań: gospodarczych, hodowlanych i ochronnych – zgodnie z uproszczonymi planami urządzania lasów prywatnych	Zadanie monitorowane właścicieli lasów pod nadzorem nadleśniczego	brak środków finansowych
			Powierzchnia lasów objęta uproszczonymi planami urządzania lasów (%) źródło danych: Powiat Żywiecki	100%	100%		Wzmocnienie kontroli gospodarki leśnej na obszarach nowych nasadzeń w lasach prywatnych	Zadanie monitorowane Powiat Żywiecki, Nadleśniczy w imieniu Starosty Żywieckiego	brak środków finansowych
			Powierzchnia zalesień na rok (ha) źródło danych: Nadleśnictwa, Powiat Żywiecki	4 ha	wg potrzeb		Zalesianie terenów o niskich klasach bonitacyjnych gleb i gruntów porolnych	Zadanie monitorowane właścicieli gruntów	brak zainteresowania zalesieniami

Tabela 52 Harmonogram zadań własnych w zakresie zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i wspierania wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				rok 2023	rok 2024	rok 2025	rok 2026	do 2027		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1.	Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i wspierania wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej	Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie ochrony i zachowania walorów krajobrazu i przyrody oraz promocja tych walorów	Gmina Czernichów	2	2	2	2	8	środki Gminy Czernichów (ew. dofinansowanie ze środków WFOŚiGW/NFOŚiGW)	brak środków finansowych
		Przebudowa i częściowa wymiana składu gatunkowego zadrzewień przydrożnych wzdłuż odcinków dróg, nowe nasadzenia zieleni wysokiej, prace pielęgnacyjne - konserwacyjne zieleni przydrożnej	Gmina Czernichów	5	5	5	5	20	środki Gminy Czernichów	brak środków finansowych
		Wyznaczenie i ochrona korytarzy ekologicznych w planach zagospodarowania przestrzennego	Gmina Czernichów	wg potrzeb					środki Gminy Czernichów	brak środków finansowych
		Zrównoważony rozwój infrastruktury turystycznej	Gmina Czernichów	wg potrzeb					środki Gminy Czernichów POIŚ/RPO	brak środków finansowych

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Czernichów a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 53 Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i wspierania wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2023-2027 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1.	Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i wspierania	Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie ochrony i zachowania walorów krajobrazu i przyrody oraz promocja tych walorów	Nadleśnictwa, Powiat Żywiecki	10/rok	środki własne Nadleśnictwa, Powiatu Żywieckiego, NFOŚiGW/WFOŚiGW	brak środków finansowych
		Przebudowa i częściowa wymiana składu gatunkowego zadrzewień przydrożnych wzdłuż odcinków dróg, nowe nasadzenia zieleni wysokiej, prace pielęgnacyjne-konserwacyjne zieleni przydrożnej	ZDW w Katowicach, PZD w Żywcu	wg potrzeb	środki ZDW w Katowicach, PZD w Żywcu	brak środków finansowych

		Uporządkowanie ewidencji gruntów zalesionych poprzez inwentaryzację i sporządzanie uproszczonych planów urządzania lasów prywatnych oraz zwiększenie lesistości poprzez zalesienia	Starosta Żywiecki, właściciele lasów	50	środki własne Starosty Żywieckiego, właścicieli lasów, Funduszu Leśnego, WFOŚiGW, ARIMR	w razie potrzeby
		Realizacja zadań: gospodarczych, hodowlanych i ochronnych – zgodnie z planami urządzania lasów państwowych	Nadleśnictwa	10/rok	środki własne Nadleśnictw	brak środków finansowych
		Realizacja zadań: gospodarczych, hodowlanych i ochronnych – zgodnie z uproszczonymi planami urządzania lasów prywatnych	właściciele lasów pod nadzorem nadleśniczego	10/rok	środki własne właścicieli lasów, ew. pozyskane	brak środków finansowych
		Wzmocnienie kontroli gospodarki leśnej na obszarach nowych nasadzeń w lasach prywatnych	Powiat Żywiecki, Nadleśniczy w imieniu Starosty Żywieckiego	koszty administracyjne	środki własne Powiatu Żywieckiego	w razie potrzeby
		Zalesianie terenów o niskich klasach bonitacyjnych gleb i gruntów porolnych	właściciele gruntów	15/rok	środki własne właścicieli terenów	w razie potrzeby

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

Tabela 54 Cele, kierunki interwencji i zadania z zakresu przeciwdziałania zagrożeniom środowiska

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2022 lub 2021	Wartość docelowa rok 2027				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1	Zagrożenia środowiska	Przeciwdziałanie zagrożeniom na terenie gminy	Ilość kontroli w zakresie ochrony środowiska źródło danych: dane WIOŚ	0	wg potrzeb	Zmniejszenie zagrożenia awariami oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii	Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska (prowadzenie kontroli w przedsiębiorstwach)	Zadanie monitorowane WIOŚ, przedsiębiorstw	brak środków na działania kontrolne
			Ilość jednostek Straży Pożarnej które dostały wsparcie źródło danych: Gmina Czernichów	3	3		Doposażenie jednostek OSP w niezbędny sprzęt do ratowania życia i mienia	Zadanie własne Gminy Czernichów	brak środków finansowych
			Ilość akcji edukacyjnych źródło danych: Gmina Czernichów	brak	2-3	Kreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń	Edukacja społeczeństwa na rzecz kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii	Zadanie własne Gminy Czernichów Zadanie monitorowane Policja, Straż Pożarna (jako edukacja w placówkach oświatowych)	brak zaangażowania mieszkańców

Tabela 55 Harmonogram zadań własnych w zakresie przeciwdziałania zagrożeniom środowiska

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				rok 2023	rok 2024	rok 2025	rok 2026	do 2027		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1.	Zagrożenia środowiska	Doposażenie jednostek OSP w niezbędny sprzęt do ratowania życia i mienia	Gmina Czernichów	w zależności od potrzeb i posiadanych i pozyskanych środków - rocznie około 10 tys.					środki własne Gminy Czernichów, środki województwa śląskiego	
		Edukacja społeczeństwa na rzecz kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii	Gmina Czernichów	w zależności od zakresu działań edukacyjnych - rocznie około 2-3 akcje i działania w zakresie szeroko pojętej ochrony środowiska					środki własne Gminy Czernichów	zadanie realizowane jest na bieżąco

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Czernichów a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 56 Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie przeciwdziałania zagrożeniom środowiska

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2023-2027 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1.	Zagrożenia poważnymi awariami	Przeciwdziałanie poważnym awariom poprzez prowadzenie kontroli zakładów, szkoleń, badań przyczyn tak aby zmniejszyć ryzyko wystąpienia poważnych awarii	WIOŚ, przedsiębiorstwa	koszty zależą od ilości i zakresu kontroli	środki własne przedsiębiorstw, środki WIOŚ	działanie aktualnie jest realizowane i będzie kontynuowane
		Edukacja społeczeństwa na rzecz kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii	Zadanie monitorowane, Policja, Straż Pożarna	200	środki własne Policji, SP, WIOŚ	

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

7. System realizacji Programu Ochrony Środowiska

Instrumentami wspomagającymi realizację Programu Ochrony Środowiska są elementy strategii rozwoju, programów i dokumentów programowych, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (tj. Dz.U. z 2023 r. poz. 225, z późn. zm.). Wynikają one z obowiązków i kompetencji gminy. Narzędziem, które koordynuje i spina w jedną całość działania związane z ochroną środowiska jest Program Ochrony Środowiska.

W procesie wdrażania zapisów Programu będą uczestniczyć nie tylko jednostki bezpośrednio zaangażowane w opracowanie, procedury opiniowania, przyjmowania i uchwalania opracowania. Będą to również podmioty uczestniczące w zarządzaniu Programem, czyli jednostki administracji samorządowej, jednostki udzielające dofinansowania oraz spółki komunalne.

W każdej fazie wdrażania Programu uczestniczą mieszkańcy, którzy bezpośrednio wykorzystują produkty wynikające z realizacji postanowień Programu. (np. sieć kanalizacji sanitarnej, zmodernizowana droga czy nowy kocioł dofinansowany przez Gminę).

Podstawową zasadą w realizacji zapisów Programu Ochrony Środowiska jest prawidłowe i właściwe wykonywanie zadań własnych Gminy Czernichów oraz zadań monitorowanych przez poszczególne jednostki.

Tabela 57 Działania w ramach zarządzania środowiskiem

L.p.	Zagadnienie	Główne działania w latach 2023-2027	Instytucje uczestniczące
1	Wdrażanie Programu ochrony środowiska	Raport z wykonania Programu (co dwa lata)	Wójt Gminy Czernichów
		Okresowa aktualizacja Programu ochrony środowiska	Wójt Gminy Czernichów
2	Edukacja ekologiczna, komunikacja ze społeczeństwem, System informacji o środowisku	Realizacja Programu ochrony środowiska oraz współpraca z instytucjami zajmującymi się szeroko pojętą ochroną środowiska	Rada Gminy, WIOŚ, Organizacje pozarządowe
3	Systemy zarządzania środowiskiem	Wspieranie i promowanie zakładów / instytucji wdrażających system zarządzania środowiskiem	Gmina Czernichów, Wojewoda, Fundusze celowe
4	Monitoring stanu środowiska	Zgodnie z wymaganiami ustawowymi - Stan środowiska w województwie śląskim	GIOŚ, WSSE, PGW WP

Elementem polityki ekologicznej Gminy Czernichów jest współpraca z instytucjami zajmującymi się badaniem stanu środowiska, przetwarzaniem uzyskanych danych oraz ich upowszechnianiem, a bezpośrednim wskaźnikiem zaawansowania realizacji zadań objętych Programem ochrony środowiska będzie ciągły monitoring oraz dwuletni Raport.

8. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

„Program ochrony środowiska dla Gminy Czernichów na lata 2023-2027” (zwany dalej Programem) został opracowany zgodnie z zapisami ustawy z dnia 21 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tj. Dz. U. z 2022 r. poz. 2556 z późn. zm.) jako narzędzie prowadzenia polityki ochrony środowiska w Gminie. Poprzedni dokument opracowany został w 2018 r. i obowiązywał na lata 2018-2021 z perspektywą do 2025.

Podstawą do opracowania niniejszego Programu są zalecenia wynikające z Wytycznych do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska z 2015 roku oraz ich zmiany prawne z 2017 i 2020 roku. W niniejszym opracowaniu autorzy starali się dokonać porównania stanu środowiska z roku 2017 z obecnym według informacji z 2022 roku (natomiast, jeśli brakowało takich informacji posłużono się danymi z 2021 roku).

Przedmiotowe opracowanie dla Gminy Czernichów zawiera takie elementy jak:

Wstęp - rozdział ten zawiera podstawę prawną i cel przygotowania programu ochrony środowiska, a także okres objęty opracowaniem, metodykę, strukturę i zakres dokumentu.

W rozdziale drugim wykazano spójność niniejszego opracowania z dokumentami nadrzędnymi opracowanymi we wcześniejszych latach szczebla krajowego, regionalnego i wojewódzkiego.

Rozdział trzeci to informacje ogólne o gminie. Zawartość tego rozdziału to m.in. informacje o położeniu administracyjnym oraz dane dotyczące uwarunkowań gospodarczych i środowiskowych gminy.

Rozdział czwarty to ocena aktualnego stanu środowiska. W rozdziale tym opisano stan aktualny oraz wskazano najważniejsze problemy w zakresie każdego komponentu środowiska.

Na terenie strefy śląskiej oceny prowadzone są w oparciu o stacje pomiarowe znajdujące się poza terenem gminy Czernichów. Najbliżej granic gminy zlokalizowana jest stacja pomiarowa w Żywcu przy ul. Kopernika 83a, gdzie prowadzone są ciągłe automatyczne pomiary imisyjne stężeń dwutlenku siarki, tlenków azotu (NO, NO₂, NO_x) oraz pyłu zawieszonego PM₁₀, a także pomiary manualne: arsenu, niklu, kadmu, ołowiu, benzo(a)pirenu w PM₁₀, pyłu zawieszonego PM₁₀ oraz pomiary parametrów meteorologicznych.

Maksymalne miesięczne stężenia dwutlenku siarki odnotowano w grudniu 2020 roku tj. 30,7 µg/m³. Natomiast średnia wartość roczna wyniosła 11,4 µg/m³ w 2019 roku, 11,8 µg/m³ w 2020 roku, 12,1 µg/m³ w 2021 roku oraz 11,5 µg/m³ w 2022 roku a zatem poniżej poziomu dopuszczalnego (20 µg/m³). Wartości średnio roczne wskazują na polepszenie się jakości powietrza w 2022 roku ze względu na stężenia dwutlenku siarki.

Z powodu braku szczegółowych danych nie jest możliwe określenie maksymalnego średniego stężenia dwutlenku azotu. Natomiast średnia wartość roczna stężenia dwutlenku azotu wyniosła 15,0 µg/m³ w 2019 roku, 14,0 µg/m³ w 2020 roku, 20,6 µg/m³ w 2021 roku oraz 10,9 µg/m³ w 2022 a zatem poniżej poziomu dopuszczalnego (40 µg/m³). Wartości średnio roczne wskazują na poprawę jakości powietrza w 2022 roku ze względu na stężenia dwutlenku azotu.

Maksymalne miesięczne stężenie pyłu PM₁₀ odnotowano w lutym 2021 tj. 72,59 µg/m³. Średnia wartość roczna wyniosła: 34 µg/m³ w 2019 roku, 33 µg/m³ w 2020 roku, 37,52 µg/m³ w 2021 roku oraz 32,6 µg/m³ w 2022 a zatem poniżej poziomu dopuszczalnego, tj. 40 µg/m³. Wartości średnio roczne wskazują na poprawę jakości powietrza w 2022 roku ze względu na stężenie pyłu PM₁₀.

Obszar gminy Czernichów obsługuje system dróg publicznych kategorii wojewódzkiej, powiatowej i gminnej oraz sieć dróg wewnętrznych.

W latach 2020-2022 na terenie gminy Czernichów udzielono dofinansowania z budżetu Gminy Czernichów oraz dodatkowo można było otrzymać środki w ramach Programu „Czyste Powietrze”, do termomodernizacji budynków jednorodzinnych i budynków użyteczności publicznej, dzięki czemu przeprowadzono m.in. termomodernizację 1 obiektu użyteczności publicznej, zamontowano 83 nowe źródła ciepła oraz 15 mikroinstalacji fotowoltaicznych.

Na terenie gminy Czernichów aktualnie funkcjonują 304 instalacje fotowoltaiczne o mocy poniżej 10 kW oraz 14 instalacji fotowoltaicznych o mocy powyżej 10 kW.

W okresie 2020-2022 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach przeprowadził na terenie gminy 1 kontrolę przedsiębiorców w zakresie emisji hałasu.

Na drogach powiatowych jak również na obiektach mostowych w ciągu dróg wykonywane są coroczne przeglądy ich stanu technicznego na bazie których planowane są niezbędne prace remontowe do realizacji. Odcinki dróg

oraz mosty, które są w najgorszym stanie technicznym podlegają sukcesywnym remontom w miarę posiadanych przez Powiatowy Zarząd Dróg w Żywcu środków finansowych.

Na oddziaływanie hałasu ma niewątpliwy wpływ zieleń izolacyjna szczególnie wzdłuż dróg oraz na posesjach mieszkańców, co chroni mieszkańców przed hałasem okolicznych dróg i działalności w najbliższym sąsiedztwie.

Na terenie gminy źródłem niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego jest także 7 anten telefonii komórkowej zlokalizowanych w dwóch stacjach bazowych telefonii komórkowej (według bazy danych Btsearch):

Wyniki badań w województwie śląskim w żadnym punkcie w tym także na terenie gminy Czernichów nie wskazywały na przekroczenia dopuszczalnych poziomów promieniowania elektromagnetycznego, które do końca 2020 roku wynosiły 7 V/m.

Stopień skanalizowania Gminy Czernichów na dzień 31.12.2022 r. wynosił ok. 83%. Długość sieci kanalizacji sanitarnej wynosiła 80,5 km. Z sieci kanalizacji sanitarnej wg stanu na dzień 31.12.2021 r. (GUS) korzystało 5 471 mieszkańców gminy. Łącznie do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania podłączonych było 1 979 budynków. W 2022 roku wybudowano 26 przyłączy kanalizacyjnych.

W ramach realizacji zadania Gmina Czernichów prowadzi rejestr przydomowych oczyszczalni ścieków oraz zbiorników bezodpływowych. Wg stanu na dzień 31.12.2022 r. na terenie gminy zlokalizowanych jest 899 zbiorniki bezodpływowe, 48 przydomowych oczyszczalni ścieków oraz 2 stacje zlewne.

Zaopatrzenie w wodę mieszkańców gminy jest realizowane głównie za pośrednictwem lokalnych ujęć wody pitnej oraz indywidualnych studni gospodarskich.

Zadania związane z obsługą gminnej infrastruktury wodociągowej na terenie Gminy Czernichów realizowane są przez Zakład Usługowo-Produkcyjny Gospodarki Wodno-Ściekowej „Isepnica” w Międzybrodzu Bialskim.

Dodatkowo na terenie gminy funkcjonują spółki wodne:

- Spółka Wodna nr 1 w Czernichowie, ul. Turystyczna Czernichów,
- Spółka Wodociągowa w Czernichowie, ul. Strażacka Czernichów,
- Spółka Wodociągowa w Międzybrodzu Bialskim, ul. Zdrojowa, przysiółek Ogórki,
- Spółka Wodno-Wodociągowa pod Hrobaczą Łąką, ul. Jutrzenki 9, Międzybrodzie Bialskie,
- Spółka Michalaki - Kosy - Groń, ul. Koniora 45 Międzybrodzie Bialskie.

Na terenie gminy zlokalizowane są 2 stacje uzdatniania wody.

Stopień zwodociągowania gminy na dzień 31.12.2022 r. wynosi ok. 22 %. Długość gminnej sieci wodociągowej wynosi 76,5 km.

Do gminnej sieci wodociągowej przyłączonych jest 556 budynków mieszkalnych i zamieszkania zbiorowego, w tym 197 szt. w sołectwie Międzybrodzie Bialskie oraz 359 szt. w sołectwie Międzybrodzie Żywieckie. Zgodnie z danymi GUS na dzień 31.12.2022 r. z gminnej sieci wodociągowej korzystało 2 954 osób.

Sołectwa Czernichów i Tresna nie są zaopatrzone w gminną sieć wodociągową.

Tereny zabudowy rozproszonej oraz położonej w górnym biegu potoków, zaopatrywane są w wodę z ujęć lokalnych. Tereny zabudowy złożonej z kilku lub kilkunastu budynków mieszkalnych czy użytkowych zaopatrywane są z lokalnych wodociągów grawitacyjnych. Pobór wody do tych wodociągów jest w 30% z ujęć powierzchniowych, a w 70% z poboru wód podziemnych. Niewielki procent mieszkańców korzysta ze studni kopanych i głębinowych.

Zgodnie z danymi ww. Bazy SOPO oraz „Mapą osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi w skali 1: 10 000 – powiat żywiecki, województwo śląskie” aktualnie na terenie gminy Czernichów zarejestrowano 131 osuwisk.

Gmina Czernichów należy do Regionu Bielskiego w zakresie regionów gleboworolniczych. Region ten jest dość zróżnicowanych pod względem glebowym. Występują tu gleby pseudobielicowe i brunatno - kwaśne, wytworzone z glin i ilów wietrzeniowych oraz utworów lessowatych. Gleby te w zależności od położenia wykazują zróżnicowane stosunki wilgotnościowe. Położone na sokach gleby lessowate podlegają silnym procesom erozyjnym.

Jest to region przewagi gleb kompleksu owsianego górskiego, znaczny udział mają także gleby kompleksu owsiano - ziemniaczanego górskiego i zbożowego górskiego. Większość gleb należy do IV, V i VI klasy bonitacyjnej.

Gmina Czernichów do roku 2019 nie była objęta Wojewódzkim Programem Aktywizacji Gospodarczej oraz Zachowania Dziedzictwa Kulturowego Beskidów i Jury Krakowsko- Częstochowskiej Owca Plus. W grudniu

2020 roku Zarząd Województwa Śląskiego przyjął nowy Wojewódzki Program Aktywizacji Gospodarczej oraz Zachowania Dziedzictwa Kulturowego Beskidów i Jury Krakowsko- Częstochowskiej Owca Plus do roku 2027 który na terenie należącym do Gminy Czernichów objął teren 8,2 ha w miejscowości Międzybrodzie.

W 2022 roku usługę odbierania i zagospodarowania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości prowadziła Firma Usługowa „ATRA” Krzysztof Pardela 43-353 Porąbka ul. Krakowska 120.

Na terenie Gminy Czernichów nie ma możliwości przetwarzania odpadów komunalnych. Wszystkie zabrane odpady komunalne są dostarczane do regionalnej instalacji przetwarzania odpadów komunalnych lub instalacji zastępczej do obsługi regionu.

Najistotniejszą potrzebą inwestycyjną jest konieczność budowy PSZOK na terenie Gminy Czernichów. Podstawową trudność w realizacji tego zamierzenia stanowi jego wysoki koszt w porównaniu do możliwości finansowych gminy oraz znalezienie odpowiedniej lokalizacji na terenie gminy. Szacowane koszty budowy PSZOK wynoszą minimum 300 000,00 zł.

Na chwilę obecną zasady postępowania z odpadami komunalnymi są zawarte w Regulaminie utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Czernichów, który stanowi załącznik do Uchwały nr XX/170/2020 Rady Gminy Czernichów z dnia 15 lipca 2020 r. w sprawie ustalenia Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Czernichów.

Zgodnie ze złożonymi do Wójty Gminy sprawozdaniami podmiotów odbierających odpady komunalne od właścicieli nieruchomości za rok 2022 z terenu gminy Czernichów zostało odebrane 1 813,65 Mg wszystkich odpadów.

Uśredniona ilość wytwarzanych odpadów na terenie gminy przez 1 mieszkańca biorąc pod uwagę masę odebranych odpadów komunalnych oraz liczbę mieszkańców na podstawie złożonych w 2022 roku deklaracji (5 490 szt.) wyniosła 330 kg/rok.

W 2020 roku Gmina Czernichów przyjęła Uchwałę Nr XVI/133/2020 w sprawie "Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Czernichów". Program zawiera podstawowe informacje dotyczące właściwości azbestu, oddziaływania na ludzi i środowisko. Przy opracowaniu programu jako dane wyjściowe przyjęto zaktualizowany stan w zakresie szacowanej ilości wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Czernichów.

W latach 2020-2022 gmina unieszkodliwiła łącznie 126,04 Mg wyrobów zawierających azbest.

Do końca 2018 roku przelicznik w Bazie Azbestowej wynosił 11 kg, natomiast od 2019 roku przelicznik wynosi 15 kg. Oznacza to, że jeśli mieszkaniec posiada pokrycie dachowe o powierzchni 100 m² to w 2018 roku posiadał 11 00 kg, natomiast w 2019 roku waga ta zwiększyła się do 1 500 kg. Dlatego mimo corocznych akcji usuwania ilość wyrobów w Bazie azbestowej się zwiększyła.

Według danych na koniec 2022 roku na terenie gminy Czernichów jest jeszcze 760,629 Mg wyrobów zawierających azbest, natomiast łącznie usunięto 1 000,604 Mg.

Bazując na początkowej ilości wyrobów zawierających azbest określonej w Bazie Azbestowej na 1 761,233 Mg można określić, iż z terenu gminy do końca 2021 roku usunięto 56,81% wyrobów zlokalizowanych na terenie gminy.

Gmina Czernichów posiada zasoby przyrodnicze o znaczeniu ponadregionalnym. Charakteryzuje się dużą różnorodnością i bogactwem form ukształtowania powierzchni. Obszar Gminy Czernichów leży w obszarze Parku Krajobrazowego Beskidu Małego oraz obszaru Natura 2000 Beskid Mały.

Na terenie gminy Czernichów nie ma zakładów zaliczonych do kategorii o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia awarii.

Na zagrożenia pożarowe wpływa sąsiedztwo lokalizacji budynków i występowanie w nich palnych elementów konstrukcyjnych (stropy, więźba dachowa, schody i pokrycia dachów) oraz magazynowane środki i materiały łatwopalne (paliwo, smary, farby, oleje, tworzywa chemiczne, tarcica, opał itp.).

Na terenie gminy działają 3 jednostki OSP. Corocznie Gmina dokonuje zakupów i przekazuje jednostkom OSP sprzęt ratowniczy także współfinansowany ze środków Funduszu Sprawiedliwości, którego dysponentem jest Minister Sprawiedliwości.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach nie przeprowadził na terenie gminy Czernichów w latach 2020-2022 kontroli przedsiębiorstw w zakresie przeciwdziałania poważnym awariom przemysłowym.

Po analizie stanu aktualnego dla każdej dziedziny środowiskowej przeprowadzono analizę SWOT i stworzono w rozdziale szóstym cele i kierunki działań, a także harmonogramy realizacji zadań własnych – gminnych i zadań

monitorowanych – czyli realizowanych przez instytucje administrujące uzbrojeniem terenu oraz przedsiębiorców i inne osoby prawne. Cele i kierunki działań w zakresie każdej dziedziny interwencji zostały zestawione w tabelach. Zapisano w nich nadrzędne cele środowiskowe, wskaźniki z podaniem wartości bazowej z roku 2022 lub 2021 oraz wartością do osiągnięcia w 2027 roku. Dopelnieniem celów i zadań jest wyszczególnienie każdego zadania wraz z określeniem jednostki odpowiedzialnej oraz czynników ryzyka, jakie mogą mieć miejsce, co warunkuje realizację zadania. Przykładem jest brak pozyskanych środków finansowych na realizację zadania. Drugą częścią rozdziału szóstego są harmonogramy realizacji zadań, w których zadania mają określone koszty realizacji oraz źródła finansowania. W tej części zamieszczono także dodatkowe informacje o zadaniu, przykładem jest informacja, iż zadanie będzie realizowane jako kontynuacja lub tylko w razie zaistnienia potrzeby.

W rozdziale siódmym opisano system realizacji „**Programu ochrony środowiska dla Gminy Czernichów na lata 2023-2027**”.

Projekt Programu podlega zaopiniowaniu przez Zarząd Powiatu Żywieckiego. W trakcie procedur opracowania „**Programu...**” Gmina Czernichów zapewni mieszkańcom możliwość zapoznania się z projektem dokumentu w ramach „konsultacji społecznych”.

Po podjęciu uchwały Rady Gminy Program zostanie przyjęty do realizacji. Co dwa lata będą sporządzane raporty z realizacji Programu Ochrony Środowiska pokazujące stan wykonania zadań zapisanych w Programie.

W procesie wdrażania zapisów Programu będą uczestniczyć nie tylko jednostki bezpośrednio zaangażowane w opracowanie, procedury opiniowania, przyjmowania i uchwalania opracowania. Będą to także jednostki administracji samorządowej, jednostki udzielające dofinansowania, a także wszystkie podmioty realizujące zadania zapisane w Programie.

W rozdziale ósmym opisano system monitoringu realizacji Programu Ochrony Środowiska, który da obraz postępów w realizacji zamierzeń „**Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Czernichów na lata 2023-2027**”.